

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ "ΔΗΜΗΤΡΑ"

Προγράμματα Συμπληρωματικής Εκπαίδευσης

Με τη χρήση καινοτόμων μεθόδων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Εκπαιδευτικό υλικό

για την παροχή συμβουλών σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ V

«Ενισχύσεις για τη γεωργία, το περιβάλλον και το κλίμα

-Βιολογική γεωργία»

Συγγραφική ομάδα

Δρ Α.Δ. Σολωμού¹, Δρ Γ. Τσανακλίδης², Δρ Γ. Συμεών³, Δρ Ε. Αβραμίδου¹, Δρ
Μ.Α. Καρατζιά³, Δρ Β. Κοτσάμπαση³, Δρ Φ. Χατζήνα³, Δρ Σ. Ευθυμιάδου⁴

¹Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων

²Ινστιτούτο Ελιάς, Υποτροπικών Φυτών & Αμπέλου

³Ινστιτούτο Επιστήμης Ζωικής Παραγωγής

⁴Ινστιτούτο Εδαφοϋδατικών Πόρων

Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός "ΔΗΜΗΤΡΑ"

Περιεχόμενα

1. ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ, ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΚΛΙΜΑ.....	4
Σκοπός της Διδακτικής Ενότητας	4
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα.....	4
Έννοιες Κλειδιά.....	5
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	6
1.1 Βιοποικιλότητα.....	6
1.2 Γενετικοί πόροι	7
1.3 Υδατικοί πόροι	8
1.4 Έδαφος	8
2. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΟΙΝΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΣΣ ΚΑΠ) 2023-2027	9
3. ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	11
4. ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΑΣΟΚΟΜΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	42
5. ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ	47
5.1 Περιγραφή του θεσμικού πλαισίου για την Βιολογική Γεωργία	47
5.2 Αναλυτική περιγραφή του Καν. (ΕΚ) 848/2018 «για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων» που θέτει το θεσμικό πλαίσιο για την Βιολογική καλλιέργεια στην ΕΕ, για θέματα φυτικής παραγωγής	51
5.2.1 Ορισμοί (Καν. (ΕΚ) 848/2018).....	52
5.2.2 Γενικές Αρχές για την βιολογική παραγωγή (Καν. (ΕΚ) 848/2018)	56
5.2.3 Ειδικές αρχές που εφαρμόζονται στη φυτική παραγωγή (Καν. (ΕΚ) 848/2018).....	58
5.2.4 Γενικοί κανόνες (για μονάδες παραγωγής γεωργικών προϊόντων)..	60
5.2.9 Αποθήκευση προϊόντων (Καν. (ΕΚ) 848/2018).....	70
5.2.10 Μητρώα φυτικής παραγωγής (Ημερολόγιο εργασιών) (πηγή Καν. (ΕΚ) 889/2008) αναφέρονται και στους γενικούς κανόνες παραγωγής του Καν. (ΕΚ 848 του 2018).....	72
5.2.11 Ο αναθεωρημένος κανονισμός για την βιολογική παραγωγή Καν. (ΕΚ) 848/2018 σε σχέση με τους Καν. (ΕΚ) 837/2007 Καν. (ΕΚ) 889/2008 τους οποίους αντικαθιστά.....	72
5.3 Περιγραφή του θεσμικού πλαισίου για την Βιολογική Κτηνοτροφία.....	73
5.3.1 Αναλυτική περιγραφή του Καν. (ΕΚ) 848/2018 για θέματα ζωικής παραγωγής	73
5.3.1.1 Ειδικές αρχές που εφαρμόζονται στη ζωική παραγωγή	73

5.3.1.2 Γενικοί κανόνες ζωικής παραγωγής	74
5.3.1.3 Ειδικοί κανόνες ανά είδος ζώου.....	81
5.3.2 Αρχές βιολογικής παραγωγής μελισσοκομικών προϊόντων	86
6. Παρουσίαση-επεξήγηση του εφαρμοζόμενου Εθνικού θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου, εφαρμογή κανόνων της βιολογικής παραγωγής στις Γεωργικές Εκμεταλλεύσεις (ΥΑ Αριθμ. 2543/103240/09.10.2017)	88
6.1 Περιγραφή συστήματος Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών προϊόντων στην Ελλάδα	88
6.2 Διαδικασία ένταξης παραγωγών-επιχειρήσεων στο Σύστημα Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων.....	90
6.3 Επεξήγηση σταδίων Πιστοποίησης Βιολογικών καλλιεργειών, χρόνος μετατροπής των αγροτεμαχίων.....	91
6.4 Διαδικασία αναδρομικής αναγνώρισης σταδίων πιστοποίησης	92
6.5 Υποχρεώσεις των ενταγμένων στο Σύστημα Ελέγχου και Πιστοποίησης	92
6.6 Απαιτούμενα αρχεία που τηρούνται από τους Παραγωγούς-Επιχειρηματίες	93
6.7 Απαιτούμενα αρχεία που τηρούνται από τους κτηνοτρόφους	94
6.8 Διαδικασία ελέγχων, ελεγχόμενα σημεία	95
6.9 Περιγραφή του συστήματος κυρώσεων στους Παραγωγούς-Επιχειρηματίες	101
6.10 Καθήκοντα Γεωτεχνικού-Γεωργικού Συμβούλου Βιοκαλλιεργητών ..	102
Σύνοψη	103
Βιβλιογραφία	104

1. ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ, ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΚΛΙΜΑ

Σκοπός της Διδακτικής Ενότητας

Ο σκοπός της ενότητας αυτής είναι να προσφέρει στους γεωργικούς συμβούλους ένα σύνολο εξειδικευμένων γνώσεων και δεξιοτήτων για τις ενισχύσεις που αφορούν τη γεωργία, το περιβάλλον και το κλίμα, με ειδική αναφορά στη βιολογική γεωργία και τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων. Η ενότητα αποσκοπεί στη δημιουργία ενός πλαισίου κατανόησης των αρχών και πρακτικών που συμβάλλουν στην αειφορία και στη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος της γεωργίας, υποστηρίζοντας παράλληλα την υιοθέτηση μεθόδων που ενισχύουν τη βιοποικιλότητα και βελτιώνουν την ανθεκτικότητα των γεωργικών συστημάτων στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της ενότητας, οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε θέση να:

- Κατανοήσουν τον ρόλο και τη σημασία των ενισχύσεων για τη γεωργία, το περιβάλλον και το κλίμα.
- Γνωρίζουν τις περιβαλλοντικές, κλιματικές και άλλες δεσμεύσεις διαχείρισης του άρθρου 70 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 που περιλαμβάνονται στο ΣΣ-ΚΑΠ 2023-2027, τους δικαιούχους και τις απαιτήσεις εφαρμογής τους.
- Αναλύσουν τα οφέλη και τις προκλήσεις της βιολογικής γεωργίας και να εντοπίσουν τρόπους ενίσχυσής της μέσα από την ευρωπαϊκή και εθνική πολιτική.

- Εφαρμόσουν μεθόδους που συμβάλλουν στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και των γενετικών πόρων στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις.
- Διαχειριστούν τους υδατικούς και εδαφικούς πόρους με αποτελεσματικό τρόπο, βελτιώνοντας τη βιωσιμότητα της γεωργίας.
- Συμμετέχουν στην προώθηση των περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων μέσω της εφαρμογής βιώσιμων γεωργικών πρακτικών και της συμμόρφωσης με τις δεσμεύσεις που προβλέπει η Κοινή Αγροτική Πολιτική.

Έννοιες Κλειδιά

- Βιοποικιλότητα: Η ποικιλία της ζωής σε όλες τις μορφές της και σε όλα τα επίπεδα οργάνωσης (γονίδια, είδη, οικοσυστήματα).
- Γενετικοί πόροι: Η ποικιλότητα των γονιδίων σε ένα είδος, που υποστηρίζει τη βιωσιμότητα και την προσαρμογή των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.
- Υδατικοί πόροι: Οι διαθέσιμες ποσότητες νερού, που πρέπει να διαχειρίζονται με αειφόρο τρόπο για να διασφαλιστεί η γεωργική παραγωγή.
- Βιολογική γεωργία: Ένα σύστημα παραγωγής που βασίζεται σε οικολογικές διεργασίες και μειώνει τη χρήση συνθετικών χημικών προϊόντων.
- Κλιματική αλλαγή: Οι μεταβολές του κλίματος που επηρεάζουν τη γεωργία, απαιτώντας την υιοθέτηση πρακτικών που προσαρμόζουν τα γεωργικά συστήματα.

Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Το εκπαιδευτικό υλικό προσφέρει μια συνοπτική περιγραφή για τις περιβαλλοντικές, κλιματικές και άλλες διαχειριστικές δεσμεύσεις που περιλαμβάνονται στο Στρατηγικό Σχέδιο της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) 2023-2027 αφενός και αφετέρου παρουσιάζει το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη βιολογική γεωργία. Έχει σχεδιαστεί για να προωθήσει πρακτικές που ανταποκρίνονται στις σύγχρονες προκλήσεις της γεωργίας, όπως η προστασία της βιοποικιλότητας, η μείωση των εκπομπών και η ορθολογική χρήση των φυσικών πόρων. Με την ενότητα αυτή, οι γεωργικοί σύμβουλοι θα αποκτήσουν τα εργαλεία για να υποστηρίξουν τους παραγωγούς στην υιοθέτηση πρακτικών που εξυπηρετούν την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και την οικονομική ανταγωνιστικότητα της ελληνικής γεωργίας, βοηθώντας παράλληλα στη συμμόρφωση με τις δεσμεύσεις της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

1.1 Βιοποικιλότητα

Η λέξη «βιοποικιλότητα» προκύπτει από τη σύντμηση του όρου «Βιολογική Ποικιλότητα». Σύμφωνα με το Άρθρο 2 «Ορισμοί» της **Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα** «ως βιολογική ποικιλότητα νοείται η ποικιλία των ζώντων οργανισμών πάσης προελεύσεως περιλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, χερσαίων, θαλασσίων και άλλων υδατικών οικοσυστημάτων και οικολογικών συμπλεγμάτων, των οποίων αποτελούν μέρος. Περιλαμβάνεται, επίσης, η ποικιλότητα εντός των ειδών, μεταξύ ειδών και οικοσυστημάτων». Πιο απλά, ως βιοποικιλότητα ορίζεται η ποικιλία της ζωής σε όλες τις μορφές της (φυτά, ζώα, μύκητες κ.λπ.) και σε όλα τα επίπεδα οργάνωσής της (γονίδια, οργανισμοί, οικοσυστήματα).

Η έννοια της βιοποικιλότητας αγκαλιάζει, συνεπώς, όλη τη ζωή στη Γη. Περιλαμβάνει τον τρόπο έκφρασης ή εκτίμησης της ποικιλότητας που υπάρχει στα διάφορα επίπεδα οργάνωσης της ζωής. Αντανακλά τον αριθμό, την

ποικιλία και τη μεταβλητότητα των ζωντανών οργανισμών και των συστημάτων που συγκροτούν ([http1](#)).

1.2 Γενετικοί πόροι

Αν και ο όρος «βιοποικιλότητα» είναι σαφής, το περιεχόμενό της είναι μία από τις πλέον αμφιλεγόμενες έννοιες της οικολογίας. Ένας από τους λόγους είναι ότι δεν υπάρχει μία, αλλά πολλές βιοποικιλότητες. Έτσι, μπορούμε να διακρίνουμε ποικιλότητα στα γονίδια ενός είδους, στα είδη και στους πληθυσμούς τους, στα οικοσυστήματα και στα ενδιαιτήματα, αλλά και στα τοπία μιας περιοχής. Το καθένα από αυτά τα επίπεδα οργάνωσης της ζωής όπως λέμε έχει διαφορετική σημασία, αλλά ουσιαστικά αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι ενός ενιαίου περιβάλλοντος. Η γενετική ποικιλότητα ενός είδους αναφέρεται στην ποικιλία του γενετικού υλικού που παρατηρείται ακόμη και μεταξύ των ατόμων του ίδιου είδους. Τα αποτελέσματα αυτής είναι για παράδειγμα οι μορφολογικές διαφορές που παρατηρούνται ανάμεσα σε ανθρώπους διαφορετικών φυλών, αλλά και μεταξύ ατόμων της ίδιας φυλής ([http2](#)).

Όταν μιλάμε λοιπόν για γενετικούς πόρους εννοούμε τη γονιδιακή δεξαμενή τόσο των άγριων όσο και των κατοικίδιων ή καλλιεργούμενων ειδών που διαδραματίζουν σημαντικό και ολοένα μεγαλύτερο ρόλο σε πολλούς τομείς της οικονομίας, μεταξύ των οποίων η παραγωγή τροφίμων, η δασοκομία και η ανάπτυξη φαρμάκων, καλλυντικών και βιολογικών πηγών ενέργειας. Επιπλέον, οι γενετικοί πόροι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή στρατηγικών που έχουν σχεδιαστεί για την αποκατάσταση κατεστραμμένων οικοσυστημάτων και την προστασία απειλούμενων ειδών. (ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 511/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Απριλίου 2014 σχετικά με τα μέτρα συμμόρφωσης των χρηστών βάσει του πρωτοκόλλου της Ναγκόγια για την πρόσβαση στους γενετικούς πόρους και

τον δίκαιο και ισότιμο καταμερισμό των οφελών που απορρέουν από τη χρησιμοποίησή τους στην Ένωση) ([http3](#)).

1.3 Υδατικοί πόροι

Όπως είναι γνωστό, κάθε υδάτινος χώρος δεν είναι κατ' ανάγκη διαθέσιμος και δεν μπορεί να διατεθεί για χρήση. Για να είναι κάποιος υδάτινος χώρος, πόρος, πρέπει ο υδάτινος όγκος του να είναι διαθέσιμος ή και να μπορεί να διατεθεί για χρήση σε επαρκή ποσότητα, κατάλληλη ποιότητα, ενώ θα πρέπει να προσδιορίζεται και η χρονική περίοδος μέσα στην οποία μπορεί να ικανοποιήσει τη συγκεκριμένη ζήτηση. Ένας υδατικός πόρος, είναι δυνατό ήδη να χρησιμοποιείται ή να αποτελεί αποθηκευτικό δυναμικό στρατηγικής για το μέλλον. Αυτό όμως που καθορίζει αυτόν τον πόρο είναι η τρέχουσα και η μελλοντική του αξιοπιστία, ενώ είναι δυνατό μεταβολές στο φυσικό περιβάλλον και στις ανθρωπογενείς δραστηριότητες μιας περιοχής, να επηρεάσουν το μέγεθος, την αξιοπιστία ή και να ακυρώσουν τη χρήση του. Στους επιφανειακούς υδατικούς πόρους ανήκουν τα ποτάμια, οι χείμαρροι, οι λίμνες, τα έλη, οι βάλτοι, οι λιμνοθάλασσες, οι λιμνοδεξαμενές και οι ταμιευτήρες, ενώ στους υπόγειους υδατικούς πόρους περιλαμβάνονται τα νερά των γεωτρήσεων, των πηγαδιών, των πηγών και των υπόγειων υδροφόρων στρωμάτων ([http4](#)).

1.4 Έδαφος

Το έδαφος είναι ένα ανοιχτό φυσικό σύστημα. Φυσικό σε αντιδιαστολή με τα λογικά συστήματα και ανοιχτό αφού διάφορα συστατικά αφαιρούνται από αυτό ή προσθέτονται σε αυτό. Το έδαφος επομένως ως ανοιχτό σύστημα δέχεται τις επιδράσεις του περιβάλλοντος, στο οποίο και ασκεί επιδράσεις.

2. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΟΙΝΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΣΣ ΚΑΠ) 2023-2027

Το Στρατηγικό Σχέδιο Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΣΣ ΚΑΠ) της περιόδου 2023-2027 αποτελεί το βασικό κείμενο πολιτικής για την ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα και των αγροτικών περιοχών της Χώρας, απαντώντας στις σύγχρονες προκλήσεις μέσα από μια ισορροπημένη προσέγγιση των φιλοδοξιών της νέας ΚΑΠ για μια περισσότερο ανθεκτική, πράσινη και ψηφιακή Γεωργία, σε εναρμόνιση με τις αντίστοιχες προτεραιότητες των στρατηγικών της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

Μέσω των παρεμβάσεων του επιχειρεί να σηματοδοτήσει την στροφή σε ένα νέο παραγωγικό μοντέλο για την Ελληνική Γεωργία αλλά και το σύνολο του αγροδιατροφικού τομέα της Χώρας, στην κατεύθυνση επανακαθορισμού του μίγματος πολιτικών και μέτρων για τη διασφάλιση της μεσο - μακροπρόθεσμης οικονομικής, περιβαλλοντικής και κοινωνικής του βιωσιμότητας. Το νέο αυτό μοντέλο α) εδράζεται στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας μέσω της ενθάρρυνσης της καινοτομίας και των νέων τεχνολογιών, διασφαλίζοντας παράλληλα ένα δίκαιο γεωργικό εισόδημα στον παραγωγό, β) είναι προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις – προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής με μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος της Γεωργίας, παρέχοντας παράλληλα στον καταναλωτή ασφαλή και υγιεινά τρόφιμα και γ) θέτει στο επίκεντρο τη βιώσιμη ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών, με έμφαση στην ηλικιακή αναζωογόνησή τους με την προώθηση της νεανικής επιχειρηματικότητας.

Το ΣΣ ΚΑΠ καλύπτει με τις παρεμβάσεις του το σύνολο των γενικών και ειδικών στόχων της ΚΓΠ 2023-2027, εξυπηρετώντας παράλληλα τις εθνικές στοχεύσεις και πολιτικές, αμβλύνοντας τις διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής γεωργίας και κτηνοτροφίας, σε απόλυτη συμβατότητα με τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τη Χώρα μας και τα ευρήματα της διαγνωστικής ανάλυσης του αγροτικού χώρου που προηγήθηκε.

Οι περιβαλλοντικοί και κλιματικοί στόχοι του Στρατηγικού Σχεδίου είναι:

- ✓ η συμβολή στον μετριασμό και στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή,
- ✓ η ορθολογική και αποτελεσματική διαχείριση των φυσικών πόρων, όπως το νερό, ο αέρας και το έδαφος και
- ✓ η προστασία της βιοποικιλότητας.

Η επίτευξη των τριών αυτών ειδικών στόχων αποτυπώνεται στην «Πράσινη Αρχιτεκτονική» του Στρατηγικού Σχεδίου που αποτελείται από: i) την Ενισχυμένη Αιρεσιμότητα, ii) τα Οικολογικά Σχήματα του Πυλώνα 1 και iii) τις Παρεμβάσεις που σχετίζονται με το κλίμα και το περιβάλλον του Πυλώνα 2.

Σκοπός αυτής της διδακτικής ενότητας είναι να παρουσιάσει και να εξοικειώσει τους εκπαιδευόμενους με τις Παρεμβάσεις που σχετίζονται με το κλίμα και το περιβάλλον του Πυλώνα 2 του ΣΣΚΑΠ 2023-2027, τους δικαιούχους και τις απαιτήσεις εφαρμογής τους, ώστε να έχουν την ικανότητα να κατευθύνουν και να συμβουλεύσουν τους γεωργούς σχετικά με την επιλογή της κατάλληλης για την εκμετάλλευσή τους Παρέμβασης και την εφαρμογή της.

3. ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ **«Περιβαλλοντικές, κλιματικές και άλλες δεσμεύσεις διαχείρισης»**

Οι παρεμβάσεις του άρθρου 70 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115, συνεισφέρουν στο γενικό στόχο για τη στήριξη και ενίσχυση της προστασίας του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της βιοποικιλότητας και της δράσης για το κλίμα και συμβάλλουν στην επίτευξη των περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των δεσμεύσεών της στο πλαίσιο της συμφωνίας του Παρισιού.

Π3-70-1.1 Προστασία άγριας ζωής εντός των προστατευόμενων περιοχών

Ο κύριος σκοπός της παρέμβασης Π3-70-1.1 είναι η προστασία και διατήρηση της άγριας ζωής εντός των προστατευόμενων περιοχών, με στόχο τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των οικοσυστημάτων στις κλιματικές αλλαγές. Η δράση αποσκοπεί στη βελτίωση των οικολογικών συνθηκών και στην υποστήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης των περιοχών αυτών, προσφέροντας παράλληλα οικολογικά οφέλη που διασφαλίζουν τη μακροπρόθεσμη περιβαλλοντική ισορροπία.

Στο πλαίσιο της παρέμβασης παρέχονται ενισχύσεις για την ανάληψη πρόσθετων γεωργοπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων από τους παραγωγούς, με στόχο την προστασία της άγριας ζωής και την ενίσχυση της βιοποικιλότητας.

Οι δεσμεύσεις που αναλαμβάνουν οι παραγωγοί είναι **πενταετούς διάρκειας**, με δυνατότητα ετήσιας παράτασης, στο πλαίσιο των ακόλουθων δύο δράσεων:

Δράση 1: Προστασίας της Άγριας Ορνιθοπανίδας

Σκοπός της δράσης είναι η διατήρηση και η προστασία της άγριας ορνιθοπανίδας, της οποίας το ενδιαίτημα συνδέεται στενά με τις αγροτικές γαίες. Η δράση είναι εστιασμένη σε βιοτόπους σημαντικών, σπάνιων ή απειλούμενων ειδών της ορνιθοπανίδας. Οι γεωργικές εκτάσεις αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των βιοτόπων της άγριας ορνιθοπανίδας, προσφέροντας τροφή και χώρους φωλιάσματος και αναπαραγωγής.

Δικαιούχοι: γεωργοί, φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών.

Επιλέξιμες εκτάσεις: καλλιέργειες με σιτηρά, αραβόσιτο, κτηνοτροφικά φυτά χλόωσης και ψυχανθή.

Δεσμεύσεις δικαιούχων:

Οι δικαιούχοι δεσμεύονται να:

- αφήνουν ασυγκόμιστη παραγωγή, από τα επιλέξιμα είδη καλλιεργειών, που να αντιστοιχεί στο 10% της καλλιεργούμενης επιφάνειας. Η μη συγκομιδή εφαρμόζεται σε ενιαίο/ενιαία τμήματα, αφορά περίοδο τριών (3) μηνών μετά τη συνήθη, κατά περίπτωση, ημερομηνία συγκομιδής, δηλαδή για το αντίστοιχο χρονικό διάστημα μεταξύ Ιουνίου και Σεπτεμβρίου.

- στα αγροτεμάχια της ενταγμένης εκμετάλλευσης, στα οποία δεν συγκομίζεται η παραγωγή, απαγορεύεται η χρήση συνθετικών λιπασμάτων και χημικών φυτοπροστατευτικών προϊόντων. Τα αγροτεμάχια της ενταγμένης εκμετάλλευσης παραμένουν σταθερά καθ' όλη τη διάρκεια των πενταετών δεσμεύσεων, κατ' έτος και καθ' όλη την περίοδο της δέσμευσης, προκειμένου να δημιουργηθούν ζώνες άγριας ζωής απαλλαγμένες από εισροές.

Η έκταση που δεν συγκομίζεται αποτελεί περιοχή τροφοδοσίας για την ορνιθοπανίδα αλλά και περιοχή προσέλκυσης εντόμων που πολλαπλασιάζονται, αυξάνοντας τον αριθμό των διαθέσιμων για την ορνιθοπανίδα εντόμων και προνυμφών.

Δράση 2: Προστασίας άγριας ζωής μεγάλων θηλαστικών (Αρκούδα & Τσακάλι)

Στόχος της δράσης είναι η συνέχιση της γεωργικής δραστηριότητας, που είναι άμεσα συνδεδεμένη με τη διατήρηση της άγριας ζωής. Η εφαρμογή της δράσης αποσκοπεί:

- Στη διατήρηση και στην προστασία απειλούμενων μεγάλων θηλαστικών, των οποίων ο βιότοπος εξαρτάται μερικώς από τις γεωργικές καλλιέργειες.
- Στην προστασία και διαχείριση της άγριας πανίδας, στο βαθμό που αυτή συνδέεται στενά ή εξαρτάται από τις αγροτικές γαίες και οι πληθυσμοί της έχουν υποστεί σοβαρή μείωση κατά τις τελευταίες δεκαετίες.

Δικαιούχοι: γεωργοί, φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών.

Επιλέξιμες εκτάσεις: οι γεωργικές εκτάσεις που καλλιεργούνται με καλαμπόκι, ηλίανθο, αμπέλια, δενδρώδεις καλλιέργειες (όπως αχλάδια, μήλα, κεράσια, κορόμηλα, δαμάσκηνα, φουντούκια, καρύδια, κάστανα), κηπευτικά, σιτηρά, κτηνοτροφικά φυτά και μηδική.

Δεσμεύσεις δικαιούχων:

Οι δικαιούχοι δεσμεύονται να:

- αφήνουν ασυγκόμιστη παραγωγή, από τα επιλέξιμα είδη καλλιεργειών, που να αντιστοιχεί στο 10% της καλλιεργούμενης επιφάνειας. Στην εν λόγω έκταση απαγορεύεται ο ψεκασμός με χημικά φυτοπροστατευτικά προϊόντα και ζιζανιοκτόνα.
- διατηρούν ελεύθερης πρόσβασης στην άγρια ζωή, τις ενισχυόμενες εκτάσεις
- διατηρούν τα υπάρχοντα μονοπάτια και τα μικρά αρδευτικά κανάλια
- μην χρησιμοποιούν δολώματα
- μην κάνουν χρήση χημικών εντομοκτόνων στην εξωτερική ζώνη πλάτους 12 μέτρων των αγροτεμαχίων που καλλιεργούνται με σιτηρά, το χρονικό διάστημα 15 Μαρτίου έως 10 Ιουνίου.

Εύρος στήριξης σε επίπεδο δικαιούχου

Δράση 1: Προστασίας της Άγριας Ορνιθοπανίδας

Τα ποσά στήριξης, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της μελέτης υπολογισμού του ύψους ενίσχυσης, παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

ΕΙΔΟΣ	Ύψος ενίσχυσης €/ha/έτος
Αραβόσιτος	224
Κτηνοτροφικά φυτά χλόωσης, ψυχανθή	128
Χειμερινά σιτηρά	55

Δράση 2: Προστασίας άγριας ζωής μεγάλων θηλαστικών (Αρκούδα & Τσακάλι)

Τα ποσά στήριξης, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της μελέτης υπολογισμού του ύψους ενίσχυσης, παρουσιάζονται, ενδεικτικά για ορισμένες καλλιέργειες, στον παρακάτω πίνακα:

ΕΙΔΟΣ	Ύψος ενίσχυσης €/ha/έτος
Αραβόσιτος	224
Επιτραπέζιο Σταφύλι	816
Οινοποιήσιμο Σταφύλι	435
Μηλοειδή	666
Πυρηνόκαρπα	433

Κτηνοτροφικά φυτά χλόωσης, ψυχανθή	128
Χειμερινά σιτηρά	55

2. Π3-70-1.2 Ενισχύσεις για την προστασία του αγροτικού τοπίου

Η παρέμβαση για τη προστασία του παραδοσιακού αγροτικού τοπίου στηρίζεται στην ενεργοποίηση των κάτωθι δύο επιμέρους εστιασμένων δράσεων, που στοχεύουν στη διατήρηση της παραδοσιακής μορφής επιλεγμένων παραδοσιακών καλλιεργειών της ελληνικής υπαίθρου.

Οι προαναφερόμενες δράσεις αφορούν σε **πενταετείς δεσμεύσεις**, με δυνατότητα ετήσιας παράτασης.

Δράση 1: Προστασία παραδοσιακού Ελαιώνα Άμφισσας

Σκοπός της Δράσης είναι η διατήρηση της παραδοσιακής μορφής του ελαιώνα της Άμφισσας, που αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του Δελφικού τοπίου.

Ο παραδοσιακός ελαιώνας της Άμφισσας αποτελεί γεωργική γη Υψηλής Φυσικής Αξίας (HNV). Έχει συνολική έκταση 8.000 Ha περίπου και αποτελεί αμιγή, μη γραμμική καλλιέργεια ελαιοδέντρων.

Τα δένδρα είναι μεγάλης ηλικίας (σε ποσοστό 70% είναι ηλικίας άνω των 150 ετών), με κορμούς με βαθιές πτυχώσεις και ανεπτυγμένη κόμη, το ύψος των οποίων σε πολλές περιπτώσεις φθάνει τα 10 μέτρα. Το στοιχειώδες αγροτεμάχιο είναι το «λαχίδι». Τα λαχίδια χωρίζονται μεταξύ τους με «τράφια» που είναι τεχνητά αναχώματα ύψους 40 εκατοστών περίπου, τα οποία συγκρατούν το νερό των βροχοπτώσεων προκειμένου να ικανοποιηθούν οι ανάγκες άρδευσης του ελαιώνα και ταυτόχρονα οριοθετούν τις ιδιοκτησίες. Ταυτόχρονα στις πλαγιές έχουν διαμορφωθεί αναβαθμίδες στις οποίες αναπτύσσονται τα ελαιόδενδρα.

Η παραδοσιακή τεχνική καλλιέργειας του ελαιώνα της Άμφισσας, με τη διατήρηση μεγάλων σε ύψος και ηλικία δέντρων, με τα αναχώματα και τις αναβαθμίδες προσδίδει στο συγκεκριμένο αγροτικό τοπίο ιδιαίτερη αισθητική αξία. Η διατήρηση της παραδοσιακής μορφής του ελαιώνα απειλείται από την επικράτηση της συνήθους πρακτικής για τη διαχείριση των γηρασμένων και μεγάλου ύψους ελαιοδένδρων, η οποία συνίσταται στη μείωση του ύψους των δένδρων και στην αύξηση της κόμης τους, είτε μέσω αυστηρού κλαδέματος (κύριοι βραχίονες) είτε μέσω κορμοτόμησης για επαναδιαμόρφωση της κόμης.

Δικαιούχοι: γεωργοί, φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών με ελαιοτεμάχια στην περιοχή «Ελαιώνας της Άμφισσας».

Η ενταγμένη εκμετάλλευση θα πρέπει να καλύπτεται από το πρόγραμμα καταπολέμησης του δάκου της ελιάς με δολωματικό ψεκασμό ή να εφαρμόζεται σε αυτή σύστημα βιολογικής γεωργίας. Η δέσμευση αυτή δεν ενισχύεται στο πλαίσιο της δράσης.

Δεσμεύσεις δικαιούχων:

Οι ενταγμένοι δικαιούχοι αναλαμβάνουν τη:

- διατήρηση των ελαιόδεντρων στην υφιστάμενη μορφή τους (κορμός, κόμη, ύψος) χωρίς να γίνονται ενέργειες ανανέωσής τους, όπως αυστηρό κλάδεμα προκειμένου να μειωθεί το ύψος των δέντρων, ή καρατόμηση για επαναδιαμόρφωση των δέντρων.
- εφαρμογή χειρωνακτικής ζιζανιοκτονίας στα αναχώματα («τράφια»), με σκοπό τη διατήρηση των αγροτεμαχίων («λαχιδιών») στη σημερινή τους μορφή.

Δράση 2: Διατήρηση αμπελοκομικής πρακτικής στον αμπελώνα Ν. Θήρας και Θηρασίας

Σκοπός της Δράσης είναι η διατήρηση της παραδοσιακής μορφής του αμπελώνα της Θήρας (νήσοι Θήρας και Θηρασίας), που διαμορφώνει το αγροτικό τοπίο στα ηφαιστιογενή τους εδάφη. Ο αμπελώνας της Θήρας/Θηρασίας αποτελεί γεωργική γη Υψηλής Φυσικής Αξίας (HNV) με συνολική έκταση 1.500 Ha περίπου. Πρόκειται για ένα πανάρχαιο αμπελώνα ηλικίας, όπως υπολογίζεται, 3.500 ετών. Αποτελεί μια μεγάλη αμπελογραφική συλλογή, αφού διασώζει περισσότερες από 50 ποικιλίες αμπέλου, ορισμένες από τις οποίες είναι σπάνιες και έχουν μοναδικά αμπελογραφικά και οινολογικά χαρακτηριστικά. Τα πρέμνα του είναι αυτόριζα, δεν είναι εμβολιασμένα σε αμερικάνικα υποκείμενα αμπέλου, αφού το αμμώδες έδαφος της περιοχής δεν επέτρεψε στο έντομο της φυλλοξήρας να εγκατασταθεί σ' αυτό.

Στα νησιά Θήρα (Σαντορίνη) και Θηρασία λόγω των ειδικών οικολογικών συνθηκών που επικρατούν (συχνοί και ισχυρές εντάσεως άνεμοι, εδάφη ξηρά και φτωχά) έχει επικρατήσει ένα ιδιόρρυθμο κυπελλοειδές στεφανωτό ή με γυριστές σχήμα, που έχει σκοπό να προφυλάγει τους βλαστούς και τα σταφύλια από τη σφοδρότητα των ανέμων που πνέουν. Στις πιο υπήνεμες θέσεις των νησιών αυτών επικρατεί το κυπελλοειδές με κουλούρα. Η χρήση αυτών των ιδιόρρυθμων κυπελλοειδών συνέβαλε στη διαμόρφωση του Θηραϊκού

αμπελώνα και του ευρύτερου Θηραϊκού τοπίου. Το παραδοσιακό κλάδεμα και η διαμόρφωση του Θηραϊκού αμπελώνα είναι μοναδικά σε παγκόσμια κλίμακα. Το σύστημα παράγει χρησιμοποιώντας χαμηλά επίπεδα εισροών. Η αμπελοκαλλιέργεια γίνεται χωρίς άρδευση, η φυτοπροστασία περιορίζεται στην επίταση με θειάφι για την πρόληψη του ωιδίου και σπανιότερα γίνεται χρήση εντομοκτόνου. Η ζιζανιοκτονία πραγματοποιείται είτε χειρωνακτικά (βοτάνισμα), είτε συνηθέστερα χημικά (η ακανόνιστη διάταξη των πρέμνων ή/ και η κλίση εμποδίζουν τη μηχανική καταστροφή των ζιζανίων). Τέλος, δεν χρησιμοποιούνται λιπάσματα για τη βελτίωση της γονιμότητας του εδάφους. Υπ' αυτές τις συνθήκες, οι συνήθεις αποδόσεις δεν ξεπερνούν τα 3.000-3.500 κιλά το εκτάριο. Αυτή η ικανότητα παραγωγής με «χαμηλά επίπεδα εισροών» είναι αποκαλυπτική της λογικής του συστήματος παραγωγής. Ο βασικός κίνδυνος για την συνέχιση της ύπαρξης της παραδοσιακής μορφής του αμπελώνα, είναι η αντικατάσταση του με γραμμικούς αμπελώνες που μειώνουν το κόστος παραγωγής λόγω εκμηχάνισης της παραγωγής ή η αντικατάσταση του από άλλη καλλιέργεια. Η ενίσχυση της παραδοσιακής καλλιεργητικής πρακτικής συμβάλει στη διατήρηση τόσο της αμπελοκαλλιέργειας στο νησί όσο και της ιδιαίτερης μορφής του Θηραϊκού αμπελώνα.

Δικαιούχοι: γεωργοί, φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών που καλλιεργούν αμπέλι στα νησιά Θήρας και Θηρασίας.

Δεσμεύσεις δικαιούχων:

Οι δεσμεύσεις συνίστανται στα παρακάτω:

- διατήρηση του παραδοσιακού τρόπου κλαδέματος
- δημιουργία χώρου οικολογικής αντιστάθμισης πέριξ του αγροτεμαχίου ελάχιστου πλάτους 0,5μ, στον οποίο εφαρμόζεται χειρωνακτική ζιζανιοκτονία.

Εύρος στήριξης σε επίπεδο δικαιούχου

Το ποσό ενίσχυσης είναι διαφορετικό ανάλογα με τη δράση. Έτσι στον ελαιώνα της Αμφισσας ανέρχεται σε 702 €/ha/έτος. Το κόστος των εργασιών χειρωνακτικής ζιζανιοκτονίας, το οποίο περιλαμβάνεται στο μέγιστο ποσό και ανέρχεται σε 33 €/Ha/έτος, καταβάλλεται μόνο στους δικαιούχους των αγροτεμαχίων με τράφια.

Το ποσό ενίσχυσης για τον αμπελώνα της Θήρας/Θηρασιάς ανέρχεται σε 765 €/ha/έτος.

Μέθοδος υπολογισμού

Δράση 1: Προστασία παραδοσιακού Ελαιώνα Αμφισσας

Για τον υπολογισμό της ενίσχυσης που θα λαμβάνουν οι δικαιούχοι ελήφθησαν υπόψη παράμετροι του παρακάτω Πίνακα:

Μεταβολές οικονομικών μεγεθών	€/ha/έτος
Μείωση παραγωγής λόγω γήρανσης του δένδρου	294,48
Αύξηση κόστους καλλιεργητικών φροντίδων (κλάδεμα)	125,00
Αυξημένο κόστος συλλογής	250,00
Εργασίες καθαρισμού	33,00
Σύνολο	702,48

Το κόστος των εργασιών χειρωνακτικής ζιζανιοκτονίας, το οποίο περιλαμβάνεται στο μέγιστο ποσό και ανέρχεται σε 33 €/Ha/έτος, καταβάλλεται μόνο στους δικαιούχους των αγροτεμαχίων με τράφια.

Δράση 2: Διατήρηση αμπελοκομικής πρακτικής στον αμπελώνα Νήσων Θήρας και Θηρασιάς

Για τον υπολογισμό της ενίσχυσης που θα λαμβάνουν οι δικαιούχοι ελήφθησαν υπόψη παράμετροι του παρακάτω Πίνακα:

Μεταβολή οικονομικού μεγέθους	€/Ha/έτος
Αυξημένο κόστος κλαδέματος (Αυξημένος χρόνος και μεγαλύτερο, ανά ώρα κόστος)	510
Χειρωνακτικές εργασίες καθαρισμού	255
Σύνολο	765

3. Π3-70-1.3 Εφαρμογή εναλλακτικών μεθόδων φυτοπροστασίας με στόχο τη μείωση των φυτοφαρμάκων

ΥΑ 3650/04.09.2024 (Β'5026) περί καθορισμού πλαισίου εφαρμογής της δράσης

ΥΑ 4399/15.10.2024 (Β'5709) 1^η τροποποίηση της ΥΑ 3650/04.09.2024

Στόχος της Παρέμβασης είναι η υιοθέτηση εναλλακτικών μεθόδων φυτοπροστασίας, μέσω της μείωσης της χρήσης χημικών σκευασμάτων με την παροχή οικονομικών ενισχύσεων προς τους γεωργούς για την υιοθέτησή τους. Οι παρεμβάσεις έχουν στόχο συγκεκριμένους εχθρούς και ασθένειες καλλιεργειών και ορίζονται από ειδικό κανονιστικό πλαίσιο.

Οι δράσεις αφορούν σε **πενταετείς** δεσμεύσεις, με δυνατότητα ετήσιας παράτασης.

Η παρέμβαση υλοποιείται μέσω δύο επιμέρους δράσεων:

Δράση 1: Εναλλακτική καταπολέμηση ζιζανίων στους ορυζώνες

Η δράση εφαρμόζεται σε ορυζώνες με στόχο την αποφυγή της χημικής ζιζανιοκτονίας.

Δικαιούχοι: γεωργοί, φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών

Δεσμεύσεις δικαιούχων:

- μέθοδος ψευδοσποράς (εισαγωγή νερού, ψευδοσπορά, απομάκρυνση πλεονάζοντος νερού, μηχανική ζιζανιοκτονία),
- χρήση κατ' έτος πιστοποιημένου σπόρου ρυζιού, ο οποίος είναι απαλλαγμένος σπόρων ζιζανίων, σε ένα ελάχιστο ποσοστό της τάξης του 30% ετησίως,
- απαγόρευση εφαρμογής τόσο προσπαρτικών, όσο και προφυτρωτικών χημικών ζιζανιοκτόνων.

Οι δεσμεύσεις έχουν στόχο τη σταδιακή κατάργηση της χρήσης αγροχημικών σε μια γεωργική περιοχή, ιδιαιτέρως πολύτιμη για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας αλλά και για την ποιότητα των υδάτων. Η καλλιέργεια του ρυζιού είναι η μόνη ουσιαστικά γεωργική δραστηριότητα στα αλατούχα, παθογενή εδάφη, όπως είναι τα εδάφη που καλλιεργείται το ρύζι στη χώρα.

Για τον υπολογισμό της ενίσχυσης που θα λαμβάνουν οι δικαιούχοι ελήφθησαν υπόψη παράμετροι του παρακάτω Πίνακα:

Δεσμεύσεις	Κόστος €/ha/έτος
Εισαγωγή νερού Ψευδοσπορά	50
Εξαγωγή νερού	50
Μηχανική καταστροφή ζιζανίων	110
Σύνολο	210

Δράση 2: «Εφαρμογή της μεθόδου παρεμπόδισης σύζευξης των εντομολογικών εχθρών των καλλιεργειών (ΚΟΜΦΟΥΖΙΟ)»

Η δράση εφαρμόζεται σε επιλεγμένες αροτραίες και δενδρώδεις καλλιέργειες και είναι συμπληρωματική της δράσης Π1-31.6 - Ενίσχυση παραγωγών για την εφαρμογή φιλικών για το περιβάλλον πρακτικών διαχείρισης με τη χρήση ψηφιακής εφαρμογής διαχείρισης εισροών και παρακολούθησης περιβαλλοντικών παραμέτρων και συγκεκριμένα της συνέχισης της εφαρμογής της μεθόδου Confusio (ecoscheme), ενώ η συγκεκριμένη δράση στοχεύει σε εκτάσεις καλλιεργειών, που εντάσσονται για πρώτη φορά.

Η δράση εφαρμόζεται στις ακόλουθες καλλιέργειες: ροδακινιά, νεκταρινιά, βερικοκιά, μηλιά, αχλαδιά, κυδωνιά, καρυδιά, δαμασκηλιά, αμπέλι (οινοποιήσιμο, επιτραπέζιο – σταφίδα), εσπεριδοειδή, βαμβάκι.

Δικαιούχοι: γεωργοί, φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών

Δεσμεύσεις δικαιούχων:

Για τα πυρηνόκαρπα (συμπεριλαμβανομένης της δαμασκηλιάς), εσπεριδοειδή και βαμβάκι η εφαρμογή της μεθόδου «ΚΟΜΦΟΥΖΙΟ» περιλαμβάνει μεικτή χρήση φερομονών και χημικών, τα δυο πρώτα έτη και αποκλειστική χρήση φερομονών τα επόμενα τρία έτη.

Για το αμπέλι, την καρυδιά και τα μηλοειδή περιλαμβάνει μεικτή χρήση φερομονών και χημικών τα τρία πρώτα έτη και τα επόμενα δυο αποκλειστική χρήση φερομονών.

Κατά τη δεύτερη φάση της πλήρους εφαρμογής της μεθόδου «ΚΟΜΦΟΥΖΙΟ», η αποκλειστική εφαρμογή φερομονών αφορά τα έντομα-στόχους, όπως αυτά θα οριστούν στο εφαρμοστικό πλαίσιο της δράσης.

Επιλέξιμες καλλιέργειες: ροδακινιά, νεκταρινιά, βερικοκιά, μηλιά, αχλαδιά,

κυδωνιά, καρυδιά, δαμασκηνιά, αμπέλι (οινοποίησης, επιτραπέζιο – σταφίδα), εσπεριδοειδή, βαμβάκι.

Δεσμεύσεις	Ύψος ενίσχυσης	
Καλλιέργεια	2 πρώτα έτη	3 επόμενα έτη
Εσπεριδοειδή	579	627
Ροδακινιά, Νεκταρινιά και Βερικοκιά	414	482
Δαμασκηνιά	539	702
Βαμβάκι	346	396
Δεσμεύσεις	Ύψος ενίσχυσης	
Καλλιέργεια	3 πρώτα έτη	2 επόμενα έτη
Επιτραπέζιο αμπέλι, σταφίδα	668	760
Οινοποίησης αμπέλι	353	439
Μηλιά, Αχλαδιά, Κυδωνιά, Καρυδιά	989	1.137

4. Π3-70-1.4 Προστασία και διατήρηση τοπικών αβελτίωτων πληθυσμών – ποικιλιών (φυτογενετικού υλικού) που κινδυνεύουν από γενετική διάβρωση

Η Παρέμβαση αφορά στην προστασία τοπικών αβελτίωτων πληθυσμών-ποικιλιών που κινδυνεύουν από γενετική διάβρωση. Οι συνήθως χαμηλές αποδόσεις των αβελτίωτων τοπικών ποικιλιών έχουν ως αποτέλεσμα την απώλεια εισοδήματος των παραγωγών που επιλέγουν να τις καλλιεργήσουν. Συνεπώς, η οικονομική στήριξη μέσω της δράσης αποτελεί βασικό κίνητρο για τη διατήρησή τους, αφού αναπληρώνει την ως άνω αναφερομένη απώλεια εισοδήματος. Οι ενισχύσεις αποζημιώνουν τους δικαιούχους για το διαφυγόν εισόδημα και το κόστος συναλλαγής, ως αποτέλεσμα των δεσμεύσεων που ελήφθησαν. Διαφορετικοί γονότυποι (ποικιλίες) ενισχύονται σε διαφορετικές περιοχές με σκοπό να διατηρηθεί η βιοποικιλότητα που πλήττεται από την

ευρεία εισαγωγή διάδοση βελτιωμένων γονοτύπων (λχ βελτιωμένες ποικιλίες και υβρίδια).

Σκοπός της δράσης είναι:

- η προστασία της γεωργικής βιοποικιλότητας και της γενετικής ποικιλότητας, μεταξύ και εντός των ειδών
- η προστασία των αγροτικών οικοσυστημάτων
- η προστασία και αειφορική διαχείριση των φυτογενετικών πόρων
- η προώθηση καλλιέργειας τοπικών αβελτίωτων πληθυσμών – ποικιλιών
- η στήριξη μικροκαλλιεργητών και γεωργών που διατηρούν ή επιθυμούν να καλλιεργήσουν τοπικούς αβελτίωτους πληθυσμούς – ποικιλίες
- η προστασία του δικαιώματος των καταναλωτών να επιλέγουν τροφή από τοπικούς αβελτίωτους πληθυσμούς – ποικιλίες

Δικαιούχοι: γεωργοί, φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών, οι οποίοι κατέχουν γεωργική εκμετάλλευση και καλλιεργούν μία ή περισσότερες ποικιλίες του καταλόγου των τοπικών αβελτίωτων πληθυσμών - ποικιλιών που κινδυνεύουν από γενετική διάβρωση.

<https://www.minagric.gr/for-farmer-2/crop-production/polylikomenu/549-nomothesia-polyliko/554-top-aveltiotespoik-polyliko/2783-topikoi-abeliotoi-poikilies>

Υποχρεώσεις δικαιούχων:

Ο δικαιούχος αναλαμβάνει να:

- καλλιεργεί τους αβελτίωτους πληθυσμούς – ποικιλίες, στις συγκεκριμένες περιοχές κατανομής ανά πληθυσμό - ποικιλία του σχετικού πίνακα,
- συνεργάζεται και να χορηγεί δείγμα σπόρου ή άλλου πολλαπλασιαστικού υλικού ή κάθε άλλη σχετική πληροφορία στις υπηρεσίες και στους αρμόδιους φορείς του ΥΠΑΑΤ.

Η δράση αφορά σε **πενταετείς** δεσμεύσεις, με δυνατότητα ετήσιας παράτασης.

Εύρος στήριξης σε επίπεδο δικαιούχου

Τα ποσά ενίσχυσης, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της μελέτης υπολογισμού, παρουσιάζονται στον παρακάτω Πίνακα:

Είδος Καλλιέργειας	Ύψος ενίσχυσης (€/Ha/έτος)
Ψυχανθή	753
Λαχανικά Υπαίθρου	2.501
Αραβόσιτος	722
Χειμερινά σιτηρά	435
Αρωματικά - Φαρμακευτικά φυτά	989
Ελιές	782
Αμπέλι	690
Λοιπές δενδρώδεις	2.789

Οι ενισχύσεις αποζημιώνουν τους δικαιούχους για το διαφυγόν εισόδημα και το κόστος συναλλαγής, ως αποτέλεσμα των δεσμεύσεων που ελήφθησαν.

Το κόστος συναλλαγής περιλαμβάνει:

- Έξοδα αποστολής σπόρων ή άλλων μερών του φυτού, από και προς τον αρμόδιο, κατά περίπτωση, φορέα.
- Το κόστος των εργαστηριακών ελέγχων του αρμόδιου, κατά περίπτωση, φορέα.
- Τα έξοδα αναπαραγωγής και πολλαπλασιασμού για τις ανάγκες σποράς ή φύτευσης του επιλέξιμου αγροτεμαχίου.

5. Π3-70-1.5 Διατήρηση απειλούμενων αυτόχθονων φυλών αγροτικών ζώων

Η αριθ. πρωτ. 973/251361/22.08.2024 ΥΑ περί καθορισμού πλαισίου εφαρμογής της Παρέμβασης.

Στόχος της παρέμβασης είναι η παροχή οικονομικής στήριξης στους κατόχους αυτόχθονων φυλών αγροτικών ζώων, προκειμένου να διατηρήσουν ή και να αυξήσουν τον αριθμό των ζώων αυτών, συμβάλλοντας στη διατήρηση και ενίσχυση της βιοποικιλότητας στον τομέα της ζωικής παραγωγής, στην αειφόρο ανάπτυξη και στην ισορροπία της φύσης. Η παρέμβαση συνεισφέρει στην ανάσχεση και αντιστροφή της απώλειας της βιοποικιλότητας, μέσω ενίσχυσης της προστασίας και ανάδειξης του εγχώριου γενετικού υλικού καθώς και μέσω διατήρησης/ενίσχυσης της βιοποικιλότητας σε γεωργικές και δασικές εκτάσεις. Μειονέκτημα των αυτόχθονων φυλών που κινδυνεύουν με εξαφάνιση

είναι οι χαμηλές τους αποδόσεις, οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα την απώλεια εισοδήματος για τους εκτροφείς τους.

Η Παρέμβαση αφορά σε **πενταετείς** δεσμεύσεις.

Δικαιούχοι: φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών, οι οποίοι είναι κάτοχοι αυτόχθονων φυλών αγροτικών ζώων που απειλούνται με εξαφάνιση, υπό την προϋπόθεση ότι τα εν λόγω ζώα:

- α. ανήκουν στις φυλές που αποτυπώνονται στον παρακάτω πίνακα,
- β. εκτρέφονται στις περιοχές παρέμβασης της χώρας, και
- γ. είναι εγγεγραμμένα στο γενεαλογικό βιβλίο της φυλής που ανήκουν.

Τα παραπάνω κριτήρια επιλεξιμότητας πρέπει να συντρέχουν σε επίπεδο φυλής, τόσο κατά την υποβολή της αίτησης στήριξης, όσο και καθ' όλη τη διάρκεια της δέσμευσης.

Δεν δύναται να κριθούν δικαιούχοι των ενισχύσεων ακόμη κι αν πληρούν τις προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου, οι ακόλουθες κατηγορίες υποψηφίων:

- α. διάδοχοι πρόωρης συνταξιοδότησης για τους οποίους υπάρχει σε ισχύ απόφαση αποκλεισμού από τη λήψη οποιασδήποτε ενίσχυσης στον αγροτικό τομέα για δέκα (10) έτη,
- β. Υποψήφιοι των οποίων το ζωικό κεφάλαιο είναι ενταγμένο σε άλλο πρόγραμμα ή παρέμβαση, ασύμβατη με την παρέμβαση Π3-70-1.5 «Διατήρηση απειλούμενων αυτόχθονων φυλών αγροτικών ζώων».

Είδος Ζώου	Φυλή	Περιοχή	Υπεύθυνο ΚΖΓΠ για τήρηση γενεαλογικών βιβλίων
Βοοειδή	Τήνου	Κυκλάδες	Αθήνας
	Κέας	Κυκλάδες	Αθήνας
	Κατερίνης	Θεσσαλία	Καρδίτσας

		Κεντρική Μακεδονία	
	Συκιάς	Κεντρική Μακεδονία Αιτωλοακαρνανία	Θεσσαλονίκης
	Ελληνικός βούβαλος	υγρότοποι σε όλη την χώρα	Θεσσαλονίκης*, Δράμας, Ιωαννίνων, Καρδίτσας, Αθήνας
	Ελληνική βραχυκερατική	όλη η χώρα	Αθήνας, Ιωαννίνων*, Θεσσαλονίκης, Καρδίτσας, Δράμας
Πρόβατα	Καταφυγίου	Δυτική Μακεδονία Κεντρική Μακεδονία	Θεσσαλονίκης
	Ρουμλουκίου	Δυτική Μακεδονία Κεντρική Μακεδονία	Θεσσαλονίκης
	Ορεινό Ηπείρου	Ήπειρος	Ιωαννίνων
	Ικαρίας	ΠΕ Σάμου	Αθήνας
	Λευκίμης	Κέρκυρα	Ιωαννίνων
	Κατσικά	Ήπειρος	Ιωαννίνων
	Άργους	Πελοπόννησος	Αθήνας
	Ζακύνθου	Ζάκυνθος	Αθήνας
	Φλώρινας – Πελαγονίας	Μακεδονία	Θεσσαλονίκης
	Καραγκούνικο	Θεσσαλία	Καρδίτσας
	Σαρακατσάνικο	όλη η χώρα	Αθήνας, Θεσσαλονίκης, Ιωαννίνων, Καρδίτσας, Δράμας*
	Γλώσσας Σκοπέλου	Βόρειες Σποράδες Θεσσαλία Φθιώτιδα	Καρδίτσας
	Κύμης	Εύβοια	Αθήνας
	Αγρινίου	Αιτωλοακαρνανία Άρτα	Αθήνας, Ιωαννίνων*
	Δράμας	Ανατολική Μακεδονία Θράκη	Δράμας
	Καλαρρύτερο	Ήπειρος Θεσσαλία Αιτωλοακαρνανία Δυτική Μακεδονία	Ιωαννίνων, Καρδίτσας*, Αθήνας, Θεσσαλονίκης

	Πηλίου	Θεσσαλία Φθιώτιδα Ευρυτανία	Καρδίτσας
	Σερρών	Κεντρική Μακεδονία Ανατολική Μακεδονία Θράκη	Θεσσαλονίκης
	Θράκης	Θράκη	Δράμας
	Ορεινό Λήμνου	Λήμνος	Αθήνας
Αίγες	Σκοπέλου	Βόρειες Σποράδες Μαγνησία Λάρισα	Καρδίτσας
Χοίροι	Εγχώριος Ελληνικός χοίρος	όλη η χώρα	Αθήνας, Ιωαννίνων, Θεσσαλονίκης, Καρδίτσας, Δράμας
Ιπποειδή	Ηλείας	Ζάκυνθος Πελοπόννησος Αιτωλοακαρνανία Αττική	Αθήνας
	Πηνείας	Ζάκυνθος Πελοπόννησος Αιτωλοακαρνανία Αττική	Αθήνας
	Θεσσαλίας	Θεσσαλία Φθιώτιδα Ευρυτανία	Καρδίτσας
	Σκύρου	όλη η χώρα	Καρδίτσας, Θεσσαλονίκης, Ιωαννίνων, Αθήνας*
	Πίνδου	Ήπειρος Μακεδονία Θεσσαλία Στερεά Ελλάδα	Αθήνας, Καρδίτσας, Θεσσαλονίκης*, Ιωαννίνων, Δράμας
	Μεσσαράς	Πελοπόννησος Κρήτη	Αθήνας
	Ροδόπης	Ανατολική Μακεδονία Θράκη	Δράμας

*Με αστερίσκο σημειώνεται το Κέντρο Ζωικών Γενετικών Πόρων, το οποίο έχει την ευθύνη για την τήρηση του γενεαλογικού βιβλίου της φυλής και το οποίο συγκεντρώνει τα στοιχεία γενεαλογικού βιβλίου της φυλής από τα υπόλοιπα ΚΖΓΠ

Για τις παραπάνω φυλές ζώων επιλέξιμα για ενίσχυση είναι:

1. τα θηλυκά βοοειδή ηλικίας άνω των δύο (2) ετών
2. τα θηλυκά αιγοπρόβατα ηλικίας άνω του ενός (1) έτους
3. οι χοιρομητέρες
4. τα αρσενικά και θηλυκά ιπποειδή άνω των έξι (6) μηνών

Ύψος ενίσχυσης:

Η ενίσχυση χορηγείται ετησίως σε αναπλήρωση της απώλειας εισοδήματος που επιφέρει η διατήρηση των αυτόχθονων φυλών. Το μέγιστο ύψος ενίσχυσης περιλαμβάνει το κόστος για την εκτροφή αρσενικών ζώων αναπαραγωγής με αναλογία ένα (1) αρσενικό ζώο για κάθε δεκαπέντε (15) θηλυκά ζώα αναπαραγωγής που ανέρχεται σε είκοσι τρία Ευρώ ανά Μονάδα Ζωικού Κεφαλαίου (23 €/ΜΖΚ). Το μέγιστο ύψος ενίσχυσης καταβάλλεται εφόσον τηρείται η αναλογία 1 αρσενικό: 15 θηλυκά αναπαραγωγικά ζώα. Εφόσον δεν τηρείται αυτή η αναλογία το ύψος ενίσχυσης μειώνεται κατά 23€ ανά ΜΖΚ. Το ύψος της ενίσχυσης σε ευρώ ανά ΜΖΚ ανά κατηγορία ζώου ορίζεται ως ακολούθως:

ΕΙΔΟΣ ΖΩΟΥ	ΜΕ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΑΝΑΛΟΓΙΑΣ 1 ΑΡΣΕΝΙΚΟΥ ΑΝΑ 15 ΘΗΛΥΚΩΝ ΖΩΩΝ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (€/ΜΖΚ/έτος)	ΧΩΡΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΑΝΑΛΟΓΙΑΣ 1 ΑΡΣΕΝΙΚΟΥ ΑΝΑ 15 ΘΗΛΥΚΩΝ ΖΩΩΝ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (€/ΜΖΚ/έτος)
Θηλυκά βοοειδή > 2 ετών	394	371
Θηλυκά αιγοπρόβατα > 1 έτους	449	426
Χοιρομητέρες	616	593
Αρσενικά και θηλυκά ιπποειδή > 6 μηνών	629	606

Όπου, ισχύουν οι παρακάτω ισοδυναμίες:

- ♣ ένα (1) βοοειδές ηλικίας άνω των δύο (2) ετών = 1 ΜΖΚ

♣ ένα (1) προβατοειδές ή αιγοειδές άνω του ενός (1) έτους = 0,15 ΜΖΚ

♣ μία (1) χοιρομητέρα = 0,5 ΜΖΚ

♣ ένα (1) μόνοπλο άνω του ενός (1) έτους = 1 ΜΖΚ

Ελάχιστες Απαιτήσεις Διαχείρισης - Δεσμεύσεις των δικαιούχων: Οι δικαιούχοι οφείλουν να τηρούν, κατ' έτος και καθ' όλη τη διάρκεια των δεσμεύσεών τους, τις ελάχιστες απαιτήσεις διαχείρισης της Παρέμβασης και συγκεκριμένα να καταγράφουν σε γενεαλογικά βιβλία τα ζώα που ανήκουν σε απειλούμενες με εξαφάνιση αυτόχθονες φυλές.

Δεσμεύσεις δικαιούχων:

Οι δικαιούχοι αναλαμβάνουν τις κάτωθι δεσμεύσεις:

α. Να διατηρούν τον αριθμό των επιλέξιμων ζώων ένταξης καθ' όλη την περίοδο δέσμευσης, όπως αποτυπώνεται στο Τεχνικό Δελτίο κατά την ένταξη τους πλην των περιπτώσεων τροποποίησης λόγω ανωτέρας βίας ή μεταβίβασης (ολική ή μερική) του ενταγμένου ζωικού κεφαλαίου, β. Είναι δυνατή η αντικατάσταση των ζώων που εντάχθηκαν αρχικά με ζώα της ίδιας φυλής. Κάθε νέο ζώο που εισάγεται στην εκμετάλλευση θα πρέπει να είναι απόγονος των ήδη υφιστάμενων στη εκμετάλλευση ζώων ή να προέρχεται από άλλη εκμετάλλευση που εκτρέφει ζώα της ίδιας φυλής και είναι εγγεγραμμένο στο γενεαλογικό βιβλίο της φυλής, όπως αυτό τηρείται στο αρμόδιο ΚΖΓΠ, γ. Να αποδέχονται και να διευκολύνουν την πραγματοποίηση των ελέγχων από τις αρμόδιες Εθνικές και Κοινοτικές Αρχές, δ. Όλα τα ζώα που συμμετέχουν στην παρέμβαση πρέπει να φέρουν σήμανση (ενώτια, βώλους, κλπ), όπως προβλέπεται από την σχετική εθνική και κοινοτική νομοθεσία, ε. Στην περίπτωση των ιπποειδών, αυτά θα πρέπει να φέρουν αναγνωριστικό στοιχείο, το οποίο να αντιστοιχεί μονοσήμαντα σε συγκεκριμένο κάτοχο/ιδιοκτήτη, στ. Να ακολουθούν τις οδηγίες και τις υποδείξεις των αρμόδιων ΚΖΓΠ για την τήρηση των γενεαλογικών βιβλίων των φυλών στις οποίες ανήκουν τα ζώα τους και να εφαρμόζουν όλες τις υποχρεώσεις για την τήρησή του. ζ. Στην περίπτωση απομάκρυνσης επιλέξιμων ζώων από την εκμετάλλευση (σφαγή – πώληση),

και για οποιαδήποτε μεταβολή να ενημερώνουν άμεσα και οπωσδήποτε πριν προβούν στην ενέργεια το αρμόδιο ΚΖΓΠ.

6. Π3-70-1.6 Ενισχύσεις για την ανάληψη πρόσθετων γεωργο-περιβαλλοντικών υποχρεώσεων από τους μελισσοκόμους για την προστασία των μελισσοσμηνών και την ενίσχυση της βιοποικιλότητας

Σκοπός της Παρέμβασης είναι η οικονομική στήριξη των μελισσοκόμων για την προστασία των μελισσοσμηνών και την ενίσχυση της βιοποικιλότητας. Οι δεσμεύσεις που αναλαμβάνουν οι παραγωγοί αφορούν στη βιολογική μελισσοκομία και είναι εξαετούς (6) διάρκειας. Το πρώτο έτος αφορά την μετατροπή και τα επόμενα 5 έτη τη διατήρηση στη βιολογικά μελισσοκομία.

Δικαιούχοι: φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών κάτοχοι μελισσοκομικής ταυτότητας και εγγεγραμμένοι στο Εθνικό Ηλεκτρονικό Μελισσοκομικό Μητρώο, που κατέχουν από 20 και πάνω κυψέλες/ παραφυάδες

Επιλέξιμες εκμεταλλεύσεις: είναι οι εκμεταλλεύσεις οι οποίες δεν είναι ενταγμένες στο σύστημα ελέγχου της βιολογικής γεωργίας σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) 848/2018, μέσω σύμβασης με Οργανισμό Ελέγχου και Πιστοποίησης (ΟΕΠ). Απαραίτητη προϋπόθεση για την υποβολή της αίτησης στήριξης είναι να έχει προηγηθεί από τους υποψηφίους η υποβολή της ενιαίας αίτησης ενίσχυσης (ΕΑΕ).

Δεσμεύσεις δικαιούχων: α) Να έχουν συνάψει σύμβαση με ΟΕ&Π, β) Να διατηρούν τουλάχιστον τον αριθμό των κατεχόμενων κυψελών/παραφυάδων με τα οποία εντάχθηκαν στην Παρέμβαση, πλην των περιπτώσεων ανωτέρας βίας - εξαιρετικών περιστάσεων, γ) Να εφαρμόζουν τις εθνικές και ενωσιακές διατάξεις για τη βιολογική μελισσοκομία, όπως αυτές απορρέουν από τις υπ' αρ. 2985/397197/30.12.2022 (Β' 279), 2543/103240/03.10.2017 (Β' 3529) Υπουργικές Αποφάσεις και τον Κανονισμό (ΕΕ) 2018/848 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ής Μαΐου 2018, με την προϋπόθεση της τήρησης της λοιπής εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας για τη συμβατική

μελισσοκομία και τα προϊόντα της, καθ' όλη τη διάρκεια της δέσμευσης, δ) Να υποβάλλουν κατ' έτος αίτηση πληρωμής, ε) Να δέχονται και να διευκολύνουν όλους τους προβλεπόμενους ελέγχους από τα αρμόδια εθνικά και ενωσιακά ελεγκτικά όργανα, στ) Να τηρούν φάκελο δικαιούχου, ο οποίος φυλάσσεται για τρία (3) επιπλέον έτη μετά την ολοκλήρωση των δεσμεύσεων.

Είδος ενίσχυσης: Η οικονομική ενίσχυση χορηγείται σε ετήσια βάση και διαμορφώνεται με βάση τον ακόλουθο πίνακα:

Κλάσεις Κυψελών/παραφυάδων	Κόστος ανά κλάση στη μετατροπή και διατήρηση στη βιολογική μελισσοκομία (€ / έτος)
20 - 110	1.650
111 - 200	5.115
201 - 300	8.580
301 - άνω	10.230

7. Π3-70-2.1 Ενισχύσεις για τη μετατροπή σε βιολογικές πρακτικές και μεθόδους (νεοεισερχόμενοι στη βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία)

Η αριθ. πρωτ. 2563/251850/23.08.2024 ΥΑ (Β'4991) περί καθορισμού του πλαισίου εφαρμογής της Παρέμβασης

Η οικονομική στήριξη στο πλαίσιο της Παρέμβασης παρέχεται για την εισαγωγή και εφαρμογή των πρακτικών της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας με σκοπό την ενθάρρυνση των αγροτών να συμμετάσχουν σε τέτοια συστήματα, απαντώντας έτσι στη ζήτηση της κοινωνίας για τη χρήση φιλικών προς το περιβάλλον γεωργικών πρακτικών.

Ορίζονται τρία (3) έτη για την ορθή μετάβαση από τη συμβατική στη βιολογική καλλιέργεια για όλες τις καλλιέργειες και για όλες τις εκτροφές.

Η Παρέμβαση περιλαμβάνει δύο δράσεις:

• Δράση 1: Ενίσχυση για τη μετατροπή σε βιολογικές πρακτικές και μεθόδους παραγωγής στη γεωργία

Στο πλαίσιο της δράσης ενισχύεται η μετατροπή των καλλιεργητικών πρακτικών και μεθόδων παραγωγής στη γεωργία από συμβατικές σε βιολογικές σε δικαιούχους που τηρούν τις δεσμεύσεις που απορρέουν από τον Καν. (ΕΕ) 2018/848.

Οι δικαιούχοι δεσμεύονται να συνάψουν σύμβαση με εγκεκριμένο Οργανισμό Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων (ΟΕΠ).

Η δέσμευση είναι τριετούς διάρκειας.

Δικαιούχοι: γεωργοί φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών

Επιλέξιμες καλλιέργειες: αροτραίες και μόνιμες καλλιέργειες, όπως αποτυπώνονται στο σχετικό πίνακα με τα ύψη ενίσχυσης. Το ελάχιστο μέγεθος της ενταγμένης εκμετάλλευσης ανέρχεται σε 0,4 ΗΑ για αροτραίες καλλιέργειες, 0,3 ΗΑ για μόνιμες φυτείες και 0,3 ΗΑ για μικτές εκμεταλλεύσεις, προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι πρόκειται για συστηματική καλλιέργεια. Για την ελαιοκομία, η ελάχιστη πυκνότητα φύτευσης των ενταγμένων ελαιοτεμαχίων ανέρχεται σε 80 ελαιόδεντρα / ΗΑ.

Οι ενισχύσεις χορηγούνται ετησίως, ανά εκτάριο γεωργικής έκτασης για να αποζημιώνουν τους δικαιούχους για το διαφυγόν εισόδημα, τις πρόσθετες δαπάνες (εργαστηριακές αναλύσεις) και το κόστος συναλλαγής (δαπάνες πιστοποίησης), ως αποτέλεσμα των δεσμεύσεων που αναλήφθηκαν.

ΕΙΔΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ	ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ €/Ha/έτος
Ελαιοποιήσιμη ελιά	692
Επιτραπέζια ελιά	712
Επιτραπέζια σταφύλια και Σταφίδα	873
Σταφύλια οινοποιήσιμα	856
Μηλοειδή	665

Πυρηνόκαρπα	951
Εσπεριδοειδή	447
Ακρόδρυα	889
Αραβόσιτος	624
Χειμερινά σιτηρά	216
Ρύζι	543
Μηδική , τριφύλλι	882
Άλλα κτηνοτροφικά ψυχανθή(βίκος, μπιζέλι, κουκί, λαθούρι, λούπινο)	584
Όσπρια	653
Βαμβάκι	701
Λινάρι, ελαιοκράμβη, Ηλίανθος, Σόργο, Κινόα, Καμελία, Κία. 694	694
Αρωματικά-Φαρμακευτικά φυτά(Ρίγανη, Θυμάρι, χαμομήλι, Δάφνη, Μέντα, Δυόσμος, Λεβάντα, κ.α.)	1294
Λοιπές Δενδρώδεις (Ροδιά, Ακτινίδιο, Μικρόκαρπες Δάσους κ.α.)	900
Καπνός	744
Φυλλώδη λαχανικάΣταυρανθή(λάχανο, κουνουπίδι,μπρόκολο,λαχανάκια Βρυξελλών,σέσκουλα, άγρια χόρτα(βρούβες ή σινάπι),γογγύλια/Βολβόδη/Καρότο /Πατάτα	848
Τομάτα, Μελιτζάνα, Πιπεριά	1.957

Δράση 2: Ενίσχυση για τη μετατροπή σε βιολογικές πρακτικές και μεθόδους παραγωγής στην κτηνοτροφία

Στο πλαίσιο της δράσης ενισχύεται η μετατροπή πρακτικών και μεθόδων παραγωγής στην κτηνοτροφία από συμβατικές σε βιολογικές, σε δικαιούχους που τηρούν τις δεσμεύσεις που απορρέουν από τον Καν. (ΕΕ) 2018/848.

Οι δικαιούχοι δεσμεύονται να συνάψουν σύμβαση με εγκεκριμένο Οργανισμό Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων (ΟΕΠ).

Η δέσμευση είναι τριετούς διάρκειας.

Τομείς παρέμβασης: α) η βοοτροφία, β) η προβατοτροφία και γ) η αιγοτροφία.

Δικαιούχοι: γεωργοί φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών,

Επιλέξιμα για ενίσχυση είναι τα βοοειδή άνω των 6 μηνών και τα αιγοπρόβατα άνω των 12 μηνών.

Αποκλείονται από την ένταξη βοσκότοποι/ζωικό κεφάλαιο: α) που είναι ενταγμένα σε άλλες μη συμβατές δράσεις των Μέτρων 10 και 11 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2022 σύμφωνα με τους Πίνακες του Παραρτήματος της υπ' αρ. 1606/9-6-2023 υπουργικής απόφασης (Β' 3778), όπως ισχύει, β) που υφίσταται ασυμβατότητα μεταξύ άλλης παρέμβασης της προγραμματικής περιόδου 2023-2027 και της δράσης της Παρέμβασης Π3-70-2.1, σύμφωνα με τους Πίνακες του Παραρτήματος της υπ' αρ. 1606/9-6-2023 υπουργικής απόφασης (Β' 3778), όπως ισχύει.

Οι ενισχύσεις χορηγούνται ετησίως, ανά εκτάριο βοσκοτόπου για να αποζημιώνουν τους δικαιούχους για και το διαφυγόν εισόδημα και το κόστος συναλλαγής (δαπάνες πιστοποίησης), ως αποτέλεσμα των δεσμεύσεων που αναλήφθηκαν.

Το ύψος ενίσχυσης για πυκνότητα βόσκησης 1MMZ/ Ha ορίζεται στον παρακάτω πίνακα:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΖΩΟΥ	ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ €/Ha/έτος
Πρόβατα	257
Αίγες	232
Βοοειδή	281
Βοοειδή γαλακτοπαραγωγής	350

Διευκρινίζεται ότι μέσω του Οικολογικού Προγράμματος **Π1-31.9 «Διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας»** του Πυλώνα 1 ενισχύεται η διατήρηση της εφαρμογής μεθόδων της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας.

Π3-70-3.1 Καλή μεταχείριση (ευζωία) των παραγωγικών ζώων

Η συγκεκριμένη Παρέμβαση αναφέρεται στην προαγωγή της ευζωίας των παραγωγικών ζώων με ενέργειες/δεσμεύσεις των κτηνοτρόφων, πέραν των επιβαλλόμενων από την ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία.

Ο κύριος στόχος της Παρέμβασης είναι η βελτίωση «δεικτών» της Ελληνικής εκτροφής που έχουν, με άμεσο ή έμμεσο τρόπο, επιπτώσεις στην έκφραση φυσιολογικής συμπεριφοράς (ψυχολογική κατάσταση) και στη σωματική υγεία των ζώων.

Μέσω της Παρέμβασης εξυπηρετείται και ο στόχος της στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» για τη μείωση της χρήσης των αντιβιοτικών που είναι συνάρτηση τόσο της βελτίωσης των συνθηκών εκτροφής όσο και της καλύτερης επιστημονικής επιτήρησης των εφαρμοζόμενων πρακτικών και της καλύτερης στόχευσης για τον περιορισμό της χρήσης των αντιβιοτικών.

Οι δεσμεύσεις αφορούν παρεμβάσεις σχετικά με: α) τη διατροφή, β) το σταυλισμό, γ) την Υγεία και δ) την εκδήλωση χαρακτηριστικών φυσιολογικής συμπεριφοράς των ζώων, σύμφωνα με διεθνή πρότυπα.

Η Παρέμβαση αποτελείται από τέσσερις (4) επιμέρους **δράσεις**, ανάλογα με το είδος του ζώου και συγκεκριμένα:

Δράση 1. Καλή μεταχείριση των Χοίρων.

Οι δεσμεύσεις της δράσης είναι: α) Εργαστηριακός έλεγχος και πιστοποίηση της ποιότητας του νερού που χορηγείται στα ζώα, β) Συνεχής προσθήκη μυκοδεσμευτικών, φυτοβιοτικών και οργανικών οξέων στις ζωοτροφές (φυσικοί ή συνθετικοί ζεόλιθοι, ζύμες, βακτήρια και ένζυμα, αιθέρια έλαια, φυσικά συμπληρώματα για την ενίσχυση του ανοσοποιητικού συστήματος), και γ) Αύξηση διαθέσιμου χώρου δαπέδου κατά 20% για το σύνολο του ζωικού κεφαλαίου της εκμετάλλευσης σχέση με τις ελάχιστες απαιτήσεις ανά είδος ζώου (χοιρομητέρες, απογαλακτισμένοι χοίροι, θηλυκοί χοίροι, χοίροι αναπαραγωγής, λοιπά χοιρινά), δ) Ορθολογική χρήση κτηνιατρικών αντιμικροβιακών φαρμάκων.

Η ενίσχυση παρέχεται για 5 έτη και εκτιμάται κατά μέγιστο 496,00 € ανά Μονάδα Ζωικού Κεφαλαίου (ΜΖΚ) (ανάλογα με τις αναλαμβανόμενες δεσμεύσεις) σε ετήσια βάση, όπως παρουσιάζεται αναλυτικά στο παρακάτω Πίνακα.

ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ	Κόστος ανά κεφαλή (€)	Ετήσιο κόστος ανά ΜΖΚ* (χοιρομητέρες/λοιπά χοιρινά) (€)
ΔΙΑΤΡΟΦΗ		
1.1 Τρίμηνη πιστοποίηση της ποιότητας του νερού**	40,00	80,00/133,00
1.2 Συνεχής προσθήκη μυκοδεσμευτικών φυτοβιοτικών και οργανικών οξέων στις ζωοτροφές	13,75/9,00	28,00/30,00

ΣΤΑΥΛΙΣΜΟΣ		
1.3 Αύξηση του διαθέσιμου χώρου ανά χοιρομητέρα και χοιρίδιο κατά 20%	100,00	200,00/333,00
ΥΓΕΙΑ		
1.4 Ορθολογική χρήση κτηνιατρικών αντιμικροβιακών φαρμάκων με τη χρήση δοκιμής ευαισθησίας (αντιβιογράμμα)	50,00/0,0	100,00/0,0
ΣΥΝΟΛΟ		408,00/496,00

*1 χοιρομητέρα = 0,5ΜΖΚ και 1 λοιπό χοιρινό = 0,3ΜΖΚ

** Η ετήσια ενίσχυση για την πιστοποίηση της ποιότητας του νερού δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 1200€ ανά διακριτό χώρο εκτροφής. Οι κάπροι δεν είναι επιλέξιμοι.

Δράση 2. Καλή μεταχείριση των Κρεοπαγωγών Ορνιθίων εκτροφής ορνιθώνα

Οι δεσμεύσεις της δράσης είναι: α) Ετήσιος έλεγχος ποιότητας νερού που καταναλώνουν τα πτηνά, και β) Μείωση πυκνότητας φόρτισης δαπέδου από 33 σε 28 κιλά/m².

Η μέγιστη ενίσχυση είναι για πέντε έτη, με 213€ (ανάλογα με τις αναλαμβανόμενες δεσμεύσεις), ανά Μονάδα Ζωικού Κεφαλαίου (ΜΖΚ) ανά έτος, όπως παρουσιάζεται αναλυτικά στο παρακάτω Πίνακα «Ετήσιες ενισχύσεις ανά δέσμευση και Μονάδα Ζωικού Κεφαλαίου – Πτηνά πάχυνσης».

ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ	Κόστος ανά κεφαλή (€)	Ετήσιο κόστος ανά ΜΖΚ* (€)
ΔΙΑΤΡΟΦΗ		
2.1 Ετήσια πιστοποίηση της ποιότητας του νερού	0,04	6,00

ΣΤΑΥΛΙΣΜΟΣ		
2.2 Μείωση πυκνότητας φόρτισης δαπέδου	1,25	179,00
ΣΥΝΟΛΟ		185,00

1 ΜΖΚ = 143 πτηνά (1 ορνίθιο κρεοπαραγωγής = 0,007 ΜΖΚ)

*Η ετήσια ενίσχυση για την πιστοποίηση της ποιότητας του νερού δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 900 € ανά θάλαμο εκτροφής.

Δράση 3. Καλή μεταχείριση των Αιγοπροβάτων

Οι δεσμεύσεις της δράσης είναι: α) Συλλογή, κατάψυξη και χορήγηση πρωτογάλακτος σε όλα τα νεογέννητα, β) Περιποίηση χηλών ιδιαίτερα πριν από την έναρξη της αναπαραγωγικής περιόδου και ορθό-συχνό κόψιμο νυχιών, και γ) Διάγνωση εγκυμοσύνης με υπερηχογραφία.

Η ενίσχυση είναι για πέντε έτη έως 122,50 € ανά ΜΖΚ, ετησίως (ανάλογα με τις αναλαμβανόμενες δεσμεύσεις), όπως παρουσιάζεται αναλυτικά στον παρακάτω Πίνακα «Ετήσιες ενισχύσεις ανά δέσμευση και Μονάδα Ζωικού Κεφαλαίου (ΜΖΚ) – Αιγοπροβάτων».

ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ	Κόστος ανά κεφαλή (€)	Ετήσιο κόστος ανά ΜΖΚ (€)
ΔΙΑΤΡΟΦΗ		
3.1 Συλλογή, κατάψυξη και χορήγηση πρωτογάλακτος στα νεογέννητα	10,00	100,00
ΥΓΕΙΑ		
3.2 Περιποίηση χηλών	0,75	7,5
3.3 Διάγνωση εγκυμοσύνης με υπερηχογραφία	1,50	15,00
ΣΥΝΟΛΟ		122,50

1 ΜΖΚ = 10 κεφαλές (1 πρόβατο/αίγα=0,1 ΜΖΚ)

Δράση 4. Καλή μεταχείριση των βοοειδών

Οι δεσμεύσεις της δράσης είναι: α) Έξοδος των ζώων σε προαύλιο χώρο και ετήσια συντήρηση του χώρου αυτού με εργασίες καθαρισμού, απολύμανσης και τοποθέτησης εντομοπαγίδων, β) Για τους μόσχους που εκτρέφονται ομαδικά, μείωση του αριθμού των ζώων, έτσι ώστε ο ελεύθερος χώρος που διατίθεται για κάθε μόσχο να αυξηθεί, γ) Μη απομάκρυνση των μοσχαριών από την μητέρα μέχρι την ηλικία 3 μηνών, δ) Ηλεκτρονική παρακολούθηση παραμέτρων υγείας και συμπεριφοράς των ζώων, ε) Ορθολογική χρήση κτηνιατρικών αντιμικροβιακών φαρμάκων και στ) Ετήσια αντικατάσταση ανταλλακτικών ξεστρών ή αντικατάσταση ξεστρών.

Η ενίσχυση είναι για πέντε έτη 487 € ανά ΜΖΚ σε ετήσια βάση (ανάλογα με τις αναλαμβανόμενες δεσμεύσεις), όπως παρουσιάζεται αναλυτικά στον παρακάτω Πίνακα «Ετήσιες ενισχύσεις ανά δέσμευση και Μονάδα Ζωικού Κεφαλαίου (ΜΖΚ) – βοοειδή».

ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ	Ετήσιο κόστος ανά ΜΖΚ* (€)
ΣΤΑΥΛΙΣΜΟΣ	
4.1 Έξοδος ζώων σε προαύλιο χώρο και ετήσια συντήρησή του	235,00
4.2 Μείωση αριθμού ζώων (αύξηση ελεύθερου χώρου ανά μόσχο)	76,00
4.3 Μη απομάκρυνση μοσχαριών από την μητέρα μέχρι 3 μήνες	96,00
ΥΓΕΙΑ	
4.4 Ηλεκτρονική παρακολούθηση παραμέτρων υγείας και συμπεριφοράς των ζώων	65,00
4.5 Ορθολογική χρήση κτηνιατρικών αντιμικροβιακών φαρμάκων (χρήση αντιμικροβιακών μετά από δοκιμή ευαισθησίας)	15,00**
ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ	
4.6 Ετήσια αντικατάσταση ανταλλακτικών ξεστρών ή αντικατάσταση ξεστρών	25,00

ΣΥΝΟΛΟ	487,00
--------	--------

**1 βοοειδές κάτω των 12 μηνών = 0,4ΜΖΚ, 1 βοοειδές 12 μηνών έως 2 ετών = 0,7 ΜΖΚ και 1 βοοειδές άνω των 2 ετών = 1 ΜΖΚ

** Το κόστος είναι 50€/δειγματοληψία (50 €/ΜΖΚ). Δεδομένου ότι το μέσο ποσοστό ζώων που νοσούν κατ' έτος είναι 30%, το ετήσιο κόστος της δέσμευσης ανέρχεται σε 15 €/ΜΖΚ/έτος. Στο κόστος περιλαμβάνεται το κόστος δειγματοληψίας, αποστολής του δείγματος και καλλιέργειας- αντιβιογράμματος.

Δικαιούχοι και για τις 4 δράσεις: είναι οι κτηνοτρόφοι που εκτρέφουν τα ανωτέρω είδη και οι οποίοι:

- δηλώνουν τα ζώα τους στην ΕΑΕ, κατά το έτος που καθορίζεται στην πρόσκληση,
- είναι κάτοχοι κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης που λειτουργεί νόμιμα σύμφωνα με το νόμο 4056/2012, όπως αυτός ισχύει,
- για τις Δράσεις 1,3 και 4, προβαίνουν στη διενέργεια και κοινοποίηση των απογραφικών στοιχείων ζωικού κεφαλαίου, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/429 και την αριθ. 297286/05.8.2005 (Β'1170) ΚΥΑ.
- για την Δράση 2 είναι εκτροφείς κρεοπαραγωγών ορνιθίων σε δάπεδο και η πτηνοτροφική τους εκμετάλλευση έχει εγγραφεί στο εθνικό μητρώο εμπορικών εκμεταλλεύσεων πουλερικών, το οποίο τηρείται στο υποσύστημα «Πουλερικά» του ΟΠΣ-Κτηνιατρικής.
- τηρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2019/6 και της εθνικής νομοθεσίας για την προμήθεια και χρήση των κτηνιατρικών φαρμάκων στις εκτροφές παραγωγικών ζώων.

Οι δικαιούχοι θα ελέγχονται και θα λαμβάνουν τεχνική στήριξη για την υλοποίηση των δεσμεύσεων από ιδιώτη «Τεχνικό σύμβουλο ευζωίας», όπως θα καθοριστεί στο εθνικό πλαίσιο εφαρμογής της Παρέμβασης.

Π3-70-3.2 Μείωση της χρήσης αντιβιοτικών στην αιγοπροβατοτροφία

Η συγκεκριμένη Παρέμβαση αφορά στην ενίσχυση της πρόληψης και την μείωση της χρήσης αντιβιοτικών στα αιγοπρόβατα.

Ο κύριος στόχος είναι η προώθηση της στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» για τη μείωση της χρήσης των αντιβιοτικών που είναι συνάρτηση τόσο της βελτίωσης της υγείας των ζώων όσο και της καλύτερης επιστημονικής επιτήρησης των εφαρμοζόμενων πρακτικών και της καλύτερης στόχευσης για τον περιορισμό της χρήσης των αντιβιοτικών. Οι ενισχύσεις αφορούν σε συγκεκριμένες ενέργειες για τη βελτίωση της υγείας των ζώων σε αιγοπροβατοτροφικές μονάδες. Οι δεσμεύσεις για την υγεία στοχεύουν στην ενίσχυση των κτηνοτρόφων για την πρόληψη των ασθενειών μέσω του εμβολιασμού των ζώων και της χρήσης παρασιτοκτόνων.

Οι δεσμεύσεις που αφορούν παρεμβάσεις σε εμβολιασμό των ζώων και χρήση παρασιτοκτόνων είναι:

- α) Χορήγηση εμβολίων για την αντιμετώπιση των ακόλουθων ασθενειών και παρασίτων
 - Ασθένειες του αναπνευστικού: Παστεριδίαση (*Pasteurella*),
 - Ασθένειες του γαστρεντερολογικού: Εντεροτοξιναιμία (*Clostridium*), Παραφυματίωση των Αιγοπροβάτων (*Mycobacterium Paratuberculosis*)
 - Ασθένειες του αναπαραγωγικού : Πυρετός Q των αιγοπροβάτων (*Coxiella brunetti*), *Chlamydia/Salmonella Abortus*
 - Δερματολογικές ασθένειες : Λοιμώδης Ποδοδερματίτις (*Bacteroides nodosus*)
 - Μαστίτιδα : Λοιμώδης Αγαλαξία (*Mycoplasma agalactiae*), Σταφυλοκοκκική Μαστίτιδα (*Staphylococcus*)

β) Παρασιτοκτόνα:

- Εξωπαρασιτοκτόνα: για ακάρεα, κρότωνες, μύγες, ψείρες κλπ. (Ectoparasiticides)
- Ενδοπαρασιτοκτόνα: για Γαστροεντερικά Νηματώδη, Κεστώδη (Ταινίες), Πνευμονικούς Σκώληκες, Τρηματώδη, (Endoparasiticides)
- Ενδοεκτοπαρασιτοκτόνα: για Γαστροεντερικά Παράσιτα, Πνευμονικούς Σκώληκες, ακάρεα ψώρας (Endectoparasiticides)

Η χρήση των εμβολίων διαφοροποιείται ανάλογα με την ηλικία των ζώων.

Δικαιούχοι: είναι οι κτηνοτρόφοι που εκτρέφουν αιγοπρόβατα και οι οποίοι:

- α) δηλώνουν τα ζώα τους στην ΕΑΕ, κατά το έτος που καθορίζεται στην πρόσκληση,
- β) είναι κάτοχοι κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης που λειτουργεί νόμιμα και διαθέτει κωδικό εκμετάλλευσης από την αρμόδια κτηνιατρική αρχή,
- γ) προβαίνουν στη διενέργεια και κοινοποίηση των απογραφικών στοιχείων ζωικού κεφαλαίου, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/429 και την αριθ. 297286/05.8.2005 (Β´1170) ΚΥΑ.

Οι δικαιούχοι θα ελέγχονται και θα λαμβάνουν τεχνική στήριξη για την υλοποίηση των δεσμεύσεων από ιδιώτη κτηνίατρο «Τεχνικό σύμβουλο υγείας», όπως θα καθοριστεί στο εθνικό πλαίσιο εφαρμογής της Παρέμβασης.

Ο προσδιορισμός της ετήσιας ενίσχυσης ανά δικαιούχο θα υπολογίζεται σύμφωνα με το κόστος των επιμέρους δεσμεύσεων που προτίθεται να αναλάβει για το ζωικό κεφάλαιο (ΜΖΚ) που θα πιστοποιείται μέσω της ΕΑΕ του οικείου έτους της πρόσκλησης και θα συμμετέχει στις Δράσεις (στο σύνολό τους ανά έδρα εκμετάλλευσης). Η ετήσια ενίσχυση παρέχεται ανά μονάδα ζωικού κεφαλαίου (ΜΖΚ) και μέχρι πέντε έτη.

Το ποσό ετήσιας αποζημίωσης για τον εμβολιασμό των ζώων και την χρήση παρασιτοκτόνων εκτιμήθηκε σε 13,42 €/κεφαλή (134 €/ΜΖΚ, 1 ΜΖΚ=10 κεφαλές).

Επιπλέον καλύπτεται και το κόστος συναλλαγής έως το 10% του συνόλου της ετήσιας ενίσχυσης που καταβλήθηκε για τον εμβολιασμό, για την κάλυψη των δαπανών παροχής τεχνικού συμβούλου και τη σύνταξη της αίτησης ενίσχυσης, συμπεριλαμβανομένου του σχεδίου δράσης, το περιεχόμενο του οποίου θα προσδιοριστεί στη σχετική πρόσκληση.

4. ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΑΣΟΚΟΜΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

1. Π3-70-4.1 Δάσωση και δημιουργία δασικών εκτάσεων (β' φάση δάσωσης που καλύπτει δαπάνες συντήρησης και αποζημίωση απώλειας εισοδήματος)

Για να υπάρξει συμβολή στην προστασία του περιβάλλοντος, στην πρόληψη φυσικών κινδύνων και στην αύξηση της αποθήκευσης άνθρακα καθώς και για την άμβλυση των κλιματικών μεταβολών, οι δασικοί πόροι θα πρέπει να επεκταθούν και να βελτιωθούν μέσω της πρώτης δάσωσης γεωργικών γαιών.

Η Παρέμβαση της β' φάση δάσωσης συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος, στην επέκταση και βελτίωση των δασικών πόρων και κατ' επέκταση στην ενίσχυση της αντιδιαβρωτικής, αντιπλημμυρικής και αντιπυρικής προστασίας, την διατήρηση της βιοποικιλότητας, την άμβλυση των κλιματικών μεταβολών μέσω της αύξησης της αποθήκευσης άνθρακα, την προσαρμογή στις κλιματικές μεταβολές, στη ρύθμιση της ποιότητας και ποσότητας υδάτων και την ενίσχυση της φυσικής αναγέννησης σε ορισμένες περιοχές.

Η συγκεκριμένη Παρέμβαση αφορά κατά πρώτον συνεχιζόμενα έργα του Μέτρου 8.1 του ΠΑΑ 2014- 2022 και κατά δεύτερον τα ενταγμένα έργα της Παρέμβασης Π3-73-3.4 «Μη παραγωγικές επενδύσεις για την εγκατάσταση δασοπονικών φυτειών (α' φάση δάσωσης για τη δημιουργία δασικών εκτάσεων σε γεωργικές γαίες)».

Δικαιούχοι: οι επιλέξιμοι δικαιούχοι του Μ 8.1 «Δάσωση γεωργικών γαιών» ΠΑΑ 2014-2022 και κατ' επέκταση της συνεχιζόμενης Παρέμβασης στα πλαίσια του ΣΣΚΑΠ 2023-2027 είναι:

- Διαχειριστές δημόσιας γης
- Διαχειριστές ιδιωτικής γης
- Ενώσεις διαχειριστών ιδιωτικής ή δημόσιας γεωργικής γης.

Η τρέχουσα παρέμβαση θα καλύψει τις δαπάνες απώλειας εισοδήματος, λόγω αντικατάστασης των καλλιεργειών που κατείχε ο δικαιούχος με δασικά είδη και συντήρησης των φυτειών των ενταγμένων γεωργικών γαιών που έχουν δασωθεί μέσω του Μέτρου 8.1 του ΠΑΑ 2014-2022 από το έτος 2026 έως και το έτος 2029 καθώς και των ενταγμένων έργων της Παρέμβασης Π3-73-3.4 «Μη παραγωγικές επενδύσεις για την εγκατάσταση δασοπονικών φυτειών (α' φάση δάσωσης για τη δημιουργία δασικών εκτάσεων σε γεωργικές γαίες)» από το έτος 2025 έως και το έτος 2029.

Η ενίσχυση για την απώλεια γεωργικού εισοδήματος χορηγείται για χρονικό διάστημα δώδεκα ετών από την εγκατάσταση της φυτείας. Κατ' εξαίρεση στην περίπτωση εγκατάστασης δασικής φυτείας με καρυδιές, λεπτοκαρυές (φουντουκίες), καστανιές ή μαστιχόδεντρα, η απώλεια του γεωργικού εισοδήματος καλύπτεται για χρονική περίοδο οκτώ ετών, ενώ στην περίπτωση εγκατάστασης φυτείας με αγριοκερασιές καλύπτεται για πέντε έτη.

Υπολογίζεται το κόστος ανά δράση της παρέμβασης με τις κάτωθι προϋποθέσεις: α) μέσο κόστος συντήρησης φυτειών 531 €/ha β) μέσο κόστος από διαφυγόν εισόδημα 584€/ha.

2. Π3-70-4.2 Ενίσχυση της βιοποικιλότητας και της προσαρμογής των δασών στη κλιματική αλλαγή

Η παρέμβαση στοχεύει στην ενίσχυση δασοκαλλιεργητών, διαχειριστών δασών και των ενώσεών τους για την αποζημίωσή τους για τις πρόσθετες δαπάνες και την απώλεια εισοδήματος που προκύπτουν λόγω της ανάληψης πρόσθετων δράσεων/δασοκομικών πρακτικών, που στοχεύουν στην προστασία της βιοποικιλότητας και στη βελτίωση της ανθεκτικότητας των δασών στην κλιματική αλλαγή.

Ειδικότερα η παρέμβαση αφορά:

- στην ενίσχυση της βιοποικιλότητας και ειδικά στην προστασία των τύπων οικοτόπων, της ορνιθοπανίδας και των προστατευόμενων ειδών πανίδας και

χλωρίδας,

- στην ενίσχυση για την προσαρμογή και ικανοποιητική απόκριση των δασικών τύπων οικοσυστημάτων στην κλιματική αλλαγή.

Πεδίο εφαρμογής της παρέμβασης είναι:

α) δασικές περιοχές του δικτύου Natura 2000, που έχουν χαρακτηριστεί ως Τόποι Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) ή Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ), εκτός των περιοχών που έχουν χαρακτηριστεί Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) (ΦΕΚ 1495/Β/06.09.2010)

Το δίκτυο Natura 2000 στην Ελλάδα, περιλαμβάνει 419 περιοχές από τις οποίες 241 έχουν χαρακτηριστεί ως Τόποι Κοινοτικής Σημασίας-Ειδικές ζώνες Διατήρησης (ΤΚΣ-ΕΖΔ)

β) λοιπές δασικές περιοχές κατά προτεραιότητα όμορες, με τις περιοχές δικτύου Natura 2000

Οι δασικές περιοχές εκτός δικτύου Natura 2000 έχουν τοπική σημασία, όχι μόνο για τη βιοποικιλότητα και το κλίμα αλλά και για τη διαχείριση των υδάτων ή την αέρια ρύπανση.

Για δάση τα οποία υπερβαίνουν τα 50 Ha είναι απαραίτητη η σύνταξη διαχειριστικού σχεδίου ή διαχειριστικής μελέτης και για αυτά που είναι μικρότερα ή ίσα με 50 Ha είναι απαραίτητη η σύνταξη τεχνικής μελέτης από δασολόγο.

Η παρούσα παρέμβαση που αφορά σε εθελοντικές δεσμεύσεις των δικαιούχων είναι συμπληρωματική με την παρέμβαση Π3-72-4.2 - Ενίσχυση της βιοποικιλότητας και της προσαρμογής των δασών στην κλιματική αλλαγή, στις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) των περιοχών Natura 2000 που αφορά σε υποχρεωτικές δεσμεύσεις εντός ΖΕΠ. Οι εθελοντικές δεσμεύσεις που υλοποιούν οι δικαιούχοι προσδιορίζονται από το διαχειριστικό σχέδιο/διαχειριστική μελέτη ή την τεχνική έκθεση, ανάλογα με το μέγεθος της δασικής έκτασης, που εφαρμόζονται οι παρεμβάσεις.

Οι δικαιούχοι υλοποιούν είτε τις κατάλληλες δεσμεύσεις της ομάδας 1 και 2 (αθροιστικά), είτε τις σχετικές δεσμεύσεις της ομάδας 3, ανάλογα με το περιεχόμενο της Διαχειριστικής Μελέτης ή του Ειδικού Διαχειριστικού Σχεδίου ή της τεχνικής έκθεσης.

ΟΜΑΔΑ 1: Για την ενίσχυση της Βιοποικιλότητας προτείνονται δασοκομικά και διαχειριστικά μέτρα και δράσεις, όπως:

- Διατήρηση δέντρων με φωλιές και προστασία υπαρκτών και πιθανών θέσεων φωλεοποίησης
- Διατήρηση ώριμων και υπερώριμων δένδρων, συνδεδριών ή συστάδων καθώς και νεκρής ύλης, η οποία αποτελεί εξαιρετικό υπόστρωμα για φωλεοποίηση και τροφή
- Διατήρηση διάκενων στα δάση, που δεν έχουν προκύψει από βίαιες αιτίες (φωτιά, παράνομη υλοτομία, κ.α.)
- Διατήρηση/υποβοήθηση με δασοκομικούς χειρισμούς καρποφόρων δένδρων και θάμνων, αρωματικών και φαρμακευτικών δασικών ειδών

ΟΜΑΔΑ 2: Για την ανάσχεση του οικολογικού κατακερματισμού και της υποβάθμισης των δασών προτείνονται δασοκομικά μέτρα και δράσεις που συντελούν στη διατήρηση νησίδων και διαδρόμων βιοποικιλότητας, όπως:

- Ρύθμιση και περιορισμός των αποψιλωτικών υλοτομιών προς όφελος των φωτόφυλλων ειδών και σε έκταση όχι μεγαλύτερη των 2 στρεμμάτων
- Διατήρηση ανυλοτόμητων τμημάτων συστάδων, για τη διασφάλιση διαδρόμων επικοινωνίας των ειδών και τη συνέχεια του δασικού τοπίου
- Διατήρηση παρόχθιας βλάστησης, μέχρι τουλάχιστον 20μ από την όχθη και εντός των ποταμών και των ρεμάτων
- Διατήρηση και υποβοήθηση, με δασοκομικούς χειρισμούς, καρποφόρων δένδρων και θάμνων, αρωματικών καλλωπιστικών και φαρμακευτικών δασικών ειδών
- Διατήρηση όλων των υφιστάμενων διάκενων που δεν έχουν προκόψει από βίαιες αιτίες (π.χ. πυρκαγιές, παράνομη υλοτόμηση)
- Υλοτομία, απομάκρυνση και καταστροφή ξενικών και χωροκατακτητικών ειδών
- Αναγωγή πρεμνοφυών δασών σε σπερμοφυή δάση ή δάση με σπερμοφυή μορφή

ΟΜΑΔΑ 3: Για την ενίσχυση της προσαρμογής και της ικανοποιητικής απόκρισης των δασικών τύπων οικοσυστημάτων στην κλιματική αλλαγή, οι κύριες δασοκομικές δραστηριότητες πρέπει να στοχεύουν και στην αντιμετώπιση των

ολοένα και συχνότερα εμφανιζόμενων έκτακτων φαινομένων και κυρίως του χιονιού και των έντονων βροχοπτώσεων και καταιγίδων, που απειλούν τα δένδρα (χιονοθλασίες) και το έδαφος (επιφανειακή απορροή, διάβρωση εδαφών), της διαχείρισης μιας πιθανής, παρατεταμένης ξηρασίας, αλλά και στη διατήρηση και βελτίωση της δέσμευσης άνθρακα από τα δάση. Οι προτεινόμενοι χειρισμοί μπορεί να περιλαμβάνουν:

- Καλλιεργητικές επεμβάσεις για βελτιστοποίηση της συγκόμωσης σε σχέση με το υδατικό δυναμικό. Η βελτιστοποίηση συγκόμωσης προσπαθεί να ελαχιστοποιήσει τη ταχύτητα πρόσκρουσης του νερού στο έδαφος χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τα κλαδιά από μεγάλο φορτίο χιονιού. Η διαχείριση του βαθμού της συγκόμωσης αποτελεί θεμελιώδες δασοκομικό μέτρο προστασίας, διατήρησης και βελτίωσης της βιοποικιλότητας του υπορόφου
- Δημιουργία μικτών συστάδων με υπόροφο για την ανάσχεση της επιφανειακής απορροής του νερού και τη μεγιστοποίηση της διήθησής του
- Αποφυγή των αποψιλωτικών υλοτομιών για την ελαχιστοποίηση έκθεσης ακάλυπτου εδάφους σε έντονα καιρικά φαινόμενα
- Διαχείριση παρεδαφιαίας βλάστησης για βελτίωση σχέσης παραγωγής αξιοποιήσιμου ύδατος και επιφανειακής απορροής
- Εάν η φυσική αναγέννηση με ανθεκτικά και προσαρμοσμένα τοπικά είδη δεν είναι δυνατή, θα υποστηριχθεί η αναδάσωση με επιλογή ανθεκτικού στην ξηρασία και στο ψύχος γενετικού υλικού από γηγενή σπόρο και τοπικά φυτώρια χωρίς να διακινδυνεύεται η σύνθεση των τύπων οικοτόπων
- Ενθάρρυνση ξηρανθεκτικών τοπικών δασικών ειδών εάν είναι συμβατά με τον τύπο του οικοτύπου

Δικαιούχοι:

Η στήριξη παρέχεται σε δασοκαλλιεργητές, διαχειριστές δασών (φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου), μισθωτές ή αναδόχους εκμετάλλευσης δασών και ενώσεις τους, που είναι επιφορτισμένοι με τη διαχείριση δασών.

Η ενίσχυση υπολογίζεται ετησίως ανά εκτάριο δάσους ή δασικής έκτασης σύμφωνα με τη σχετική διαχειριστική μελέτη, η οποία εγκρίνεται από την αρμόδια δασική υπηρεσία, ή το ειδικό διαχειριστικό σχέδιο για το δάσος ή την τεχνική έκθεση, ανάλογα με το μέγεθος της έκτασης.

Η στήριξη σχετίζεται με την χωροθέτηση της δασικής εκμετάλλευσης και παρέχεται ως αντιστάθμισμα για την απώλεια εισοδήματος που προκύπτει από τη μείωση

παραγωγής ξυλείας και ρητίνης ανά εκτάριο δάσους ή δασικής έκτασης καθώς επίσης και για το πρόσθετο κόστος (συμπεριλαμβανομένου και του κόστους συναλλαγής, που αφορά στη σύνταξη διαχειριστικής μελέτης ή ειδικού διαχειριστικού σχεδίου ή τεχνικής έκθεσης έως του 20% της ενίσχυσης), που απορρέουν από τις δεσμεύσεις.

Η στήριξη χορηγείται ετησίως ανά δικαιούχο με μέγιστη διάρκεια τα πέντε έτη και δύναται να ανέρχεται στα εξής ποσά:

- Για δάση χαλεπίου και τραχείας πεύκης, κουκουναριάς και κυπαρισσιού η ενίσχυση ανέρχεται στα 168 € ανά εκτάριο ετησίως
- Για δάση λοιπών κωνοφόρων η ενίσχυση ανέρχεται στα 195 € ανά εκτάριο ετησίως
- Για δάση πλατύφυλλων ειδών η ενίσχυση ανέρχεται στα 500 € ανά εκτάριο ετησίως

Στην πρώτη κατηγορία μπορεί να προστεθεί εισοδηματική απώλεια ύψους 60 € ανά εκτάριο λόγω μη συγκομιδής ρητίνης.

5. ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

5.1 Περιγραφή του θεσμικού πλαισίου για τη Βιολογική Γεωργία

Η βιολογική γεωργία αποτελεί ένα ολιστικό σύστημα διαχείρισης παραγωγής που συμβάλλει σημαντικά στην αντιμετώπιση της παγκόσμιας ρύπανσης και στην επίτευξη Αειφόρων Αναπτυξιακών στόχων ([http 8, 9,10,11,12,13,14](#)).

Βιολογικά 1.0 - Πρωτοπόροι από όλο τον κόσμο

Πρωτοποριακοί οραματιστές από διάφορα μέρη στον κόσμο οι οποίοι είδαν τη διασύνδεση μεταξύ της τροφής, τον τρόπο που παράγουμε αυτή την τροφή, την υγεία των ανθρώπων και του πλανήτη (ξεκίνησε πριν 100 χρόνια).

Βιολογικά 2.0 – Κανονισμός και Επίδοση

Από τις αρχές της δεκαετίας του '70, τα βιολογικά κινήματα διαμόρφωσαν από τα οράματα των πρωτοπόρων μια πρακτική πραγματικότητα. Αναπτύχθηκαν

πρότυπα παραγωγής και επεξεργασίας από πολλούς ιδιωτικούς φορείς και από τις κυβερνήσεις και εισήχθησαν συστήματα πιστοποίησης για την απόκτηση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών και των φορέων χάραξης πολιτικής. Ο αριθμός των βιολογικών παραγωγών καθώς και η κατανάλωση των βιολογικών προϊόντων αυξήθηκαν σε πολλά μέρη του κόσμου.

Βιολογικά 3.0 - Ευρεία χρήση των αειφορικών συστημάτων

Η βιολογική γεωργία είναι πλέον σε θέση να βοηθήσει τη γεωργία παγκοσμίως και τα συστήματα παραγωγής τροφίμων να γίνουν περισσότερο βιώσιμα (αειφορική γεωργία).

Βιολογικά 3.0 - Στόχος και έννοια

Στόχος είναι να καταστήσει ικανή μία εκτεταμένη χρήση πραγματικά βιώσιμων συστημάτων καλλιέργειας και οι αγορές να βασίζονται σε βιολογικές αρχές και να εμποτιστούν με μία κουλτούρα καινοτομίας, προοδευτικής βελτίωσης ως προς τη κάλλιστη μέθοδο, διαυγούς συνοχής, εσωτερικής συνεργασίας, ολιστικών συστημάτων, και αληθινής τιμολογιακής εκτίμησης (Arbenz et al. 2016).

Τα Βιολογικά 3.0 χαρακτηρίζονται ως ένα μοντέρνο, καινοτόμο σύστημα καλλιέργειας που ενσωματώνει ολιστικά το τοπικό και περιφερειακό γενικό πλαίσιο συμπεριλαμβανομένου της οικολογίας, της οικονομίας, της κοινωνίας, του πολιτισμού και της ανάληψης ευθυνών. Η αναγέννηση των πόρων, η υπευθυνότητα στη παραγωγή, η επάρκεια στη κατανάλωση, καθώς και η ηθική και η πνευματική ανάπτυξη των ανθρώπινων αξιών, πρακτικών και συνηθειών είναι έννοιες που καθοδηγούν την ανοικοδόμηση μίας νέας κουλτούρας βιολογικών που μπορούν να οδηγήσουν σε κοινωνική ανάπτυξη.

Ο πυρήνας των βιολογικών 3 είναι ο ενεργός δεσμός μεταξύ καταναλωτών και παραγωγών, που περιλαμβάνει τις ιστορίες των προϊόντων και της παραγωγής και τα πολλαπλά οφέλη της βιολογικής γεωργίας. Κατά βάση τα βιολογικά 3 δεν είναι ρυθμιστικά αλλά περιγραφικά: αντί να επιβάλλουν μια σειρά ελάχιστων

κανόνων για να επιτύχουν ένα τελικό στατικό αποτέλεσμα, αυτό το μοντέλο βασίζεται στο αποτέλεσμα και διαρκώς προσαρμόζεται σε τοπικό γενικό πλαίσιο.

Τα Βιολογικά 3 ακόμα εδραιώνονται σε ξεκάθαρα καθορισμένες ελάχιστες απαιτήσεις όπως εκείνες διατηρούνται από πολλούς κυβερνητικούς κανονισμούς και ιδιωτικά προγράμματα σε όλο τον κόσμο, και στους στόχους των απαιτήσεων προτύπων της Διεθνούς Ομοσπονδίας Κινημάτων Βιολογικής Γεωργίας (IFOAM). Επίσης επεκτείνεται πέρα από αυτές τις βασικές απαιτήσεις: Κάνει έκκληση για μία κουλτούρα διαρκούς βελτίωσης μέσω ιδιωτικών πρωτοβουλιών αλλά και πρωτοβουλιών που καθοδηγούνται από ενδιαφερόμενα μέρη ως προς τη κάλλιστη εφαρμογή που βασίζεται σε τοπικές προτεραιότητες, και όπως αυτή περιγράφεται στις κατευθυντήριες γραμμές για τη καλύτερη εφαρμογή της Διεθνούς Ομοσπονδίας Κινημάτων Βιολογικής Γεωργίας- Διεθνή Βιολογικά (Arbenz et al. 2016).

Βιολογικά 3.0 - Στρατηγική

Η στρατηγική των βιολογικών 3 περιλαμβάνει έξι κύρια χαρακτηριστικά, που προωθούν διαρκώς τη ποικιλομορφία που βρίσκεται στο επίκεντρο των βιολογικών:

- **Μία κουλτούρα της καινοτομίας**, για να προσελκύσει τη μετατροπή και την υιοθέτηση των καλύτερων εφαρμογών από περισσότερους αγρότες. Τα βιολογικά 3 προληπτικά ανιχνεύουν παραδοσιακές και προσφάτως ανακύπτουσες καινοτομίες και τις αξιολογούν για κινδύνους αντίκτυπου και προοπτικών.
- **Διαρκής βελτίωση για τη καλύτερη εφαρμογή**, για τους λειτουργούς σε όλη την αλυσίδα αξιών που καλύπτει όλες τις διαστάσεις της βιωσιμότητας: οικολογία, κοινωνία, οικονομία, πολιτισμό και ανάληψη ευθυνών.

- **Διαφορετικοί τρόποι διασφάλισης της διαφάνειας και της ακεραιότητας**, για τη διευρυμένη χρήση της βιολογικής γεωργίας πέρα από την πιστοποίηση από τρίτους.
- **Ευρύτερου ενδιαφέροντος βιωσιμότητα**, μέσω προληπτικών συμμάχων ανοικοδόμησης με πολλά κινήματα και οργανισμούς που έχουν συμπληρωματικές προσεγγίσεις στην πραγματικά βιώσιμη τροφή και καλλιέργεια. Ωστόσο, ξεκάθαρα διαχωρίζει τη θέση της από τα μη βιώσιμα συστήματα γεωργίας και τις πρωτοβουλίες επίπλαστης οικολογικής συνειδήσεως.
- **Εξουσιοδότηση από τον γεωργό στον τελικό καταναλωτή**, να αναγνωρίσει την αλληλεξάρτηση και τον πραγματικό δεσμό κατά μήκος της αλυσίδας αξιών και επίσης σε εδαφική βάση. Αναγνωρίζει ιδιαίτερα τη θέση-κλειδί των μικροκαλλιεργητών εντός οικογένειας, των σχέσεων των δυο φύλων και της δικαιοσύνης στο εμπόριο.
- **Πραγματική αξία και λογιστική κόστους**, να εσωτερικεύσει τα κόστη και τα οφέλη, να ενθαρρύνει τη διαύγεια για τους καταναλωτές και τους υπεύθυνους για τη χάραξη πολιτικής και να δώσει στους γεωργούς τη δυνατότητα να είναι πλήρεις συνεργάτες (Arbenz et al. 2016).

Το διαρκώς αυξανόμενο ενδιαφέρον των καταναλωτών για προϊόντα που εκτός από ποιοτικά και γευστικά είναι ασφαλή και υγιεινά, ώθησε την Ευρωπαϊκή επιτροπή αρχικά το 1991 και κατόπιν το 2007 με τους Καν. (ΕΚ) 834/2007 και Καν. (ΕΚ) 889/2008 στην θεσμοθέτηση κανόνων που θέτουν το πλαίσιο για την Βιολογική Γεωργία στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Baker et al. 2002, Gomez and Thivant 2015). Ο γνώμονας της Ευρωπαϊκής επιτροπής κατά την σύνταξη του κανονισμού ήταν ο προσανατολισμός στην παραγωγή ποιοτικών προϊόντων για την ικανοποίηση του καταναλωτικού κοινού και την τόνωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης, η παρακολούθηση των νέων δεδομένων στην παραγωγή γεωργικών προϊόντων που επιτρέπουν την διάδοση μεθόδων παραγωγής φιλικότερων στο περιβάλλον, την αναγνωρισιμότητα των

προϊόντων από τους καταναλωτές και την μείωση φαινομένων αθέμιτου ανταγωνισμού (ΚΑΝ (ΕΚ) 848/2018). Παράλληλα δόθηκαν κίνητρα στους παραγωγούς μέσω ενισχύσεων για την επέκταση της διείσδυσης της Βιολογικής Γεωργίας με αποτέλεσμα αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα να καλλιεργείται ένα ποσοστό περίπου 17% της συνολικής γεωργικής γης με τον βιολογικό τρόπο παραγωγής, ενώ σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες το ποσοστό ξεπερνά το 10% και φτάνει μέχρι το 21% στη Αυστρία ([http15](http://15)). Κάθε χρόνο στην ΕΕ 500.000 εκτάρια εγγράφονται ως νέες βιοκαλλιέργειες, ωστόσο παρά την ταχεία διάδοση του βιολογικού τρόπου παραγωγής, η αγορά της ΕΕ σε βιολογικά προϊόντα είναι ελλειμματική.

5.2 Αναλυτική περιγραφή του Καν. (ΕΚ) 848/2018 «για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων» που θέτει το θεσμικό πλαίσιο για την Βιολογική καλλιέργεια στην ΕΕ, για θέματα φυτικής παραγωγής

Με τον Καν. (ΕΚ) 848/2018 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αντικατέστησε τον (ΕΚ) 834/2007 και όρισε το νέο θεσμικό πλαίσιο για την Βιολογική καλλιέργεια στην ΕΕ, με στόχο την παραγωγή ποιοτικών, τροφίμων για τους καταναλωτές και την προστασία του περιβάλλοντος. Ο Κανονισμός έχει ισχύ σε όλη την παραγωγική αλυσίδα. Πέραν αυτών η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με την εισαγωγή του Κανονισμού ορίζει τους γενικούς στόχους της βιολογικής παραγωγής που περιγράφονται παρακάτω:

- α) να συμβάλει στην προστασία του περιβάλλοντος και του κλίματος,
- β) να διατηρήσει τη μακροχρόνια γονιμότητα των εδαφών,
- γ) να συμβάλει σε υψηλό επίπεδο βιοποικιλότητας,
- δ) να συμβάλει σημαντικά σε ένα μη τοξικό περιβάλλον,
- ε) να συμβάλει σε υψηλού επιπέδου πρότυπα σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης των ζώων και, ειδικότερα, να ικανοποιεί τις ιδιαίτερες ανάγκες συμπεριφοράς των διαφόρων ειδών ζώων,

- στ) να προωθήσει τους βραχείς διαύλους διανομής και την τοπική παραγωγή στις διάφορες περιοχές της Ένωσης,
- ζ) να ενθαρρύνει τη διατήρηση των σπάνιων και αυτόχθονων φυλών που απειλούνται με εξαφάνιση,
- η) να συμβάλει στην ανάπτυξη της προμήθειας φυτικού γενετικού υλικού προσαρμοσμένου στις ειδικές ανάγκες και επιδιώξεις της βιολογικής γεωργίας,
- θ) να συμβάλει σε υψηλό επίπεδο βιοποικιλότητας, ιδίως με τη χρήση ποικίλου φυτικού γενετικού υλικού, όπως βιολογικού ετερογενούς υλικού και βιολογικών ποικιλιών τα οποία είναι κατάλληλα για τη βιολογική παραγωγή,
- ι) να προωθήσει την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων βιολογικής αναπαραγωγής φυτών με στόχο τη συμβολή στην ανάπτυξη ευνοϊκών οικονομικών προοπτικών για τον βιολογικό τομέα.

5.2.1 Ορισμοί (Καν. (ΕΚ) 848/2018)

Παρακάτω παρατίθενται οι ορισμοί ακριβώς όπως καταγράφονται στον Καν. (ΕΚ) 848/2018:

- α) «Βιολογική παραγωγή»: η χρήση μεθόδων παραγωγής σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό σε όλα τα στάδια παραγωγής, παρασκευής και διανομής, ακόμη και κατά τη διάρκεια της περιόδου μετατροπής.
- β) «βιολογικό προϊόν»: προϊόν που προέρχεται από βιολογική παραγωγή εξαιρουμένων των προϊόντων που παράγονται κατά τη διάρκεια της περιόδου μετατροπής.
- γ) «μετατροπή»: η μετάβαση από μη βιολογική σε βιολογική παραγωγή εντός ορισμένης χρονικής περιόδου κατά την οποία εφαρμόζονται οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού σχετικά με τη βιολογική παραγωγή. Τα προϊόντα που παράγονται από τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις κατά την περίοδο αυτή δεν μπορούν να διακινούνται ως προϊόντα βιολογικής παραγωγής.

- δ) «εκμετάλλευση»: όλες οι μονάδες παραγωγής που λειτουργούν υπό ενιαία διαχείριση με στόχο την παραγωγή ζώντων ή αμεταποίητων γεωργικών προϊόντων.
- ε) «μονάδα παραγωγής»: όλα τα στοιχεία ενεργητικού μιας εκμετάλλευσης, όπως εγκαταστάσεις πρωτογενούς παραγωγής, αγροτεμάχια, υπαίθριοι χώροι.
- στ) «μονάδα βιολογικής παραγωγής»: μονάδα παραγωγής εκτός της περιόδου μετατροπής που προβλέπεται στο άρθρο 10 του Κανονισμού (έχει περάσει η περίοδο μετατροπής) της οποίας η διαχείριση γίνεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις που ισχύουν για τη βιολογική παραγωγή.
- ζ) «μονάδα παραγωγής υπό μετατροπή»: μονάδα παραγωγής, κατά την περίοδο μετατροπής που προβλέπεται στο άρθρο 10 του Κανονισμού, της οποίας η διαχείριση γίνεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις που ισχύουν για τη βιολογική παραγωγή, μπορεί να αποτελείται από αγροτεμάχια ή άλλα στοιχεία ενεργητικού για τα οποία η περίοδος μετατροπής που αναφέρεται στο άρθρο 10 αρχίζει σε διαφορετικές χρονικές στιγμές (υπάρχει δυνατότητα ανάλογα με τις καλλιέργειες η μετατροπή της μονάδας να γίνει τμηματικά λχ φέτος οι δενδρώδεις καλλιέργειες, την επόμενη περίοδο οι μονοετείς καλλιέργειες).
- η) φυτική παραγωγή»: η παραγωγή προϊόντων γεωργικών καλλιεργειών. συμπεριλαμβανομένης της συγκομιδής προϊόντων άγριων φυτών για εμπορικούς σκοπούς.
- θ) «ιχνηλασιμότητα»: η δυνατότητα εντοπισμού και παρακολούθησης τροφίμων, ζωοτροφών ή προϊόντων που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 και ουσιών που πρόκειται ή αναμένεται να ενσωματωθούν σε τρόφιμα ή σε ζωοτροφές ή σε κάθε προϊόν που αναφέρεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 σε όλα τα στάδια παραγωγής, παρασκευής και διανομής. Πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα παρακολούθησης κάθε παρτίδας όλων των συστατικών κάποιου προϊόντος ώστε αν υπάρχει πρόβλημα να είναι εύκολη η ανάκληση και η ενημέρωση των υπολοίπων που εμπλέκονται στην λίστα διανομής (λχ

να είναι εύκολη η ανάκληση από ένα super market μιας παρτίδας φρούτων με πρόβλημα επιμόλυνσης).

- ι) «στάδιο παραγωγής, παρασκευής και διανομής»: κάθε στάδιο με αφετηρία την πρωτογενή παραγωγή βιολογικού προϊόντος έως και την αποθήκευση, τη μεταποίηση, τη μεταφορά, και την πώληση ή τον εφοδιασμό του τελικού καταναλωτή, συμπεριλαμβανομένων, ανάλογα με την περίπτωση, των δραστηριοτήτων επισήμανσης, διαφήμισης, εισαγωγής, εξαγωγής και υπεργολαβίας.
- ια) «επισήμανση»: κάθε λέξη, διακριτικό στοιχείο, εμπορικό σήμα, εμπορική επωνυμία, εικόνα ή σύμβολο που αφορά προϊόν το οποίο τοποθετείται στη συσκευασία, τα έγγραφα, τις επιγραφές, τις ετικέτες, τους δακτυλίους ή τις στεφάνες που συνοδεύουν το εν λόγω προϊόν ή αναφέρονται στο εν λόγω προϊόν.
- ιβ) «αρχή ελέγχου»: αρχή ελέγχου βιολογικών προϊόντων όπως ορίζεται στο άρθρο 3 σημείο 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2017/625, ή αρχή αναγνωρισμένη από την Επιτροπή ή από τρίτη χώρα αναγνωρισμένη από την Επιτροπή προς διενέργεια ελέγχων σε τρίτες χώρες για την εισαγωγή βιολογικών και υπό μετατροπή προϊόντων στην Ένωση.
- ιγ) «φορέας ελέγχου»: εξουσιοδοτημένο όργανο όπως ορίζεται στο άρθρο 3 σημείο 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2017/625, ή φορέας αναγνωρισμένος από την Επιτροπή ή από τρίτη χώρα αναγνωρισμένη από την Επιτροπή, προς διενέργεια ελέγχων σε τρίτες χώρες για την εισαγωγή βιολογικών και υπό μετατροπή προϊόντων στην Ένωση.
- ιδ) «μη συμμόρφωση»: η μη συμμόρφωση με τον παρόντα κανονισμό, ή μη συμμόρφωση με τις κατ' εξουσιοδότηση και τις εκτελεστικές πράξεις που εκδίδονται σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό. Υπάρχουν πολλές κατηγορίες μη συμμορφούμενων προϊόντων, από μολυσμένα με αγροχημικά προϊόντα μέχρι προϊόντα με λάθη στην επισήμανση, ανάλογα με την περίπτωση, απαιτούνται διορθωτικά μέτρα και ενδέχεται να υπάρχουν κυρώσεις στους παραγωγούς, μεταποιητές ή διακινητές/πωλητές των προϊόντων.

- ιε) «γενετικώς τροποποιημένος οργανισμός» ή «ΓΤΟ»: ο γενετικώς τροποποιημένος οργανισμός όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 2 της οδηγίας 2001/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.
- ιστ) «ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές»: ενέργεια από ανανεώσιμες, μη ορυκτές πηγές, όπως αιολική, ηλιακή, γεωθερμική, κυματική, παλιρροϊκή, υδροηλεκτρική, αέρια υγειονομικής ταφής, αέρια από εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων και βιοαέρια·
- ιζ) «εδαφικές φυτοκαλλιέργειες»: παραγωγή σε ζωντανό έδαφος ή σε έδαφος που είναι αναμειγμένο ή εμπλουτισμένο με λιπάσματα προερχόμενα από υλικά και προϊόντα που επιτρέπονται στη βιολογική παραγωγή, σε συνδυασμό με το υπέδαφος και το μητρικό πέτρωμα. Ο Κανονισμός αναφέρεται σε καλλιέργεια στο χώμα και μόνο με δυνατότητα προσθήκης λιπασμάτων και προϊόντων θρέψης μόνο από φυσικές πηγές χωρίς εμπλοκή της χημικής βιομηχανίας.
- ιη) «μεταποίηση»: (Ορισμός από Καν (ΕΚ) αριθ. 852/2004) ενέργεια με την οποία τροποποιείται ουσιαστικά το αρχικό προϊόν, συμπεριλαμβανομένης της θερμικής επεξεργασίας, του καπνίσματος, του αλατίσματος, της ωρίμανσης, της αποξήρανσης, του μαριναρίσματος, της εκχύλισης, της εξώθησης ή συνδυασμού αυτών των μεθόδων η μεταποίηση, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο ιγ) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 852/2004· αυτό περιλαμβάνει τη χρήση των ουσιών που αναφέρονται στα άρθρα 24 και 25 του παρόντος κανονισμού, αλλά δεν περιλαμβάνει τις εργασίες συσκευασίας ή επισήμανσης. Από τον ορισμό αυτό προκύπτουν και οι ορισμοί για τα μεταποιημένα και αμεταποίητα προϊόντα. Η μεταποίηση των βιολογικών προϊόντων επιτρέπεται να γίνεται με ουσίες που επιτρέπονται για την βιολογική γεωργία (άρθρα 24 και 25 του παρόντος κανονισμού).
- ιθ) «ακεραιότητα των βιολογικών ή των υπό μετατροπή προϊόντων»: το γεγονός ότι το προϊόν δεν παρουσιάζει περιπτώσεις μη συμμόρφωσης οι οποίες: α) σε οποιοδήποτε στάδιο της παραγωγής, παρασκευής και

διανομής επηρεάζουν τα βιολογικά ή τα υπό μετατροπή χαρακτηριστικά του προϊόντος ή β) είναι επαναλαμβανόμενες ή εσκεμμένες.

- κ) «βιολογικό ετερογενές υλικό»: ομάδα φυτών εντός μίας βοτανικής ταξινομικής μονάδας της κατώτερης γνωστής βαθμίδας η οποία: α) παρουσιάζει κοινά φαινοτυπικά χαρακτηριστικά· β) χαρακτηρίζεται, από υψηλό επίπεδο γενετικής και φαινοτυπικής ποικιλομορφίας μεταξύ των μεμονωμένων αναπαραγωγικών μονάδων, έτσι ώστε η εν λόγω ομάδα φυτών να εκπροσωπείται από το υλικό ως σύνολο, και όχι από μικρό αριθμό μονάδων· γ) δεν είναι ποικιλία κατά την έννοια του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2100/94 του Συμβουλίου (1)· δ) δεν αποτελεί μείγμα ποικιλιών και ε) έχει παραχθεί σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό·
- κα) «βιολογική ποικιλία κατάλληλη για βιολογική παραγωγή»: ποικιλία όπως ορίζεται στο άρθρο 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2100/94 η οποία: α) χαρακτηρίζεται από υψηλό επίπεδο γενετικής και φαινοτυπικής ποικιλομορφίας μεταξύ μεμονωμένων αναπαραγωγικών μονάδων· και β) προκύπτει από δραστηριότητες βιολογικής αναπαραγωγής που αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙ μέρος Ι σημείο 1.8.4 του παρόντος κανονισμού·
- κβ) Δίνονται ορισμοί που προκύπτουν από άλλους Ευρωπαϊκούς Κανονισμούς λχ για τους «επιβλαβείς οργανισμούς, τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα» κα.

5.2.2 Γενικές Αρχές για τη βιολογική παραγωγή (Καν. (ΕΚ) 848/2018)

Η βιολογική παραγωγή αποτελεί σύστημα αειφόρου διαχείρισης το οποίο βασίζεται στις ακόλουθες γενικές αρχές:

- α) το σεβασμό προς τα συστήματα και τους κύκλους της φύσης και διατήρηση και βελτίωση της κατάστασης του εδάφους, του νερού και του αέρα, της υγείας των φυτών και των ζώων, και της ισορροπίας μεταξύ αυτών.

β) τη διατήρηση στοιχείων του φυσικού τοπίου όπως χώρων φυσικής κληρονομιάς.

γ) την υπεύθυνη χρήση των ενεργειακών και των φυσικών πόρων, όπως το νερό, το έδαφος, οι οργανικές ύλες και ο ατμοσφαιρικός αέρας.

δ) την παραγωγή ευρείας ποικιλίας τροφίμων υψηλής ποιότητας και άλλων γεωργικών προϊόντων και προϊόντων υδατοκαλλιέργειας που να ανταποκρίνεται στην καταναλωτική ζήτηση για προϊόντα παραγόμενα με διεργασίες που δεν βλάπτουν το περιβάλλον, την ανθρώπινη υγεία, την υγεία των φυτών και των ζώων και τις συνθήκες διαβίωσής τους.

ε) την εξασφάλιση της ακεραιότητας της βιολογικής παραγωγής σε όλα τα στάδια της παραγωγής, μεταποίησης και διανομής των τροφίμων και των ζωοτροφών. Πρέπει το βιολογικό προϊόν να είναι καθαρό και χωρίς νοθείες ή απάτη σε όλα τα στάδια από τον παραγωγό μέχρι τον καταναλωτή.

στ) τον κατάλληλο σχεδιασμό και διαχείριση των βιολογικών διεργασιών βάσει οικολογικών συστημάτων και χρησιμοποιώντας φυσικούς πόρους στο εσωτερικό του συστήματος διαχείρισης, χρησιμοποιώντας με μεθόδους που:

i) χρησιμοποιούν ζώντες οργανισμούς και μηχανικές μεθόδους παραγωγής·

ii) εφαρμόζουν εδαφικές φυτοκαλλιέργειες (καλλιέργεια μόνο στο χώμα) και ζωική παραγωγή σχετική με τη γη ή υδατοκαλλιέργειες οι οποίες είναι σύμφωνες με την αρχή της αειφόρου εκμετάλλευσης των υδάτινων πόρων.

iii) αποκλείουν τη χρήση ΓΤΟ (γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί) και προϊόντων που παράγονται από ΓΤΟ και προϊόντα που παράγονται με ΓΤΟ, εξαιρουμένων των κτηνιατρικών φαρμακευτικών προϊόντων.

iv) βασίζονται σε εκτίμηση του κινδύνου και στη χρήση μέτρων προφύλαξης και προληπτικών μέτρων, εφόσον απαιτείται. Εδώ ο Κανονισμός αναφέρεται στις αρχές του ISO 9000 και 22000 για την εκτίμηση κινδύνων και τον σχεδιασμό διορθωτικών μέτρων.

ζ) τον περιορισμό της χρήσης εξωτερικών εισροών· όταν οι εξωτερικές εισροές είναι απαραίτητες, ή ελλείψει των κατάλληλων πρακτικών και μεθόδων διαχείρισης που αναφέρονται στο στοιχείο στ), οι εξωτερικές εισροές περιορίζονται σε:

i) εισροές από τη βιολογική παραγωγή: όσον αφορά το φυτικό αναπαραγωγικό υλικό προτεραιότητα δίδεται σε επιλεγμένες ποικιλίες λόγω της ικανότητάς τους να ικανοποιούν τις ειδικές ανάγκες και στοχεύσεις της βιολογικής γεωργίας.

ii) φυσικές ουσίες ή ουσίες που παράγονται με φυσικό τρόπο.

iii) ανόργανα λιπάσματα χαμηλής διαλυτότητας.

Η αρχή της βιολογικής παραγωγής είναι η μείωση των εξωτερικών εισροών, η μονάδα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν αυτόνομη και μέσω της επιλογής των καλλιεργειών, της ανακύκλωσης, της παραγωγής πόρων εσωτερικά και της επιτήρησης/έγκαιρης παρέμβασης, να μειώνονται οι ανάγκες για εξωτερικές εισροές (αναλύεται και παρακάτω στις ειδικές αρχές για την φυτική παραγωγή).

η) την προσαρμογή της διαδικασίας παραγωγής, όπου συντρέχει περίπτωση, προσαρμογή, στο πλαίσιο του παρόντος κανονισμού με βάση την υγειονομική κατάσταση, τις περιφερειακές διαφορές οικολογικής ισορροπίας, κλιματικές διαφορές και τις τοπικές συνθήκες, τα στάδια ανάπτυξης και τις ειδικές κτηνοτροφικές πρακτικές.

θ) τον αποκλεισμό σε ολόκληρη την αλυσίδα βιολογικών τροφίμων της κλωνοποίησης ζώων, της εκτροφής ζώων με τεχνητή πολυπλοειδία και της χρήσης ιοντίζουσας ακτινοβολίας.

ι) τη διατήρηση υψηλού επιπέδου συνθηκών διαβίωσης των ζώων, ανταποκρινόμενου στις ιδιαίτερες ανάγκες των συγκεκριμένων ειδών.

5.2.3 Ειδικές αρχές που εφαρμόζονται στη φυτική παραγωγή (Καν. (ΕΚ) 848/2018)

Όσον αφορά στις γεωργικές δραστηριότητες και την υδατοκαλλιέργεια, η βιολογική παραγωγή βασίζεται ειδικότερα στις ακόλουθες ειδικές αρχές:

α) τη διατήρηση και βελτίωση της ζωής που φιλοξενεί το έδαφος και της φυσικής γονιμότητας, της σταθερότητας της συγκράτησης νερού και της βιοποικιλότητας του εδάφους, αποτροπή και καταπολέμηση της απώλειας οργανικών υλών, της συμπίεσης και της διάβρωσης του εδάφους και καλλιέργεια των φυτών πρωτίστως μέσω του εδαφικού οικοσυστήματος.

β) τον περιορισμό της χρήσης μη ανανεώσιμων πόρων και εξωτερικών εισροών στο ελάχιστο.

γ) την ανακύκλωση των αποβλήτων και των παραπροϊόντων ζωικής και φυτικής προέλευσης με τη χρήση τους ως εισροής στη φυτική και τη ζωική παραγωγή.

δ) τη διατήρηση της υγείας των φυτών με προληπτικά μέτρα, ιδίως με την επιλογή κατάλληλων ειδών, ποικιλιών ή ετερογενών υλικών ανθεκτικών στους επιβλαβείς οργανισμούς και τις ασθένειες, κατάλληλης αμειψισποράς, μηχανικών και φυσικών μεθόδων και με την προστασία των φυσικών εχθρών των επιβλαβών οργανισμών.

ε) τη χρήση σπόρων και ζώων με μεγάλο βαθμό γενετικής ποικιλομορφίας, αντοχή στις ασθένειες και μακροβιότητα. Ο Κανονισμός προβλέπει εδώ την διατήρηση της γενετικής ποικιλομορφίας για τα καλλιεργούμενα φυτά καθώς αποτελεί πηγή «πλούτου» για την αντοχή της γεωργικής παραγωγής στην κλιματική αλλαγή και στους νέους εχθρούς και ασθένειες που προκύπτουν. Τα υβρίδια δεν απαγορεύονται αλλά δεν προωθείται η διάδοσή τους.

στ) την επιλογή φυτικών ποικιλιών, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες των ειδικών συστημάτων βιολογικής παραγωγής, με εστίαση στη γεωπονική απόδοση, την αντοχή στις ασθένειες, την προσαρμογή σε ποικίλες τοπικές εδαφικές και κλιματικές συνθήκες και τον σεβασμό στους φυσικούς αναστολείς διασταύρωσης (εννοεί φυσικούς σχηματισμούς όπως φυτοφράκτες που εμποδίζουν την διάδοση εχθρών και ασθενειών).

ζ) τη χρήση βιολογικού φυτικού αναπαραγωγικού υλικού, όπως φυτικού αναπαραγωγικού υλικού βιολογικού ετερογενούς υλικού και βιολογικών ποικιλιών κατάλληλων για τη βιολογική παραγωγή.

η) την παραγωγή βιολογικών ποικιλιών μέσω φυσικής αναπαραγωγικής ικανότητας και επικέντρωσης στη συγκράτηση εντός των φυσικών αναστολέων διασταύρωσης.

θ) με την επιφύλαξη του άρθρου 14 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2100/94 και των εθνικών δικαιωμάτων επί φυτικών ποικιλιών που παραχωρούνται δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας των κρατών μελών, τη δυνατότητα των γεωργών να

χρησιμοποιούν φυτικό αναπαραγωγικό υλικό που προέρχεται από την εκμετάλλευσή τους προκειμένου να προωθηθούν γενετικοί πόροι προσαρμοσμένοι στις ειδικές συνθήκες της βιολογικής παραγωγής.

ιγ) τη σίτιση των ζώων με βιολογικές ζωοτροφές αποτελούμενες από συστατικά που είναι προϊόντα βιολογικής παραγωγής και από φυσικές ουσίες μη γεωργικής προέλευσης.

ιζ) την αποφυγή οποιασδήποτε διακινδύνευσης ειδών που παρουσιάζουν ενδιαφέρον από πλευράς διατήρησης που ενδέχεται να προκύψει από τη βιολογική παραγωγή (η βιολογική παραγωγή πρέπει να σέβεται το οικοσύστημα και να μην προκαλεί κίνδυνο εξαφάνισης φυτικών ή ζωικών ειδών).

5.2.4 Γενικοί κανόνες (για μονάδες παραγωγής γεωργικών προϊόντων).

Η βιολογική παραγωγή θεωρεί ως δεδομένη την συμμόρφωση με όλους τους κανόνες που προβλέπονται για την συμβατική γεωργική παραγωγή, οι απαιτήσεις που αναφέρονται παρακάτω εφαρμόζονται επιπλέον αυτών που ορίζονται για την συμβατική καλλιέργεια.

Γενικοί κανόνες παραγωγής γεωργικών προϊόντων:

1. Οι επιχειρήσεις τηρούν τους γενικούς κανόνες παραγωγής που προβλέπει το παρόν άρθρο.
2. Η διαχείριση ολόκληρης της εκμετάλλευσης ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού που ισχύουν για τη βιολογική παραγωγή.
3. Επιτρέπεται η χρήση μόνο για προϊόντα και ουσίες που έχουν εγκριθεί σύμφωνα με τις παρούσες διατάξεις μπορούν να χρησιμοποιούνται στη βιολογική παραγωγή, υπό τον όρο η χρήση τους στη μη βιολογική παραγωγή να έχει επίσης εγκριθεί σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της ενωσιακής νομοθεσίας και, όποτε συντρέχει περίπτωση, σύμφωνα με τις εθνικές διατάξεις

που βασίζονται στην ενωσιακή νομοθεσία (τα σκευάσματα πρέπει να κυκλοφορούν νόμιμα στην αγορά για χρήση στην γεωργική παραγωγή και με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται). Τα ακόλουθα προϊόντα και ουσίες που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 επιτρέπονται για χρήση στη βιολογική παραγωγή υπό τον όρο να έχουν εγκριθεί και για την βιολογική παραγωγή:

α) αντιφυτοτοξικά, συνεργιστικά, βοηθητικά ως συστατικά φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

β) πρόσθετα που προορίζονται να αναμειχθούν με φυτοπροστατευτικά προϊόντα.

Η χρήση στη βιολογική παραγωγή προϊόντων και ουσιών για σκοπούς άλλους από αυτούς που καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό επιτρέπεται υπό τον όρο να συμμορφώνεται με τις αρχές που ορίζονται στο για την βιολογική γεωργία.

4. Δεν χρησιμοποιείται ιοντίζουσα ακτινοβολία για την επεξεργασία βιολογικών τροφίμων ή ζωοτροφών και για την επεξεργασία πρώτων υλών που χρησιμοποιούνται σε βιολογικά τρόφιμα ή ζωοτροφές.

5. Η χρήση της κλωνοποίησης των ζώων και της εκτροφής ζώων με τεχνητή πολυπλοειδία απαγορεύεται.

6. Προληπτικά μέτρα και μέτρα προφύλαξης λαμβάνονται, κατά περίπτωση, σε κάθε στάδιο παραγωγής, παρασκευής και διανομής (για ανάμειξη/νοθεία, επιμόλυνση ή οτιδήποτε άλλο απειλεί την «βιολογικότητα του προϊόντος»).

7. Παρά την παράγραφο 2, μια εκμετάλλευση μπορεί να διαχωριστεί σε σαφώς και αποτελεσματικώς διαχωρισμένες παραγωγικές μονάδες για βιολογική, υπό μετατροπή και μη βιολογική παραγωγή, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις για τις μη βιολογικές μονάδες παραγωγής:

α) όσον αφορά τα ζώα, χρησιμοποιούνται διαφορετικά είδη.

β) όσον αφορά τα φυτά, χρησιμοποιούνται διάφορες ποικιλίες που μπορούν να διαφοροποιηθούν εύκολα (λχ λευκές ποικιλίες αμπέλου για λευκό κρασί, κόκκινες ποικιλίες αμπέλου για κόκκινο κρασί).

Όσον αφορά τα φύκη και τα ζώα υδατοκαλλιέργειας, μπορούν να περιλαμβάνονται τα ίδια είδη, υπό τον όρο να υπάρχει σαφής και αποτελεσματικός διαχωρισμός των χώρων ή μονάδων παραγωγής.

8. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 7 στοιχείο β), σε περίπτωση πολυετών καλλιεργειών, για τις οποίες απαιτείται περίοδος καλλιέργειας τουλάχιστον τριών ετών, οι διάφορες ποικιλίες που δεν μπορούν εύκολα να διακριθούν μπορούν να περιληφθούν υπό την προϋπόθεση η εν λόγω παραγωγή να πραγματοποιείται στο πλαίσιο σχεδίου μετατροπής, και υπό την προϋπόθεση ότι η μετατροπή του τελευταίου μέρους των εν λόγω εκτάσεων σε βιολογική παραγωγή αρχίζει το συντομότερο δυνατό και να έχει ολοκληρωθεί σε πέντε έτη κατ' ανώτατο όριο. Προβλέπεται ειδική διαδικασία, ενημέρωση των αρχών και σχέδιο μετατροπής.

9. Οι απαιτήσεις σχετικά με τα διάφορα είδη και ποικιλίες, όπως ορίζονται στην παράγραφο 7 στοιχεία α) και β), δεν εφαρμόζονται στην περίπτωση ερευνητικών και εκπαιδευτικών κέντρων, φυτωρίων, παραγωγών σπόρων και επιχειρήσεων αναπαραγωγής.

10. Όταν, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 7, 8 και 9 δεν χρησιμοποιούνται όλες οι μονάδες μιας εκμετάλλευσης σύμφωνα με τους κανόνες της βιολογικής παραγωγής, οι επιχειρήσεις:

α) διαχωρίζουν τα προϊόντα που χρησιμοποιούνται για τις μονάδες βιολογικής παραγωγής και τις μονάδες παραγωγής υπό μετατροπή από τα προϊόντα που χρησιμοποιούνται για τις μονάδες μη βιολογικής παραγωγής.

β) διαχωρίζουν τα προϊόντα που παράγονται από τις μονάδες βιολογικής, υπό μετατροπή και μη βιολογικής παραγωγής.

γ) τηρούν κατάλληλα μητρώα στα οποία εμφανίζεται ο διαχωρισμός των μονάδων παραγωγής και των προϊόντων (Ο κανονισμός αναφέρεται στην τήρηση αρχείων λχ εισροές-εκροές από τα οποία αποδεικνύεται η βιολογικότητα της παραγωγής).

11. Η Επιτροπή έχει την εξουσία να εκδίδει πράξεις προσθέτοντας περαιτέρω κανόνες σχετικά με τον διαχωρισμό της εκμετάλλευσης σε βιολογικές, μη βιολογικές και υπό μετατροπή μονάδες παραγωγής.

5.2.5 Κανόνες για ειδικά προϊόντα φυτικής παραγωγής

1. Γενικές απαιτήσεις

1.1. Βιολογικές καλλιέργειες, εξαιρουμένων όσων αναπτύσσονται με φυσικό τρόπο σε νερό, παράγονται σε ζωντανό έδαφος ή σε ζωντανό έδαφος αναμειγμένο ή εμπλουτισμένο με λιπάσματα προερχόμενα από υλικά και προϊόντα που επιτρέπονται στη βιολογική παραγωγή, σε συνδυασμό με το υπέδαφος και το μητρικό πέτρωμα. Ο σκοπός της βιολογικής γεωργίας, είναι καλλιέργεια σε αρμονία με το περιβάλλον προάγοντας την αειφορία και την ισορροπία του εδάφους ως ζωντανό σύστημα που «φιλοξενεί» την καλλιέργεια. Η ισορροπία αυτή εφόσον διατηρείται δίνει τα κατάλληλα στοιχεία για την ανάπτυξη και την παραγωγή των φυτών ενώ παράλληλα προστατεύει τα φυτά από ασθένειες και παθογόνα.

1.2. Απαγορεύεται η υδροπονική παραγωγή, ήτοι η μέθοδος καλλιέργειας φυτών, τα οποία δεν αναπτύσσονται με φυσικό τρόπο σε νερό με τις ρίζες τους σε θρεπτικό διάλυμα και μόνο ή σε αδρανές μέσο στο οποίο προστίθεται θρεπτικό διάλυμα.

1.3. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1.1, η παραγωγή φύτευτων με ύγρανση των σπόρων προς σπορά και η λήψη κεφαλών κичωρίου μεταξύ άλλων με εμβάπτιση σε καθαρά ύδατα επιτρέπεται.

1.4. Κατά παρέκκλιση του σημείου 1.1, επιτρέπονται οι ακόλουθες πρακτικές:
α) καλλιέργεια φυτών για την παραγωγή καλλωπιστικών φυτών και βοτάνων σε γλάστρες προς πώληση μαζί με τη γλάστρα στον τελικό καταναλωτή
β) καλλιέργεια σποροφύτων ή μεταφυτευμάτων σε δοχεία για περαιτέρω μεταφύτευση.

1.5. Όλες οι εφαρμοζόμενες τεχνικές φυτικής παραγωγής αποτρέπουν ή ελαχιστοποιούν τη συμβολή στη μόλυνση του περιβάλλοντος.

1.6 Προβλέπονται ειδικές διαδικασίες για την παραγωγή μανιταριών.

5.2.6. Μετατροπή/Διαδικασία-προϋποθέσεις

α. Για να μπορούν τα φυτά και τα φυτικά προϊόντα να θεωρηθούν ως βιολογικά, οι κανόνες παραγωγής του παρόντος κανονισμού πρέπει να έχουν εφαρμοστεί στα αγροτεμάχια κατά τη διάρκεια περιόδου μετατροπής τουλάχιστον δύο ετών πριν από τη σπορά ή, στην περίπτωση λιβαδιών ή πολυετών καλλιεργειών χορτονομής, για περίοδο τουλάχιστον δύο ετών πριν από τη χρήση τους ως βιολογικών ζωοτροφών ή, στην περίπτωση πολυετών καλλιεργειών εκτός της χορτονομής (λχ μηδική), για περίοδο τουλάχιστον τριών ετών πριν από την πρώτη συγκομιδή βιολογικών προϊόντων.

β. Στις περιπτώσεις στις οποίες η γη ή ένα ή περισσότερα αγροτεμάχια έχουν μολυνθεί από προϊόντα ή ουσίες μη εγκεκριμένες για χρήση στη βιολογική παραγωγή, η αρμόδια αρχή μπορεί να αποφασίσει να παραταθεί η περίοδος μετατροπής για την εν λόγω γη ή τα αγροτεμάχια πέραν της περιόδου που αναφέρεται στο σημείο α.

γ. Σε περίπτωση επεξεργασίας με προϊόν ή ουσία μη εγκεκριμένη για χρήση στη βιολογική παραγωγή, η αρμόδια αρχή ζητεί να εφαρμοστεί νέα περίοδος μετατροπής σύμφωνα με το σημείο 1. Η περίοδος αυτή μπορεί να συντομευθεί μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις υπό αυστηρές προϋποθέσεις.

δ.1 Τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή και τα λοιπά κράτη μέλη σχετικά με οποιανδήποτε απόφαση λαμβάνουν για τη θέσπιση υποχρεωτικών μέτρων που σχετίζονται με την επεξεργασία με προϊόν ή ουσία μη εγκεκριμένη για χρήση στη βιολογική παραγωγή.

δ.2. Σε περίπτωση επεξεργασίας με προϊόν ή ουσία μη επιτρεπόμενη για χρήση στη βιολογική παραγωγή, δεν εφαρμόζεται το σημείο ε. στοιχείο β).

ε. Σε περίπτωση γαιών που σχετίζονται με τη βιολογική ζωική παραγωγή:

α) οι κανόνες μετατροπής εφαρμόζονται σε ολόκληρη την έκταση της μονάδας παραγωγής στην οποία παράγονται ζωοτροφές.

β) κατά παρέκκλιση από το στοιχείο α), η περίοδος μετατροπής μπορεί να μειωθεί σε ένα έτος για τους βοσκότοπους και τους υπαίθριους χώρους που χρησιμοποιούνται από μη φυτοφάγα είδη ζώων.

5.2.7 Προέλευση φυτών καθώς και φυτικού αναπαραγωγικού υλικού

α. Για την παραγωγή φυτών και φυτικών προϊόντων εκτός από φυτικό αναπαραγωγικό υλικό, χρησιμοποιείται μόνο βιολογικό φυτικό αναπαραγωγικό υλικό.

β. Για τη λήψη βιολογικού φυτικού αναπαραγωγικού υλικού που προορίζεται για την παραγωγή προϊόντων άλλων εκτός του φυτικού αναπαραγωγικού υλικού, το μητρικό φυτό και, όπου αρμόζει, άλλα φυτά που προορίζονται για παραγωγή φυτικού αναπαραγωγικού υλικού έχουν παραχθεί σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό επί τουλάχιστον μία γενεά ή, προκειμένου για πολυετείς καλλιέργειες, επί δύο καλλιεργητικές περιόδους.

γ. Κατά την επιλογή του βιολογικού φυτικού αναπαραγωγικού υλικού οι επιχειρήσεις προτιμούν βιολογικό φυτικό αναπαραγωγικό υλικό κατάλληλο για τη βιολογική γεωργία.

δ. Για την παραγωγή βιολογικών ποικιλιών κατάλληλων για βιολογική παραγωγή, οι δραστηριότητες βιολογικής αναπαραγωγής πραγματοποιούνται υπό όρους βιολογικής παραγωγής και επικεντρώνονται στην ενίσχυση της γενετικής ποικιλομορφίας, στη στήριξη πάνω στη φυσική αναπαραγωγική ικανότητα, καθώς και τη γεωπονική απόδοση, την αντοχή στις ασθένειες και την προσαρμογή στις ποικίλες τοπικές εδαφικές και κλιματικές συνθήκες. Όλες οι πρακτικές πολλαπλασιασμού εκτός από τη μεριστωματική καλλιέργεια αναπτύσσονται στο πλαίσιο πιστοποιημένης βιολογικής διαχείρισης.

ε. Χρήση υπό μετατροπή και μη βιολογικού φυτικού αναπαραγωγικού υλικού

ε.1. Κατά παρέκκλιση από το σημείο 1., όταν τα δεδομένα που συγκεντρώνονται στη βάση δεδομένων α) δείχνουν ότι δεν καλύπτονται οι ποιοτικές ή ποσοτικές ανάγκες της επιχείρησης όσον αφορά το σχετικό βιολογικό φυτικό αναπαραγωγικό υλικό, με εξαίρεση τα σπορόφυτα, οι

αρμόδιες αρχές δύνανται να επιτρέψουν τη χρήση φυτικού αναπαραγωγικού υλικού που είναι υπό μετατροπή ή μη βιολογικό, υπό όρους. Πριν ζητήσει κάθε σχετική παρέκκλιση, η επιχείρηση συμβουλευεται τη ειδική βάση δεδομένων α) προκειμένου να εξακριβώσει αν το αίτημά είναι δικαιολογημένο.

ε.2. Οι αρχές ελέγχου ή οι φορείς ελέγχου δύνανται να επιτρέψουν σε επιχειρήσεις σε τρίτες χώρες, τη χρήση φυτικού αναπαραγωγικού υλικού υπό μετατροπή ή μη βιολογικού σε μονάδα βιολογικής παραγωγής, όταν δεν υπάρχει διαθέσιμο βιολογικό φυτικό αναπαραγωγικό υλικό σε επαρκή ποσότητα ή ποιότητα στην επικράτεια της τρίτης χώρας στην οποία είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση και υπό τους όρους των σημείων γ, δ και ε.

ε.3. Το μη βιολογικό φυτικό αναπαραγωγικό υλικό δεν αντιμετωπίζεται με φυτοπροστατευτικά προϊόντα πλην από τα επιτρεπόμενα για την επεξεργασία σπόρων προς σπορά, εκτός εάν προβλέπεται χημική επεξεργασία σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/2031 για φυτοϋγειονομικούς σκοπούς από την αρμόδια αρχή του οικείου κράτους μέλους για όλες τις ποικιλίες ενός συγκεκριμένου είδους στην περιοχή στην οποία θα χρησιμοποιηθεί το φυτικό αναπαραγωγικό υλικό.

ε.4. Η άδεια για χρήση φυτικού αναπαραγωγικού υλικού υπό μετατροπή ή μη βιολογικού λαμβάνεται πριν από τη σπορά.

ε.5. Η άδεια για χρήση φυτικού αναπαραγωγικού υλικού υπό μετατροπή ή μη βιολογικού χορηγείται μόνο σε μεμονωμένους χρήστες για μία καλλιεργητική περίοδο, ενώ η αρμόδια για τις άδειες αρχή καταρτίζει κατάλογο των ποσοτήτων επιτρεπόμενου φυτικού αναπαραγωγικού υλικού.

5.2.8. Διαχείριση και λίπανση του εδάφους

α. Η βιολογική φυτική παραγωγή χρησιμοποιεί τεχνικές άροσης και καλλιέργειας που διατηρούν ή αυξάνουν τις οργανικές ύλες του εδάφους, βελτιώνουν τη σταθερότητα και τη βιοποικιλότητά του και αποτρέπουν τη συμπίεση και τη διάβρωσή του.

β. Η γονιμότητα και η βιολογική δραστικότητα του εδάφους διατηρούνται και βελτιώνονται: α) εκτός της περίπτωσης χορτολιβαδικών εκτάσεων ή πολυετών καλλιεργειών χορτονομής, με χρήση πολυετούς αμειψισποράς που περιλαμβάνει υποχρεωτική καλλιέργεια ψυχανθών ως βασική καλλιέργεια ή καλλιέργεια κάλυψης για καλλιέργειες κατ' αμειψισπορά και άλλες καλλιέργειες χλωρής λίπανσης, και β) στην περίπτωση θερμοκηπίων ή πολυετών καλλιεργειών πλην της χορτονομής, με χρήση βραχυπρόθεσμων καλλιεργειών χλωρής λίπανσης και ψυχανθών, καθώς και με τη χρήση ποικιλίας καλλιεργούμενων ειδών και γ) εν πάση περιπτώσει με τη διασπορά κόπρου ζώων ή οργανικών υλών, αμφοτέρων κατά προτίμηση λιπασματοποιημένων, από βιολογική παραγωγή.

γ. Όταν οι διατροφικές ανάγκες των φυτών δεν είναι δυνατό να ικανοποιηθούν με τα μέτρα τα οποία προβλέπονται στα σημεία α και β μπορούν να χρησιμοποιούνται μόνο λιπάσματα και βελτιωτικά του εδάφους που έχουν εγκριθεί για χρήση στη βιολογική παραγωγή και μόνο στο βαθμό που είναι απαραίτητα. Οι υπεύθυνοι επιχειρήσεων τηρούν μητρώα (ημερολόγιο παραγωγού, τιμολόγια κ.α) με τη χρήση των εν λόγω προϊόντων.

δ. Η συνολική ποσότητα ζωικής κόπρου, όπως ορίζεται στην οδηγία 91/676/ΕΟΚ, η οποία χρησιμοποιείται στις μονάδες βιολογικής και υπό μετατροπή παραγωγής, δεν υπερβαίνει τα 170 χιλιόγραμμα αζώτου ετησίως ανά εκτάριο χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης. Το όριο αυτό ισχύει μόνο για τη χρήση κόπρου αγροκτήματος, αποξηραμένης κόπρου αγροκτήματος και αφυδατωμένης κόπρου πουλερικών, κομποστοποιημένων ζωικών περιττωμάτων, περιλαμβανομένων της κόπρου πουλερικών, της κομποστοποιημένης ζωικής κόπρου και των υγρών ζωικών περιττωμάτων.

ε. Οι επιχειρήσεις γεωργικών εκμεταλλεύσεων μπορούν να συνάπτουν γραπτές συμφωνίες συνεργασίας αποκλειστικά με άλλες επιχειρήσεις γεωργικών εκμεταλλεύσεων και επιχειρήσεις οι οποίες συμμορφώνονται με τους κανόνες βιολογικής παραγωγής, με σκοπό τη διασπορά πλεονάζουσας κόπρου από μονάδες βιολογικής παραγωγής. Το ανώτατο όριο που αναφέρεται στο σημείο

δ. υπολογίζεται βάσει του συνόλου των μονάδων βιολογικής παραγωγής που συμμετέχουν σε αυτή τη συνεργασία. Η ύπαρξη συμφωνίας τεκμηριώνεται με αρχεία (λχ τιμολόγιο, δελτίο αποστολής κ.α.).

ζ. Επιτρέπεται η χρήση παρασκευών μικροοργανισμών για τη βελτίωση της συνολικής κατάστασης του εδάφους ή να βελτιώσουν τη διαθεσιμότητα θρεπτικών ουσιών στο έδαφος ή στις καλλιέργειες. Επιτρέπεται η χρήση σκευασμάτων με μικροοργανισμούς εφόσον είναι όλα τα συστατικά συμμορφούμενα με τις αρχές της βιολογικής παραγωγής.

η. Για την ενεργοποίηση των οργανικών λιπασμάτων επιτρέπεται η χρήση κατάλληλων παρασκευών με βάση φυτά και παρασκευών μικροοργανισμών.

θ. Δεν χρησιμοποιούνται ανόργανα αζωτούχα λιπάσματα.

ι. Βιοδυναμικές παρασκευές μπορούν να χρησιμοποιούνται. Ο Κανονισμός αναφέρεται σε παρασκευάσματα που χρησιμοποιούνται στην Βιοδυναμική καλλιέργεια.

κ. Διαχείριση επιβλαβών οργανισμών και ζιζανίων

κ.1. Η πρόληψη των ζημιών που προκαλούνται από επιβλαβείς οργανισμούς και ζιζάνια βασίζεται πρωτίστως:

— στην προστασία από τους φυσικούς εχθρούς,

— στην επιλογή ειδών, ποικιλιών και ετερογενούς υλικού,

— στην αμειψισπορά,

— στις τεχνικές καλλιέργειας όπως ο βιολογικός υποκαπνισμός, μηχανικές και φυσικές μέθοδοι, και

— σε θερμικές διεργασίες, όπως η έκθεση στην ηλιακή ακτινοβολία και, στην περίπτωση προστατευόμενων καλλιεργειών, η αβαθής επεξεργασία του εδάφους με ατμό (έως μέγιστο βάθος 10 εκατοστών).

κ.2. Όταν δεν είναι δυνατή η επαρκής προστασία των φυτών από επιβλαβείς οργανισμούς με τη λήψη των μέτρων τα οποία προβλέπονται στο σημείο κ.1 ή σε περίπτωση που έχει εντοπιστεί απειλή για τις καλλιέργειες, μπορούν να

χρησιμοποιούνται μόνο προϊόντα και ουσίες που έχουν εγκριθεί για χρήση στη βιολογική παραγωγή και μόνο στο βαθμό που αυτό είναι αναγκαίο. Οι επιχειρήσεις τηρούν αρχεία τεκμηρίωσης που αποδεικνύουν την ανάγκη χρήσης των εν λόγω προϊόντων.

κ3. Όσον αφορά προϊόντα και ουσίες που χρησιμοποιούνται σε παγίδες ή διανομείς προϊόντων και ουσιών, με εξαίρεση τις συσκευές φερομόνης, οι παγίδες ή διανομείς αποτρέπουν την έκλυση των προϊόντων και ουσιών στο περιβάλλον και την επαφή των προϊόντων και ουσιών με τις καλλιέργειες. Όλες οι παγίδες, συμπεριλαμβανομένων των παγίδων φερομόνης, συλλέγονται μετά τη χρήση και διατίθενται με ασφάλεια.

λ. Προϊόντα καθαρισμού και απολύμανσης

Μόνο τα προϊόντα καθαρισμού και απολύμανσης για τη φυτική παραγωγή που έχουν εγκριθεί για χρήση στη βιολογική παραγωγή χρησιμοποιούνται για τον εν λόγω σκοπό.

μ. Υποχρέωση τήρησης στοιχείων τεκμηρίωσης

Οι επιχειρήσεις τηρούν αρχεία τεκμηρίωσης (λχ ημερολόγιο παραγωγού) σχετικά με τα εν λόγω αγροτεμάχια και την ποσότητα συγκομιδής.

ν. Παρασκευή αμεταποίητων προϊόντων

Αν πραγματοποιούνται σε φυτά εργασίες παρασκευής, εκτός της μεταποίησης, για τις εν λόγω εργασίες ισχύουν κατ' αναλογία οι γενικές απαιτήσεις.

5. Λεπτομερείς κανόνες για συγκεκριμένα φυτά και φυτικά προϊόντα.

α Κανόνες για την παραγωγή μανιταριών. Αναφέρονται στον κανονισμό ειδικοί κανόνες για την παραγωγή των μανιταριών.

β. Κανόνες σχετικά με τη συλλογή άγριων φυτών

Η συλλογή άγριων φυτών που φύονται φυσιολογικά σε φυσικούς χώρους, δάση και γεωργικές εκτάσεις και μερών των φυτών αυτών, θεωρείται βιολογική παραγωγή, υπό τον όρο ότι: α) για τουλάχιστον μία τριετία πριν από τη συλλογή, δεν είχαν χρησιμοποιηθεί στις εν λόγω εκτάσεις άλλα προϊόντα ή

ουσίες πλην εκείνων που έχουν εγκριθεί για χρήση στη βιολογική παραγωγή β) η συλλογή δεν θίγει τη σταθερότητα του φυσικού ενδιαιτήματος ή τη διατήρηση των ειδών στην περιοχή συλλογής.

Επιπλέον χρειάζονται οι ειδικές άδειες όπου είναι εφαρμόσιμο (λχ από δασαρχείο).

Εικόνα 1. Κατεργασία εδάφους σε βιολογική καλλιέργεια.

5.2.9 Αποθήκευση προϊόντων (Καν. (ΕΚ) 848/2018)

Η διαχείριση των χώρων αποθήκευσης των προϊόντων εξασφαλίζει τη δυνατότητα ταυτοποίησης των παρτίδων και να αποτρέπει κάθε ανάμειξη με (ή μόλυνση από) προϊόντα ή ουσίες που δεν συμμορφώνονται με τους κανόνες βιολογικής παραγωγής. Η ταυτοποίηση των βιολογικών προϊόντων και των προϊόντων υπό μετατροπή είναι δυνατή ανά πάσα στιγμή.

α. Πρώτες ύλες ή ουσίες πέραν αυτών που έχουν εγκριθεί για χρήση στη βιολογική παραγωγή δεν αποθηκεύονται στις μονάδες παραγωγής βιολογικής φυτικής και ζωικής παραγωγής ή στις μονάδες φυτικής και ζωικής παραγωγής υπό μετατροπή. Δεν πρέπει να υπάρχουν άλλα σκευάσματα (λχ ένα μη βιολογικό εντομοκτόνο) στους χώρους της γεωργικής εκμετάλλευσης που ακολουθεί την βιολογική γεωργία.

β. Τα αλλοπαθητικά κτηνιατρικά φάρμακα, συμπεριλαμβανομένων των αντιβιοτικών μπορούν να αποθηκευτούν σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις και εκμεταλλεύσεις υδατοκαλλιέργειας υπό τον όρο ότι έχουν συνταγογραφηθεί από κτηνίατρο σε σχέση με θεραπευτική αγωγή.

γ. Όταν οι επιχειρήσεις χειρίζονται βιολογικά προϊόντα ή προϊόντα υπό μετατροπή ή μη βιολογικά προϊόντα σε οποιονδήποτε συνδυασμό και τα βιολογικά προϊόντα ή προϊόντα υπό μετατροπή αποθηκεύονται σε χώρους στους οποίους αποθηκεύονται και άλλα γεωργικά προϊόντα ή τρόφιμα:

i) τα βιολογικά προϊόντα ή τα προϊόντα υπό μετατροπή διατηρούνται χωριστά από τα άλλα γεωργικά προϊόντα ή τρόφιμα·

ii) λαμβάνονται όλα τα μέτρα για να είναι δυνατή η ταυτοποίηση των αποστολών και να αποφεύγονται οι αναμειξείς ή ανταλλαγές μεταξύ βιολογικών, υπό μετατροπή ή μη βιολογικών προϊόντων·

iii) πριν από την αποθήκευση των βιολογικών προϊόντων ή των προϊόντων υπό μετατροπή έχουν ληφθεί κατάλληλα μέτρα καθαρισμού δοκιμασμένης αποτελεσματικότητας και οι επιχειρήσεις καταγράφουν τις εν λόγω εργασίες.

δ. Στις εγκαταστάσεις αποθήκευσης πρέπει να υπάρχουν μόνο τα προϊόντα καθαρισμού και

απολύμανσης που έχουν εγκριθεί για χρήση στην βιολογική γεωργία.

Εικόνα 2. Ατομική δεξαμενή αποθήκευσης Βιολογικού ελαιολάδου.

5.2.10 Μητρώα φυτικής παραγωγής (Ημερολόγιο εργασιών) (πηγή Καν. (ΕΚ) 889/2008) αναφέρονται και στους γενικούς κανόνες παραγωγής του Καν. (ΕΚ 848 του 2018).

Καταγράφονται τα στοιχεία της φυτικής παραγωγής υπό μορφή μητρώου (αρχείου) το οποίο βρίσκεται στη διάθεση των αρχών ή φορέων ελέγχου ανά πάσα στιγμή στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης. Συμπληρωματικά προς τις διατάξεις που προβλέπονται στον Κανονισμό τα μητρώα αυτά πρέπει να περιέχουν τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία:

- α) Όσον αφορά την χρήση λιπασμάτων: ημερομηνία διασποράς, τύπο και ποσότητα του λιπάσματος, αγροτεμάχια στα οποία έγινε η εφαρμογή.
- β) Όσον αφορά την χρήση προϊόντων φυτοπροστασίας: ημερομηνία εφαρμογής, τύπο προϊόντος, μέθοδο θεραπείας.
- γ) Όσον αφορά την αγορά γεωργικών υλικών: ημερομηνία, τύπο και ποσότητα των αγορασθέντων προϊόντων.
- δ) Όσον αφορά την συγκομιδή: ημερομηνία, τύπος και ποσότητα βιολογικής ή ευρισκόμενης σε φάση μετατροπής καλλιέργεια.

5.2.11 Ο αναθεωρημένος κανονισμός για την βιολογική παραγωγή Καν. (ΕΚ) 848/2018 σε σχέση με τους Καν. (ΕΚ) 837/2007 Καν. (ΕΚ) 889/2008 τους οποίους αντικαθιστά.

Στις 30/5/2018 δημοσιεύτηκε ο νέος κανονισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την βιολογική παραγωγή (Καν. (ΕΚ) 848/2018) με προβλεπόμενη έναρξη ισχύος την 1/1/2021, ωστόσο η ημερομηνία αυτή αναθεωρήθηκε λόγω της πανδημίας COVID-19 και ως νέα ημερομηνία έναρξης ισχύος ορίστηκε η 1/1/2022. Επιγραμματικά, οι σημαντικότερες αλλαγές που επιφέρει ο νέος κανονισμός είναι:

- Δυνατότητα ομαδικής πιστοποίησης για τους βιοκαλλιεργητές (δεν προβλέπεται από το ισχύον νομικό πλαίσιο).
- Ενίσχυση των τοπικών ποικιλιών και γενικότερα του τοπικά παραγόμενου γενετικού υλικού με απλοποίηση του καθεστώτος παρέκκλισης που προβλέπει ο ισχύον κανονισμός. Εισάγεται η ορολογία και προβλέπεται και διευκολύνεται η χρήση «παραδοσιακών ποικιλιών».
- Προβλέψεις για την απλοποίηση και την εναρμόνιση της εφαρμογής του κανονισμού από τα Κράτη μέλη ώστε το σήμα πιστοποίησης των βιολογικών προϊόντων να τεκμηριώνει στον καταναλωτή ότι τα ομοειδή προϊόντα που έχει να επιλέξει είναι ισοδύναμης ποιότητας, θρεπτικής αξίας και ασφάλειας ανεξάρτητα από την Χώρα προέλευσης τους.
- Προστίθενται νέα προϊόντα (π.χ. μανιτάρια) και ξεκαθαρίζεται το καθεστώς για προϊόντα που ήταν σε «γκρίζα ζώνη» π.χ. αμπελόφυλλα, μαστίχα (και άλλες ρυτίνες), προϊόντα από «παραδοσιακές» καλλιέργειες (π.χ. τσάι του βουνού) αλλά και αλάτι.
- Ρητή απαγόρευση των νανοϋλικών.
- Τροποποιήσεις στο σύστημα ελέγχου και πιστοποίησης.

Για επιπλέον πληροφόρηση, σε θέματα εφαρμογής του Κανονισμού της Βιολογικής Παραγωγής, αρμόδια υπηρεσία είναι η Διεύθυνση Συστημάτων Ποιότητας και Βιολογικής Γεωργίας.

5.3 Περιγραφή του θεσμικού πλαισίου για την Βιολογική Κτηνοτροφία

5.3.1 Αναλυτική περιγραφή του Καν. (ΕΚ) 848/2018 για θέματα ζωικής παραγωγής

5.3.1.1 Ειδικές αρχές που εφαρμόζονται στη ζωική παραγωγή

Η βιολογική κτηνοτροφία είναι ένα παραγωγικό σύστημα δομημένο έτσι ώστε να σέβεται τους κανόνες της αειφορίας και να έχει ελάχιστο περιβαλλοντικό

αποτύπωμα. Κατά την εγκατάσταση μίας εκμετάλλευσης θα πρέπει να γίνεται συνεκτίμηση της τοπικής ή περιφερειακής οικολογικής ισορροπίας και το παραγωγικό σύστημα θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένο στην εκμετάλλευση και τη γη. Προκειμένου για την παραγωγή βιολογικών ζωοκομικών προϊόντων, τα ζώα θα πρέπει σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους (από τη γέννηση ή την εκκόλαψή τους) να έχουν εκτραφεί σε βιολογικές εκμεταλλεύσεις ενώ η επιλογή των φυλών οφείλει να γίνεται με γνώμονα τον υψηλό βαθμό γενετικής ποικιλομορφίας, την ικανότητα προσαρμογής των ζώων στις τοπικές συνθήκες, την αναπαραγωγική τους αξία, τη μακροβιότητά τους, τη ζωτικότητα τους και την αντοχή τους σε ασθένειες ή προβλήματα υγείας.

Στόχος της βιολογικής κτηνοτροφίας είναι η διατήρηση υψηλού επιπέδου συνθηκών διαβίωσης των ζώων, προσαρμοσμένο στις ειδικές ανάγκες των κατά περίπτωση ειδών. Η διατροφή τους θα πρέπει να πραγματοποιείται με βιολογικές ζωοτροφές αποτελούμενες από συστατικά που είναι προϊόντα βιολογικής γεωργίας και από φυσικές ουσίες μη γεωργικής προέλευσης. Η υγεία των ζώων θα πρέπει να διατηρείται ενθαρρύνοντας τη φυσική ανοσοποιητική άμυνα του ζώου, ιδίως με τακτική άσκηση και πρόσβαση σε υπαίθριους χώρους και, ανάλογα με την περίπτωση, σε βοσκοτόπους. Τέλος, θα πρέπει να γίνεται ανακύκλωση των αποβλήτων και των παραπροϊόντων, μέσω της εισροής τους στη φυτική και τη ζωική παραγωγή και για αυτό ενθαρρύνονται πολύ τα μικτά συστήματα παραγωγής, με συνδυασμό φυτικής και ζωικής παραγωγής.

5.3.1.2 Γενικοί κανόνες ζωικής παραγωγής

Η βιολογική ζωική παραγωγή είναι στενά συνδεδεμένη με τη γη και κατά συνέπεια απαγορεύεται η άνευ εκτάσεων ζωική παραγωγή, εφόσον ο γεωργός που προτίθεται να προβεί στην παραγωγή βιολογικής κτηνοτροφίας δεν διαχειρίζεται γεωργική γη ούτε έχει συνάψει γραπτή συμφωνία συνεργασίας με γεωργό όσον αφορά τη χρήση μονάδων βιολογικής παραγωγής ή μονάδων παραγωγής υπό μετατροπή για τα συγκεκριμένα ζώα.

α) **Ως προς την προέλευση των ζώων:** Τα ζώα που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή βιολογικών κτηνοτροφικών προϊόντων θα πρέπει να γεννιούνται και να εκτρέφονται σε βιολογικές εκμεταλλεύσεις. Προκειμένου να τηρούνται σωστές συνθήκες αναπαραγωγής, επιτρέπεται να εισάγονται σε εκμετάλλευση ζώα που δεν έχουν εκτραφεί με βιολογική μέθοδο, υπό ειδικούς όρους. Τα ζώα αυτά καθώς και τα προϊόντα τους μπορούν να θεωρούνται βιολογικά εφόσον τηρείται συγκεκριμένη περίοδος μετατροπής, η οποία για κάθε επιμέρους είδος ζωικής παραγωγής έχει ως ακολούθως:

- i. 12 μήνες στην περίπτωση των βοοειδών και ιπποειδών κρεοπαραγωγής, και σε κάθε περίπτωση, όχι λιγότερο από τα τρία τέταρτα της ζωής τους,
- ii. 6 μήνες στην περίπτωση των προβατοειδών, αιγοειδών και χοιροειδών και των ζώων γαλακτοπαραγωγής,
- iii. 10 εβδομάδες για τα πουλερικά κρεοπαραγωγής, εκτός από τις πάπιες Πεκίνου, τα οποία έχουν εισαχθεί πριν από την τρίτη ημέρα της ζωής τους,
- iv. 7 εβδομάδες για τις πάπιες Πεκίνου που έχουν εισαχθεί πριν από την τρίτη ημέρα της ζωής τους,
- v. 6 εβδομάδες για τα πουλερικά ωοπαραγωγής, που έχουν εισαχθεί πριν από την τρίτη ημέρα της ζωής τους,
- vi. 3 μήνες για τα κουνέλια,
- vii. 12 μήνες για τα ελαφοειδή.

β) **Ως προς την αναπαραγωγή:** Η αναπαραγωγή των ζώων πρέπει να γίνεται με φυσικές μεθόδους και αφού έχουν επιλεγεί οι κατάλληλες φυλές. Η τεχνητή σπερματέγχυση επιτρέπεται αλλά απαγορεύεται η υποβοήθηση της αναπαραγωγής με ορμόνες ή ουσίες με παρόμοια δράση, εκτός εάν χρησιμοποιούνται, σε συγκεκριμένα ζώα, ως μορφή κτηνιατρικής θεραπευτικής αγωγής. Άλλες μορφές τεχνητής αναπαραγωγής, όπως η κλωνοποίηση και η εμβρυομεταφορά, δεν χρησιμοποιούνται.

Κατά παρέκκλιση, για αναπαραγωγικούς σκοπούς, μπορούν να εισάγονται σε μονάδα βιολογικής παραγωγής ζώα που δεν έχουν εκτραφεί με βιολογική μέθοδο, όταν υφίσταται απειλή εξαφάνισης φυλών από την κτηνοτροφία. Σε αυτή την περίπτωση τα ζώα των εν λόγω φυλών δεν είναι υποχρεωτικό να είναι άτοκα. Επίσης κατά παρέκκλιση, όταν ένα σμήνος συγκροτείται για πρώτη φορά, ή ανανεώνεται ή ανασυνιστάται, και όταν δεν είναι δυνατόν να καλυφθούν ποσοτικά και ποιοτικά οι ανάγκες των κτηνοτρόφων, η αρμόδια αρχή δύναται να αποφασίσει ότι επιτρέπεται να εισάγονται πουλερικά μη βιολογικής εκτροφής σε μονάδα βιολογικής παραγωγής πουλερικών, υπό τον όρο ότι οι πουλάδες που προορίζονται για την παραγωγή αυγών και τα πουλερικά για την παραγωγή κρέατος είναι ηλικίας κάτω των τριών ημερών. Για σκοπούς αναπαραγωγής, νεαρά ζώα μη βιολογικής εκτροφής μπορούν να εισάγονται σε αγέλη ή κοπάδι που συγκροτείται για πρώτη φορά. Εκτρέφονται σύμφωνα με τους κανόνες βιολογικής παραγωγής αμέσως μετά τον απογαλακτισμό τους. Επιπλέον, εφαρμόζονται οι ακόλουθοι περιορισμοί από την ημερομηνία εισαγωγής των ζώων αυτών στην αγέλη ή το κοπάδι:

- i. τα βοοειδή, ιπποειδή και ελαφοειδή να είναι ηλικίας κάτω των έξι μηνών,
- ii. τα προβατοειδή και αιγοειδή να είναι ηλικίας κάτω των εξήντα ημερών,
- iii. τα χοιροειδή να είναι βάρους κάτω των 35 κιλών,
- iv. τα κουνέλια να είναι ηλικίας κάτω των τριών μηνών.

Για σκοπούς αναπαραγωγής, επιτρέπεται επίσης η εισαγωγή ενηλίκων αρσενικών και ατόκων θηλυκών μη βιολογικής εκτροφής για την ανανέωση αγέλης ή κοπαδιού. Εκτρέφονται στη συνέχεια σύμφωνα με τους κανόνες βιολογικής παραγωγής. Επιπλέον, ο αριθμός θηλυκών ζώων υπόκειται στους ακόλουθους περιορισμούς ετησίως:

- i. μπορεί να εισαχθεί ανώτατο όριο 10 % των ενηλίκων ιπποειδών ή βοοειδών και 20 % των ενηλίκων χοιροειδών, προβατοειδών, αιγοειδών, κουνελιών ή ελαφοειδών,
- ii. για τις μονάδες με λιγότερα από 10 ιπποειδή, ελαφοειδή ή βοοειδή ή κουνέλια, ή με λιγότερα από πέντε χοιροειδή, προβατοειδή ή αιγοειδή,

η προαναφερόμενη ανανέωση του πληθυσμού περιορίζεται κατ' ανώτατο όριο σε ένα ζώο ετησίως.

Τα ποσοστά που ορίζονται ανωτέρω μπορούν να αυξηθούν έως το 40%, υπό την προϋπόθεση ότι η αρμόδια αρχή έχει επιβεβαιώσει ότι πληρούται κάθε μία εκ των ακόλουθων προϋποθέσεων: α) πραγματοποιείται σημαντική επέκταση της κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης, β) μία φυλή έχει αντικατασταθεί με άλλη, γ) υφίσταται έναρξη νέας κτηνοτροφικής δραστηριότητας.

Ως προς τη διατροφή: Προτιμάται η ιδιοπαραγωγή ζωοτροφών εντός της εκμετάλλευσης ή η προμήθεια ζωοτροφών από άλλες βιολογικές εκμεταλλεύσεις της ίδιας περιοχής. Τα ζώα θα πρέπει να διατρέφονται καθ' όλη τη ζωή τους με βιολογικές ζωοτροφές οι οποίες να καλύπτουν τις διατροφικές τους ανάγκες αναλόγως του σταδίου ανάπτυξης ή παραγωγής τους. Απαγορεύεται η καταναγκαστική διατροφή ενώ η περιορισμένη σίτιση επιτρέπεται μόνο εάν το υπαγορεύουν κτηνιατρικοί λόγοι. Τα ζώα δεν πρέπει να εκτρέφονται σε συνθήκες διατροφής ή άλλες που να συμβάλλουν στην ανάπτυξη αναιμίας και οι πρακτικές πάχυνσης θα πρέπει να τηρούν πάντοτε τις συνήθεις διατροφικές πρακτικές για κάθε είδος και την καλή διαβίωση των ζώων σε κάθε στάδιο της διαδικασίας εκτροφής. Μέρος του σιτηρεσίου μπορεί να περιέχει ζωοτροφές από εκμεταλλεύσεις που βρίσκονται σε φάση μετατροπής προς τη βιολογική γεωργία. Τα χορτοφάγα ζώα θα πρέπει να έχουν μόνιμη πρόσβαση σε βοσκότοπους ή ακατέργαστη χορτονομή ενώ μη βιολογικά υλικά ζωοτροφών φυτικής προέλευσης, υλικά ζωοτροφών ζωικής και ανόργανης προέλευσης, πρόσθετες ύλες ζωοτροφών, ορισμένα προϊόντα που χρησιμοποιούνται στη διατροφή των ζώων και βοηθητικά μέσα επεξεργασίας χρησιμοποιούνται μόνον εφόσον έχουν εγκριθεί για χρήση σε βιολογικές παραγωγές. Απαγορεύεται η χρήση αυξητικών παραγόντων και συνθετικών αμινοξέων. Τα θηλάζοντα ζώα θα πρέπει να διατρέφονται με φυσικό γάλα, κατά προτίμηση μητρικό.

Τα ζώα βιολογικής εκτροφής πρέπει να βόσκουν σε εκτάσεις βιολογικής καλλιέργειας ενώ επιτρέπεται να βόσκουν σε κοινόχρηστες γαίες υπό τον

όρο ότι: α) η κοινή γη δεν έχει υποστεί επεξεργασία για τουλάχιστον τρία έτη με προϊόντα ή ουσίες μη εγκεκριμένα για χρήση στη βιολογική παραγωγή, β) τα ζώα μη βιολογικής εκτροφής που χρησιμοποιούν τις κοινές γαίες έχουν εκτραφεί με τρόπο φιλικό προς το περιβάλλον, και γ) τα ζωικά προϊόντα που παράγονται από ζώα βιολογικής εκτροφής, ενόσω χρησιμοποιούν τις εν λόγω κοινές γαίες δεν θεωρούνται ως βιολογικά προϊόντα, εκτός εάν είναι δυνατόν να αποδειχθεί ότι υπήρξε επαρκής διαχωρισμός από τα ζώα μη βιολογικής εκτροφής. Κατά την περίοδο της εποχικής μετακίνησης, τα βιολογικά ζώα επιτρέπεται να βόσκουν σε μη βιολογικές εκτάσεις όταν μετακινούνται πεζή από ένα βοσκότοπο σε άλλο. Κατά την περίοδο αυτή, τα ζώα βιολογικής εκτροφής διατηρούνται χωριστά από τα υπόλοιπα ζώα. Επιτρέπεται η πρόσληψη μη βιολογικών ζωοτροφών, υπό τη μορφή βόσκησης χλόης ή άλλων φυτών: α) για μέγιστο διάστημα 35 ημερών που καλύπτει αμφότερες τις κατευθύνσεις μετακίνησης, ή β) για κατ' ανώτατο όριο 10 % του συνολικού σιτηρεσίου ανά έτος υπολογιζόμενου ως ποσοστό της ξηράς ουσίας των ζωοτροφών γεωργικής προέλευσης.

Σε σχέση με τις ζωοτροφές υπό μετατροπή ισχύει ότι έως το 25% της σύστασης των σιτηρεσίων, κατά μέσον όρο, επιτρέπεται να περιέχει ζωοτροφές υπό μετατροπή από το δεύτερο έτος της μετατροπής. Το παρόν ποσοστό μπορεί να αυξηθεί στο 100 % εάν οι εν λόγω υπό μετατροπή ζωοτροφές προέρχονται από την εκμετάλλευση όπου διατηρούνται τα ζώα. Επίσης έως το 20 % της συνολικής μέσης ποσότητας ζωοτροφών που χορηγείται στα ζώα μπορεί να προέρχεται από βόσκηση ή συγκομιδή μόνιμων βοσκοτόπων, από αγροτεμάχια με πολυετή κτηνοτροφικά φυτά ή από πρωτεϊνούχα φυτά που έχουν σπαρθεί στο πλαίσιο βιολογικής διαχείρισης των εκτάσεων κατά το πρώτο έτος της μετατροπής τους, υπό τον όρο ότι οι εν λόγω γαίες αποτελούν μέρος της εκμετάλλευσης.

- γ) **Ως προς την πρόληψη των ασθενειών και την κτηνιατρική αγωγή:**
Στόχος της βιολογικής κτηνοτροφίας είναι η πρόληψη των ασθενειών να βασίζεται στην επιλογή των κατάλληλων φυλών ανά παραγωγική

κατεύθυνση, στις κτηνοτροφικές διαχειριστικές πρακτικές, σε υψηλής ποιότητας ζωτροφές και σωματική άσκηση, στην ενδεδειγμένη πυκνότητα των ζώων και σε επαρκείς και κατάλληλους χώρους σταυλισμού, στους οποίους διατηρούνται υγιεινές συνθήκες, ώστε να αποφεύγεται η χρήση αλλοπαθητικών συνθετικών χημικών κτηνιατρικών φαρμάκων. Παρόλα αυτά, σε περίπτωση εμφάνισης ασθενειών, αυτές θα πρέπει να αντιμετωπίζονται άμεσα ώστε να αποφεύγεται η ταλαιπωρία των ζώων και όταν είναι απαραίτητο, και υπό αυστηρές προϋποθέσεις, μπορούν να χρησιμοποιούνται χημικά κτηνιατρικά φάρμακα, μεταξύ άλλων και αντιβιοτικά, εάν αντενδείκνυται η χρήση φυτοθεραπευτικών, ομοιοπαθητικών και λοιπών προϊόντων.

Με εξαίρεση τους εμβολιασμούς, τις αντιπαρασιτικές αγωγές και τα υποχρεωτικά προγράμματα εκκρίζωσης ασθενειών, όταν ένα ζώο ή ομάδα ζώων υποβάλλονται σε περισσότερες από τρεις θεραπευτικές αγωγές με χημικά συνθετικά αλλοπαθητικά κτηνιατρικά φάρμακα, συμπεριλαμβανομένων των αντιβιοτικών, σε διάστημα 12 μηνών, ή σε περισσότερες από μία θεραπευτικές αγωγές, εάν ο παραγωγικός κύκλος ζωής τους είναι μικρότερος του ενός έτους, απαγορεύεται αυτά τα ζώα ή τα προϊόντα που παράγονται από αυτά να πωλούνται ως βιολογικά προϊόντα, και τα ζώα υπόκεινται στις προβλεπόμενες περιόδους μετατροπής. Ο χρόνος αναμονής μεταξύ της τελευταίας χορήγησης χημικού συνθετικού αλλοπαθητικού κτηνιατρικού φαρμάκου συμπεριλαμβανομένου του αντιβιοτικού σε ένα ζώο υπό κανονικές συνθήκες χρήσης και της παραγωγής βιολογικώς παραγόμενων τροφίμων από το εν λόγω ζώο είναι διπλάσιος από τον συνήθη χρόνο αναμονής, και είναι τουλάχιστον 48 ώρες.

Η χρήση ανοσολογικών κτηνιατρικών φαρμάκων επιτρέπεται ενώ επιτρέπονται και θεραπευτικές αγωγές που επιβάλλονται βάσει της κοινοτικής νομοθεσίας όσον αφορά την υγεία του ανθρώπου και των ζώων.

δ) Ως προς τις κτηνοτροφικές πρακτικές και τις συνθήκες σταυλισμού: Η μόνωση, η θέρμανση και ο εξαερισμός του κτιρίου θα

πρέπει να εξασφαλίζουν ότι η κυκλοφορία του αέρα, το επίπεδο της σκόνης, η θερμοκρασία, η σχετική υγρασία της ατμόσφαιρας και η συγκέντρωση αερίων, διατηρούνται εντός ορίων που διασφαλίζουν την καλή μεταχείριση των ζώων. Τα κτίρια θα πρέπει να επιτρέπουν τον φυσικό εξαερισμό και την είσοδο άφθονου φυσικού φωτός. Παρόλα αυτά, η εξασφάλιση στέγασης για τα ζώα δεν είναι υποχρεωτική σε περιοχές με κατάλληλες κλιματικές συνθήκες που επιτρέπουν την υπαίθρια διαβίωση των ζώων. Σε αυτές τις περιπτώσεις, τα ζώα έχουν πρόσβαση σε υπόστεγα ή σκιερά μέρη για την προστασία τους από δυσμενείς καιρικές συνθήκες.

Το προσωπικό που διατηρεί ζώα θα πρέπει να διαθέτει και τις απαραίτητες βασικές γνώσεις και δεξιότητες όσον αφορά την υγεία και τις ανάγκες προστασίας των ζώων. Οι κτηνοτροφικές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένης της πυκνότητας, και οι συνθήκες σταβλισμού θα πρέπει να είναι σχεδιασμένες έτσι ώστε να εξασφαλίζουν την κάλυψη των αναγκών της ανάπτυξης, της φυσιολογίας και της ευζωίας των ζώων. Τα ζώα επιβάλλεται να έχουν μόνιμη πρόσβαση σε υπαίθριους χώρους, κατά προτίμηση σε βοσκότοπους, όποτε το επιτρέπουν οι καιρικές συνθήκες και η κατάσταση του εδάφους, εκτός εάν διατυπώνονται περιορισμοί και υποχρεώσεις για την προστασία της υγείας του ανθρώπου και των ζώων. Ο αριθμός των ζώων θα πρέπει να περιορίζεται με σκοπό την ελαχιστοποίηση της υπερβόσκησης, της κατασκαφής του εδάφους, της διάβρωσής του ή της ρύπανσης που προκαλείται από τα ζώα ή τη διασπορά της κόπρου τους. Τα ζώα βιολογικής εκτροφής πρέπει να διατηρούνται χωριστά από τα υπόλοιπα. Πρακτικές όπως η πρόσδεση ή η απομόνωση των ζώων απαγορεύονται, εκτός εάν το υπαγορεύουν λόγοι ασφαλείας και προστασίας ή κτηνιατρικοί λόγοι για μεμονωμένα ζώα και για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Η χρονική διάρκεια της μεταφοράς ζώων οφείλει να περιορίζεται στο ελάχιστο όπως και η ταλαιπωρία τους,

συμπεριλαμβανομένου του ακρωτηριασμού τους, σε ολόκληρο τον κύκλο ζωής τους συμπεριλαμβανομένης της στιγμής της σφαγής.

- ε) **Ως προς τον καθαρισμό και την απολύμανση:** Θα πρέπει να χρησιμοποιούνται προϊόντα τα οποία έχουν εγκριθεί για χρήση σε βιολογικές παραγωγές.

5.3.1.3 Ειδικό κανόνες ανά είδος ζώου

- Βοοειδή, προβατοειδή, αιγοειδή και ιπποειδή

Σε αυτά τα είδη ζώων τουλάχιστον το 60% των ζωοτροφών θα πρέπει προέρχεται από την ίδια την εκμετάλλευση ή, αν αυτό δεν είναι εφικτό, να παράγεται σε συνεργασία με άλλες βιολογικές μονάδες παραγωγής ή μονάδες παραγωγής υπό μετατροπή, καθώς και επιχειρήσεις ζωοτροφών που χρησιμοποιούν ζωοτροφές και πρώτες ύλες ζωοτροφών από την ίδια περιοχή. Τα ζώα θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε βοσκότοπους για βοσκή όποτε το επιτρέπουν οι συνθήκες, ενώ τουλάχιστον το 60% της ξηράς ουσίας του ημερήσιου σιτηρεσίου θα πρέπει να αποτελείται από χονδροαλεσμένη, νωπή ή αποξηραμένη ή ενσιρωμένη ζωοτροφή. Αυτό το ποσοστό μπορεί να μειωθεί σε 50 % για τα ζώα γαλακτοπαραγωγής για μέγιστη περίοδο τριών μηνών στην αρχή της γαλακτοπαραγωγής.

Το δάπεδο των ενδιαιτημάτων των ζώων θα πρέπει να είναι ομαλό αλλά όχι ολισθηρό και οι χώροι στέγασης να είναι εφοδιασμένοι με άνετο, καθαρό και στεγνό χώρο κατάκλισης/ανάπαυσης, επαρκών διαστάσεων, ο οποίος να αποτελείται από στερεή κατασκευή χωρίς δάπεδο υπό μορφή γρίλιας. Ο χώρος ανάπαυσης θα πρέπει να περιέχει άφθονο στεγνό υλικό κατάκλισης με στρωμένη από άχυρο ή άλλο κατάλληλο φυσικό υλικό. Απαγορεύεται η στέγαση των μόσχων σε ατομικά κουτιά μετά την ηλικία της μίας εβδομάδας εκτός αν πρόκειται για μεμονωμένα ζώα και για περιορισμένο διάστημα και εάν το υπαγορεύουν κτηνιατρικοί λόγοι.

- Ελαφοειδή

Για τα ελαφοειδή ισχύουν οι ίδιοι κανόνες διατροφής με τα βοοειδή με τη διαφορά ότι θα πρέπει διασφαλίζεται η φυσική βόσκηση σε περίφραγμα κατά τη διάρκεια της περιόδου βλάστησης και δεν επιτρέπεται η χρήση περιφραγμάτων που δεν μπορούν να παρέχουν τροφή μέσω βόσκησης κατά τη διάρκεια της περιόδου βλάστησης. Η σίτιση επιτρέπεται μόνο σε περίπτωση έλλειψης βοσκής λόγω δυσμενών καιρικών συνθηκών ενώ στα ζώα που εκτρέφονται σε περίφραγμα παρέχεται καθαρό και φρέσκο νερό. Αν δεν υπάρχει διαθέσιμη φυσική πηγή νερού εύκολα προσβάσιμη για τα ζώα, παρέχονται σημεία ποτίσματος. Επίσης, στα ελαφοειδή θα πρέπει να παρέχονται κρυψώνες, υπόστεγα και περιφράξεις που δεν βλάπτουν τα ζώα και στα περιφράγματα για το ευρωπαϊκό ελάφι, τα ζώα θα πρέπει να μπορούν να κυλιούνται στην ιλύ ώστε να διασφαλίζονται η περιποίηση του δέρματος και η ρύθμιση της θερμοκρασίας του σώματος.

Πίνακας 1. Ελάχιστο εμβαδόν κλειστών και υπαίθριων χώρων και λοιπά χαρακτηριστικά σταβλισμού για τα διάφορα είδη και τύπους εκτροφής.

- Χοιροειδή

Για τα χοιροειδή, τουλάχιστον το 30% των ζωοτροφών θα πρέπει να προέρχεται από την ίδια την εκμετάλλευση ή, αν αυτό δεν είναι εφικτό, να παράγεται σε συνεργασία με άλλες βιολογικές μονάδες παραγωγής ή μονάδες παραγωγής υπό μετατροπή, καθώς και επιχειρήσεις ζωοτροφών που χρησιμοποιούν ζωοτροφές και πρώτες ύλες ζωοτροφών από την ίδια περιοχή. Στο ημερήσιο σιτηρέσιο θα πρέπει να προστίθεται χονδροαλεσμένη, νωπή, αποξηραμένη ή ενσιρωμένη ζωοτροφή. Όταν οι γεωργοί δεν μπορούν να προμηθευθούν πρωτεϊνούχες ζωοτροφές αποκλειστικά από βιολογική παραγωγή και η αρμόδια αρχή έχει επιβεβαιώσει ότι οι βιολογικές πρωτεϊνούχες ζωοτροφές δεν είναι διαθέσιμες σε επαρκή ποσότητα, μπορούν να χρησιμοποιούνται μη βιολογικές πρωτεϊνούχες ζωοτροφές μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2025, υπό τον όρο ότι ισχύουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α)

παράγονται ή παρασκευάζονται χωρίς χρήση χημικών διαλυτών, β) η χρήση τους περιορίζεται για τροφή σε χοιρίδια έως 35 χιλιόγραμμα με συγκεκριμένες πρωτεϊνούχες ενώσεις, και γ) το μέγιστο ποσοστό που επιτρέπεται για κάθε περίοδο 12 μηνών για τα ζώα αυτά δεν ξεπερνά το 5%.

Το δάπεδο των χώρων στέγασης θα πρέπει να είναι λείο αλλά όχι ολισθηρό, και οι χώροι στέγασης να είναι εφοδιασμένοι με άνετο, καθαρό και στεγνό χώρο κατάκλισης/ανάπαυσης, επαρκών διαστάσεων, αποτελούμενο από στερεή κατασκευή χωρίς δάπεδο υπό μορφή γρίλιας. Ο χώρος ανάπαυσης θα πρέπει να περιέχει άφθονο στεγνό υλικό κατάκλισης με στρωμνή από άχυρο ή άλλο κατάλληλο φυσικό υλικό.

Οι θηλυκοί χοίροι θα πρέπει να κρατούνται σε ομάδες, εκτός από τα τελευταία στάδια της κύησης και κατά την περίοδο του θηλασμού, στη διάρκεια των οποίων πρέπει να είναι ελεύθεροι να κινούνται στο περίφραγμά τους και η κίνησή τους να περιορίζεται μόνο για μικρά χρονικά διαστήματα. Λίγες ημέρες πριν από την αναμενόμενη γέννα, στους θηλυκούς χοίρους θα πρέπει να παρέχεται επαρκής ποσότητα άχυρου ή άλλου κατάλληλου φυσικού υλικού που θα τους επιτρέψει να φτιάξουν φωλιές. Οι χώροι άσκησης θα πρέπει να επιτρέπουν στα χοιροειδή να κοπρίζουν και να σκάβουν με το ρύγχος τους.

Πίνακας 2. Μέγιστος αριθμός ζώων ανά εκτάριο.

- Πουλερικά

Τα πουλερικά είτε εκτρέφονται μέχρις ότου φτάσουν σε μια ελάχιστη ηλικία είτε προέρχονται από στελέχη πουλερικών βραδείας ανάπτυξης που είναι προσαρμοσμένες στην εκτροφή σε υπαίθριους χώρους. Η ελάχιστη ηλικία σφαγής είναι η ακόλουθη:

- 81 ημέρες για τα κοτόπουλα,
- 150 ημέρες για τα καπόνια,
- 49 ημέρες για τις πάπιες Πεκίνου,

- iv. 70 ημέρες για τις θηλυκές και 84 ημέρες για τις αρσενικές πάπιες Βαρβαρίας
- v. 92 ημέρες για τις κοινές πλατύρρυγχες πάπιες (Mallard),
- vi. 94 ημέρες για τις φραγκόκοτες,
- vii. 140 ημέρες για τις αρσενικές γαλοπούλες και τις χήνες που προορίζονται για ψήσιμο, και
- viii. 100 ημέρες για τις θηλυκές γαλοπούλες.

Σε σχέση με τη διατροφή των πουλερικών ισχύουν οι ίδιοι ακριβώς κανόνες με τα χοιροειδή. Ως κανόνας καλής μεταχείρισης των ζώων απαγορεύεται η αποπτέρωση ζώντων πουλερικών. Αναφορικά με τις πρακτικές στέγασης, τουλάχιστον το ένα τρίτο του εμβαδού του δαπέδου του κτιρίου θα πρέπει να είναι συμπαγές, δηλαδή όχι σε μορφή γρίλιας ή δικτυωτού, και να καλύπτεται με στρωμή από άχυρα, ροκανίδια, άμμο ή τύρφη. Στους ορνιθώνες ωοπαραγωγών ορνίθων, ένα επαρκώς μεγάλο τμήμα του δαπέδου στο οποίο έχουν πρόσβαση οι όρνιθες θα πρέπει να είναι διαθέσιμο για τη συλλογή των περιττωμάτων των πτηνών. Τα κτίρια εκκενώνονται από τα ζώα μεταξύ της εκτροφής δύο παρτίδων πουλερικών και στο ενδιάμεσο, τα κτίρια και ο εξοπλισμός τους καθαρίζονται και απολυμαίνονται. Επιπλέον, μετά την εκτροφή κάθε παρτίδας πουλερικών, τηρείται κενό διάστημα για χρονική περίοδο που θα προσδιορίζεται από τα κράτη μέλη για να αναπτύσσεται εκ νέου βλάστηση.

Τα πουλερικά θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε υπαίθριο χώρο τουλάχιστον κατά το ένα τρίτο της διάρκειας ζωής τους. Θα πρέπει να παρέχεται διαρκής πρόσβαση στους υπαίθριους χώρους κατά τη διάρκεια της ημέρας από όσο το δυνατόν μικρότερη ηλικία, και εφόσον είναι πρακτικά εφικτό. Οι υπαίθριοι χώροι θα πρέπει να παρέχουν στα πτηνά εύκολη πρόσβαση σε επαρκή αριθμό ποτιστρών και να καλύπτονται κυρίως με βλάστηση. Όταν τα πουλερικά διατηρούνται σε κλειστούς χώρους λόγω περιορισμών ή υποχρεώσεων που επιβάλλονται βάσει της ενωσιακής νομοθεσίας, θα πρέπει να έχουν διαρκή πρόσβαση σε επαρκείς ποσότητες χονδροαλεσμένης ζωοτροφής και σε

κατάλληλα υλικά για να ικανοποιούνται οι ηθολογικές ανάγκες τους. Τα νηκτικά πτηνά θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε ρυάκι, τεχνητή λίμνη ή γούρνα όποτε το επιτρέπουν οι καιρικές συνθήκες και οι συνθήκες υγιεινής, ώστε να ικανοποιούνται οι ειδικές ανάγκες του είδους και οι απαιτήσεις καλής μεταχείρισης των ζώων. Ο φυσικός φωτισμός μπορεί να συμπληρώνεται με τεχνητά μέσα για να εξασφαλίζεται φωτισμός επί 16 το πολύ ώρες ημερησίως με οκτάωρη τουλάχιστον συνεχή νυκτερινή περίοδο ανάπαυσης χωρίς τεχνητό φωτισμό. Η συνολική έκταση χρησιμοποιήσιμης επιφάνειας ορνιθώνων για πάχυνση πουλερικών οποιασδήποτε μονάδας παραγωγής δεν πρέπει υπερβαίνει τα 1 600 τ.μ. ενώ δεν επιτρέπονται περισσότερες από 3 000 όρνιθες ωοπαραγωγής σε ένα τμήμα ορνιθώνα.

- Κουνέλια

Για τη διατροφή των κουνελιών, τουλάχιστον το 70% των ζωοτροφών θα πρέπει να προέρχεται από την ίδια την εκμετάλλευση ή, αν αυτό δεν είναι εφικτό να παράγεται σε συνεργασία με άλλες μονάδες βιολογικής παραγωγής ή μονάδες παραγωγής υπό μετατροπή, καθώς και επιχειρήσεις ζωοτροφών που χρησιμοποιούν ζωοτροφές και πρώτες ύλες ζωοτροφών από την ίδια περιοχή. Τα κουνέλια θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε βοσκοτόπους για βοσκή όποτε το επιτρέπουν οι συνθήκες και τα συστήματα εκτροφής θα πρέπει να βασίζονται στη μέγιστη δυνατή χρήση βοσκής ανάλογα με τους διαθέσιμους βοσκότοπους στις διάφορες περιόδους του έτους. Όταν δεν επαρκεί η βόσκηση χλόης, στα κουνέλια θα πρέπει να παρέχεται ινώδης ζωοτροφή όπως άχυρο ή σανός και η χορτονομή να αποτελεί τουλάχιστον το 60 % της διατροφής.

Αναφορικά με τις πρακτικές στέγασης και τις κτηνοτροφικές πρακτικές, τα κουνέλια θα πρέπει να κρατούνται σε ομάδες και οι χώροι στέγασης θα πρέπει να είναι εφοδιασμένοι με άνετο, καθαρό και στεγνό χώρο κατάκλισης/ή ανάπαυσης, επαρκών διαστάσεων, αποτελούμενο από στερεή κατασκευή χωρίς δάπεδο υπό μορφή γρίλιας. Ο χώρος ανάπαυσης θα πρέπει να περιέχει

άφθονο στεγνό υλικό κατάκλισης με στρωμνή. Η στρωμνή πρέπει να περιλαμβάνει άχυρο ή άλλο κατάλληλο φυσικό υλικό.

5.3.2 Αρχές βιολογικής παραγωγής μελισσοκομικών προϊόντων

Για τη βιολογική παραγωγή μελισσοκομικών προϊόντων ακολουθούνται όλοι οι κανόνες μετατροπής και παρακολούθησης όπως και για όλα τα προϊόντα. Παρακάτω δίνονται κάποιες ιδιαιτερότητες που αφορούν στην πρακτική της μελισσοκομίας. Ο χαρακτηρισμός των μελισσοκομικών προϊόντων ως βιολογικά εκτός από την ποιότητα του περιβάλλοντος στο οποίο βρίσκονται τα μελισσομήνη, επηρεάζεται άμεσα και από τους τρόπους μεταχείρισης των κυψελών, και τις συνθήκες συλλογής, επεξεργασίας και αποθήκευσης των προϊόντων (KAN 1894/99). Ειδικότερα:

- Οι μελισσοβοσκές θα πρέπει να βρίσκονται σε ακτίνα 3 χλμ. απόσταση από συμβατικές καλλιέργειες και να αποτελούνται βασικά από βιολογικές καλλιέργειες ή αυτοφυή βλάστηση (Εικόνα 1).
- Τα μελισσοκομεία πρέπει να απέχουν πολύ από πηγές μόλυνσης και ρύπανσης (αστικά κέντρα, βιομηχανικές περιοχές, χώρους απορριμμάτων).
- Η τεχνητή διατροφή των μελισσιών επιτρέπεται μόνο σε περίπτωση που απειλείται η επιβίωσή τους. Σε τέτοιες περιπτώσεις επιτρέπεται να χρησιμοποιείται μόνο βιολογικό μέλι, προερχόμενο κατά προτίμηση από την ίδια τη μονάδα.
- Η τεχνητή διατροφή μπορεί να γίνει μόνο μετά την τελευταία εσοδεία μελιού και 15 ημέρες πριν την έναρξη της επόμενης μελιτοφορίας.
- Οι κυψέλες πρέπει να κατασκευάζονται από φυσικά υλικά (ξύλο) που προέρχονται από μονάδες βιολογικής καλλιέργειας (Εικόνα 2).
- Το κερί για τις νέες κηρήθρες πρέπει να προέρχεται από μονάδες βιολογικής καλλιέργειας.

- Απαγορεύεται η εξαγωγή μελιού από κηρήθρες που περιέχουν γόνο.
- Απαγορεύεται η χρήση χημικών απωθητικών κατά τον τρύγο μελιού.
- Απαγορεύεται η εξόντωση των μελισσών κατά τη συλλογή των προϊόντων.
- Όλες οι μονάδες ενός μελισσοκόμου στην ίδια περιοχή πρέπει να ακολουθούν τον κανονισμό.
- Η περιοχή του μελισσοκομείου καταχωρείται σε ειδικό μητρώο και για κάθε μετακίνηση πρέπει να ενημερώνεται ο φορέας ελέγχου.

Εικόνα 3. Αυτοφυής μελιτογόνα βλάστηση.

Για την αντιμετώπιση των ασθενειών προτείνεται σε πρώτη φάση η πρόληψη με:

- Επιλογή ανθεκτικών φυλών.
- Τακτική ανανέωση βασιλισσών.
- Συστηματική επιθεώρηση κυψελών.
- Έλεγχο κηφήνων.
- Τακτική απολύμανση εξοπλισμού.
- Καταστροφή μολυσμένου υλικού.
- Τακτική ανανέωση κεριού.
- Επαρκή αποθέματα γύρης

Εάν υπάρξει ανάγκη θεραπείας για κάποια ασθένεια τότε για την αντιμετώπιση θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα παρακάτω:

- Φυτοθεραπευτικά και ομοιοπαθητικά προϊόντα αντί των αλλοπαθητικών χημικών φαρμάκων.

- Για τη Βαρρόα συνιστώνται τα: μυρμηκικό οξύ, οξαλικό οξύ, μενθόλη, θυμόλη, ευκαλυπτόλη ή καμφορά.
- Σε περίπτωση αγωγής με αλλοπαθητικά φάρμακα τα μελίσσια πρέπει να απομονώνονται, το κερί να αντικαθίσταται και τα μελίσσια να υποστούν ξανά περίοδο μετατροπής ενός έτους.

Εικόνα 4. Μελισσοκομείο με ξύλινες κυψέλες τοποθετημένο σε βιολογική καλλιέργεια αμυγδαλιάς.

6. Παρουσίαση-επεξήγηση του εφαρμοζόμενου Εθνικού θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου, εφαρμογή κανόνων της βιολογικής παραγωγής στις Γεωργικές Εκμεταλλεύσεις (ΥΑ Αριθμ. 2543/103240/09.10.2017)

6.1 Περιγραφή συστήματος Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών προϊόντων στην Ελλάδα

Το σύστημα Ελέγχου και Πιστοποίησης στην Ελλάδα ρυθμίζεται από την ΥΑ 2543/103240 (ΦΕΚ 3529/Β/ 09.10.2017) η οποία στοχεύει στον καθορισμό των απαραίτητων συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή των Καν. (ΕΚ) 834/2007 και Καν. (ΕΚ) 889/2008 στον Ελλαδικό χώρο. Στην ΥΑ περιγράφεται λεπτομερώς και ορίζονται οι κανόνες λειτουργίας του Συστήματος Ελέγχου και Πιστοποίησης για την Βιολογική Παραγωγή. Η αρμόδια αρχή λειτουργίας του Συστήματος είναι η **Διεύθυνση Συστημάτων Ποιότητας και Βιολογικής Γεωργίας της Γενικής Διεύθυνσης Τροφίμων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων** που έχει την ευθύνη της παρακολούθησης του συστήματος, της έγκρισης των Φορέων Ελέγχου και Πιστοποίησης, του συντονισμού της αρχής εποπτείας του συστήματος. Η αρχή εποπτείας του Συστήματος Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών προϊόντων είναι ο

«ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑ» («ΕΛΓΟ-

ΔΗΜΗΤΡΑ») με ευθύνη την διενέργεια επιτόπιων ελέγχων στους Φορείς Ελέγχου και Πιστοποίησης αλλά και στους συμβεβλημένους με αυτούς επιχειρηματίες για την επιβεβαίωση της καλής εκτέλεσης των καθηκόντων τους, την διενέργεια ελέγχων και δειγματοληψιών στα σημεία αγοράς και την εισήγηση για κυρώσεις στους συμμετέχοντες στο Σύστημα. Τον έλεγχο και την Πιστοποίηση των παραγωγών-επιχειρηματιών έχουν αναλάβει οι **Φορείς Ελέγχου και Πιστοποίησης (ΟΕΠ)** οι οποίοι είναι Ιδιωτικοί Οργανισμοί. Την στιγμή αυτή οι Οργανισμοί που δραστηριοποιούνται στην Χώρα στο πεδίο αυτό είναι οι εξής ([http16](http://16)):

- **Οργανισμός Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων ΔΗΩ (GR-BIO-01)**
- **Φυσιολογική ΙΚΕ (GR-BIO-02)**
- **Ινστιτούτο Ελέγχου Βιολογικών Προϊόντων «ΒΙΟΕΛΛΑΣ ΑΕ» (GR-BIO-03)**
- **A-CERT Ευρωπαϊκός Οργανισμός Πιστοποίησης ΑΕ (GR-BIO-05)**
- **IRIS A. Χατζηδάκη και ΣΙΑ ΕΕ (GR-BIO-06)**
- **Πράσινος Έλεγχος - Έλεγχος και Πιστοποίηση προϊόντων Βιολογικής Γεωργίας (GR-BIO-07)**
- **Γεωτεχνικό Εργαστήριο ΑΕ (GR-BIO-08)**
- **GMCERT Έλεγχος και Πιστοποίηση προϊόντων και Συστημάτων (GR-BIO-10)**
- **QMSCERT Επιθεωρήσεις, Έλεγχοι, Πιστοποιήσεις ΕΠΕ (GR-BIO-12)**
- **TÜV Ελλάς ΑΕ Ανώνυμη Εταιρία Επιθεωρήσεων Πιστοποιήσεων και Διασφάλισης Ποιότητας (GR-BIO-13)**
- **Οξυγόνο-Ελληνικός Φορέας Πιστοποίησης (GR-BIO-14)**
- **TÜV Austria Hellas LTD (GR-BIO-015)**
- **Q-check ΙΚΕ (GR-BIO-16)**
- **Eurocert ΑΕ Ευρωπαϊκή Εταιρία Ελέγχων και Πιστοποιήσεων (GR-BIO-17)**

- **Cosmocert ΑΕ Υπηρεσίες Πιστοποίησης (GR-BIO-18)**
- **TERRA CERT-TERRA CERT Α.Ε.**

Οι ΟΕΠ έχουν τις παρακάτω αρμοδιότητες (ΥΑ 2543/103240 (ΦΕΚ 3529/Β/ 09.10.2017)):

- α) Εντάσσουν στο σύστημα Ελέγχου και Πιστοποίησης τις επιχειρήσεις και Παραγωγούς που συμμετέχουν στην παραγωγή-διακίνηση-εμπορία γεωργικών προϊόντων Βιολογικής Παραγωγής.
 - β) Διενεργούν ελέγχους σε όλες τις συμβεβλημένες με αυτούς επιχειρήσεις.
 - γ) Τηρούν όλα τα απαραίτητα αρχεία.
 - δ) Εκδίδουν αποδεικτικά έγγραφα (Πιστοποιητικά-Βεβαιώσεις).
 - ε) Επιβάλλουν κυρώσεις.
- στ) Υποχρεούνται να συνεργάζονται μεταξύ τους για ανταλλαγή πληροφοριών ώστε να διαφυλάσσεται η ομαλή λειτουργία του Συστήματος Ελέγχου και Πιστοποίησης.

6.2 Διαδικασία ένταξης παραγωγών-επιχειρήσεων στο Σύστημα Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων

Ο παραγωγός-επιχειρηματίας που επιθυμεί να ενταχθεί στο Σύστημα Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων υποβάλλει αίτηση σε κάποιον από τους εγκεκριμένους Φορείς Ελέγχου (ΟΕΠ), αίτηση που συνοδεύεται με υπεύθυνη δήλωσή του ότι δεσμεύεται για την τήρηση του Κανονισμού καθώς και για την ορθότητα των στοιχείων που καταγράφει. Ο ΟΕΠ ανασκοπεί την αίτηση και εφόσον εγκριθεί το αίτημα ένταξης, ο παραγωγός υπογράφει σύμβαση με τον ΟΕΠ και εντάσσεται στο Σύστημα Ελέγχου και Πιστοποίησης (ΥΑ 2543/103240 (3529/Β/ 09.10.2017)).

6.3 Επεξήγηση σταδίων Πιστοποίησης Βιολογικών καλλιεργειών, χρόνος μετατροπής των αγροτεμαχίων

Μετά την υπογραφή της Σύμβασης με τον ΟΕΠ και για έναν χρόνο τα αγροτεμάχια της μονάδας βρίσκονται σε καθεστώς ένταξης (ΥΕ-υπό ένταξη). Ο χρόνος αυτός είναι κοινός τόσο για τις ετήσιες καλλιέργειες όσο και για τις πολυετείς καλλιέργειες. Μόλις συμπληρωθεί ένα έτος από την υπογραφή της σύμβασης τα αγροτεμάχια εισάγονται για ένα ημερολογιακό έτος στο Μεταβατικό Στάδιο (ΜΣ). Τα αγροτεμάχια που καλλιεργούνται με μονοετείς καλλιέργειες και μηδική εισάγονται στο πλήρες Βιολογικό Στάδιο (ΒΣ) μετά την συμπλήρωση του δεύτερου ημερολογιακού έτους από την ένταξη στο σύστημα ελέγχου και πιστοποίησης. Ο χρόνος μετατροπής είναι για τις καλλιέργειες αυτές τρία (3) ημερολογιακά έτη. Ωστόσο για να είναι δυνατή η διακίνηση του προϊόντος ως Βιολογικού Σταδίου θα πρέπει η σπορά της καλλιέργειας να γίνει μετά την συμπλήρωση των δύο ετών από την ένταξη στο σύστημα ελέγχου και πιστοποίησης (αν τα δύο έτη από την ένταξη συμπληρώνονται τον Μάιο, η σπορά έχει γίνει τον Μάρτιο ενώ η συγκομιδή γίνει τον Σεπτέμβριο, το προϊόν δεν μπορεί να διακινηθεί ως ΒΣ). Στις πολυετείς καλλιέργειες το πρώτο έτος σε Μεταβατικό Στάδιο (ΜΣ) ακολουθεί δεύτερο έτος σε ΜΣ, εφόσον έχουν παρέλθει τρία έτη από την ένταξη στο Σύστημα ελέγχου και πιστοποίησης, το προϊόν που συγκομίζεται είναι πλέον σε Βιολογικό Στάδιο. Ο χρόνος μετατροπής είναι για τις καλλιέργειες αυτές δύο ημερολογιακά έτη.

Σημείωση: Πολυετείς καλλιέργειες ορίζονται οι καλλιέργειες δέντρων, αμπέλου, πολυετών αρωματικών φυτών (λχ ρίγανη, αλόη) και γενικά όσες καλλιέργειες πλην της μηδικής, παραμένουν στο αγροτεμάχιο πάνω από μια καλλιεργητική περίοδο. Μονοετείς είναι οι καλλιέργειες που ολοκληρώνουν τον καλλιεργητικό κύκλο εντός μιας καλλιεργητικής περιόδου και κατά κύριο λόγο είναι δημητριακά και άλλα φυτά μεγάλης καλλιέργειας και φυτά για ζωοτροφή (π.χ. μηδική παρόλο που μπορεί να διατηρηθεί στο αγροτεμάχιο πέραν της μιας καλλ. περιόδου), μονοετή αρωματικά φυτά και βότανα (λχ βασιλικός, χαμομήλι) και

οπωροκηπευτικά [KAN (ΕΚ) 834/2007; KAN (ΕΚ) 889/2008; ΥΑ 2543/103240 (3529/Β/ 09.10.2017)].

6.4 Διαδικασία αναδρομικής αναγνώρισης σταδίων πιστοποίησης

Η ΥΑ προβλέπει ότι είναι δυνατή η αναδρομική αναγνώριση σταδίων πιστοποίησης (απ' ευθείας αναγνώριση αγροτεμαχίου ως Βιολογικού Σταδίου) σε περιπτώσεις όπου τεκμηριώνεται η ακαλλιέργεια για περισσότερο από δύο (για τις μονοετείς) ή τρία (για τις πολυετείς). Για να είναι δυνατή η αξιολόγηση των παραπάνω πρέπει η εκμετάλλευση να προσκομίσει αποδεικτικά για την μη καλλιέργεια (λχ δήλωση στο ΟΣΔΕ ως αγρανάπαυση), πόρισμα αυτοψίας γεωτεχνικού της ΔΑΟΚ που να επιβεβαιώνει τον ισχυρισμό και οποιοδήποτε άλλο τεκμήριο μπορεί να υποστηρίξει το αίτημα (λχ φωτογραφίες). Το αίτημα κατατίθεται στον ΟΕΠ ο οποίος συντάσσει έκθεση η οποία μαζί με τα τεκμήρια αξιολογείται από την Διεύθυνση Συστημάτων Ποιότητας και Βιολογικής Γεωργίας της Γενικής Διεύθυνσης Τροφίμων του ΥΠΑΑΤ [KAN (ΕΚ) 834/2007; KAN (ΕΚ) 889/2008; ΥΑ 2543/103240 (3529/Β/ 09.10.2017)].

6.5 Υποχρεώσεις των ενταγμένων στο Σύστημα Ελέγχου και Πιστοποίησης

Οι ενταγμένοι στο σύστημα Ελέγχου και Πιστοποίησης οφείλουν:

- α) Να τηρούν ατομικό φάκελο των απαιτούμενων αρχείων για το Σύστημα Βιολογικής Παραγωγής τουλάχιστον για 5 έτη.
- β) Να ενημερώνουν γραπτά τον ΟΕΠ για οποιαδήποτε αλλαγή στην περιγραφή της εκμετάλλευσης το αργότερο εντός 10 ημερών (λχ για την απόκτηση ενός νέου αγροτεμαχίου).
- γ) Να αποδέχονται τον έλεγχο από τον ΟΕΠ αλλά και από τους ελεγκτές του ΕΛΓΟ-Δήμητρα στην μονάδα και στα αρχεία του. Η πρόσβαση των ελεγκτών στην μονάδα πρέπει να είναι ελεύθερη σε όλους τους χώρους.

- δ) Να επιτρέπουν στους Ελεγκτές του ΟΕΠ και του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ την λήψη δειγμάτων με σκοπό την ανάλυση τους για την ανίχνευση υπολειμμάτων μη επιτρεπόμενων ουσιών στην Βιολογική Παραγωγή. Παράλληλα οφείλουν να παρέχουν οποιαδήποτε διευκρίνιση ώστε να εξάγονται συμπεράσματα για την εφαρμογή ή όχι των Βιολογικών Μεθόδων Παραγωγής στην Εκμετάλλευση.
- ε) Να προβαίνουν στις απαραίτητες διορθωτικές ενέργειες εφόσον εντοπιστούν αποκλίσεις κατά τους ελέγχους.
- στ) Να ενημερώνουν τους πελάτες του άμεσα και να αποσύρει από την αγορά προϊόντα τα οποία δεν συμμορφώνονται με τις προδιαγραφές των βιολογικών προϊόντων [KAN (ΕΚ) 834/2007; ΚΑΝ (ΕΚ) 889/2008; ΥΑ 2543/103240 (3529/Β/ 09.10.2017)].

6.6 Απαιτούμενα αρχεία που τηρούνται από τους Παραγωγούς-Επιχειρηματίες

Ο παραγωγός - επιχειρηματίας οφείλει σε κάθε περίπτωση να τηρεί για διάστημα το λιγότερο 5 ετών τα παρακάτω αρχεία:

- α) Αίτηση-δήλωση ένταξης στο σύστημα ελέγχου και πιστοποίησης.
- β) Αντίγραφο της σύμβασης με τον ΟΕΠ.
- γ) Το σύνολο των προγραμμάτων καλλιέργειας ή παραγωγής.
- δ) Τις εκθέσεις ελέγχου που παραλαμβάνει από τους Επιθεωρητές του ΟΕΠ ή τους Επιθεωρητές του ΕΛΓΟ Δήμητρα.
- ε) Τις άδειες παρέκκλισης για χρήση μη βιολογικού πολλαπλασιαστικού υλικού που τυχόν έχουν εκδοθεί για την εκμετάλλευση.
- στ) Αντίγραφο της τελευταίας δήλωσης ΟΣΔΕ.
- ζ) Τα αποδεικτικά έγγραφα κάθε είδους για την νόμιμη λειτουργία της εκμετάλλευσης αλλά και της πιστοποίησης της από τον ΟΕΠ (βεβαιώσεις συμμόρφωσης ή αποδεικτικό έγγραφο του Άρθρου 66 του Καν. 889/2008).

- η) Έγγραφα σχετικά με τις κυρώσεις που έχουν επιβληθεί μετά από τα ευρήματα των ελέγχων από τον ΟΕΠ ή τον ΕΛΓΟ Δήμητρα και την τεκμηρίωση για τα διορθωτικά μέτρα που έχουν ληφθεί.
- θ) Ημερολόγιο ελέγχων στην εκμετάλλευση.
- ι) Την αλληλογραφία σχετικά με την πιστοποίηση μεταξύ των Φορέων ελέγχου (ΥΠΑΑΤ, ΕΛΓΟ, ΟΕΠ).

Σημείωση: Πέραν των παραπάνω οι παραγωγοί οφείλουν να τηρούν κάποιας μορφής Ημερολόγιο Αγρού στο οποίο καταγράφονται όλες οι καλλιεργητικές πρακτικές και επεμβάσεις (κατεργασία εδάφους, ημερομηνίες φυτεύσεων, κλάδευμα και άλλες καλλιεργητικές φροντίδες, εισροές λίπανσης και φυτοπροστασίας, συντήρηση εξοπλισμού, αγορές/πωλήσεις). Το Ημερολόγιο Αγρού δεν είναι διαθέσιμο σε κάποια τυποποιημένη μορφή αλλά πρέπει να περιέχει όλη την απαραίτητη πληροφορία. Εφόσον δεν είναι διαθέσιμο από κάποιον άλλο, ο γεωτεχνικός-γεωργικός σύμβουλος μπορεί να δημιουργήσει το αρχείο και να το δώσει για χρήση στους παραγωγούς.

(ΚΑΝ (ΕΚ) 834/2007; ΚΑΝ (ΕΚ) 889/2008; ΥΑ 2543/103240 (ΦΕΚ 3529/Β/09.10.2017).

6.7 Απαιτούμενα αρχεία που τηρούνται από τους κτηνοτρόφους

Πρέπει να είναι δυνατή η ταυτοποίηση των ζώων ανά πάσα στιγμή με τη χρησιμοποίηση μεθόδων προσαρμοσμένων στο κάθε είδος ζώων, ατομικά για τα μεγάλα θηλαστικά και ατομικά ή ανά παρτίδα για τα πουλερικά και τα μικρά θηλαστικά.

Πρέπει να καταγράφονται τα στοιχεία των ζώων υπό μορφή μητρώου και να είναι διαθέσιμα στις αρχές ή τους φορείς ελέγχου ανά πάσα στιγμή στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης. Τα μητρώα αυτά περιέχουν πλήρη περιγραφή του συστήματος διαχείρισης της αγέλης ή του σμήνους και να περιλαμβάνουν τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία:

- Όσον αφορά τα ζώα που εισάγονται στην εκμετάλλευση: προέλευση και ημερομηνία άφιξης, περίοδο μετατροπής, σήμα ταυτοποίησης και κτηνιατρικό φάκελο.
- Για ζώα που εξέρχονται από την εκμετάλλευση: ηλικία, αριθμό ζώων, βάρος εάν προορίζονται για σφαγή, σήμα ταυτοποίησης και προορισμό.
- Στοιχεία των ζώων που έχουν απολεσθεί και τις σχετικές αιτίες.
- Όσον αφορά τις ζωοτροφές: είδος, συμπεριλαμβανομένων των συμπληρωμάτων ζωοτροφών, αναλογίες των διαφόρων συστατικών της ημερήσιας τροφής και περιόδους πρόσβασης σε χώρους ελεύθερης βοσκής, περιόδους εποχικής μετακίνησης, όταν εφαρμόζονται περιορισμοί.
- Όσον αφορά την πρόληψη των ασθενειών και την κτηνιατρική αγωγή και φροντίδα: ημερομηνία αγωγής, λεπτομερή στοιχεία της διάγνωσης, ποσολογία φαρμάκου, τύπο φαρμακευτικού προϊόντος, αναφορά των δραστικών φαρμακολογικών ουσιών, μέθοδο αγωγής και κτηνιατρική συνταγή για κτηνιατρική φροντίδα με τους λόγους και περιόδους αναμονής που εφαρμόζονται πριν τη διάθεση των ζωικών προϊόντων στην αγορά με επισήμανση ως βιολογικό.

Ιδιαίτερα όταν χρησιμοποιούνται κτηνιατρικά φάρμακα, πρέπει τα σχετικά στοιχεία να δηλώνονται στην αρχή ή τον φορέα ελέγχου πριν τα ζώα ή τα ζωικά προϊόντα διατεθούν στην αγορά ως βιολογικά προϊόντα. Τα ζώα που υποβάλλονται σε θεραπευτική αγωγή πρέπει να ταυτοποιούνται σαφώς, ατομικά στην περίπτωση των μεγάλων ζώων, ατομικά ή ομαδικά ή ανά κυψέλη στην περίπτωση των πουλερικών, των μικρών ζώων και των μελισσών.

6.8 Διαδικασία ελέγχων, ελεγχόμενα σημεία

Οι ΟΕΠ οφείλουν τουλάχιστον μια φορά ετησίως να πραγματοποιούν φυσικό έλεγχο με σκοπό να διαπιστωθεί η τήρηση από την μονάδα των κανόνων της

βιολογικής παραγωγής. Συγκεκριμένα ελέγχονται/καταγράφονται στο σύνολο τους τα παρακάτω:

α) Η εικόνα της εκμετάλλευσης

Γίνεται έλεγχος των αγροτεμαχίων βάσει της τελευταίας δήλωσης ΟΣΔΕ.

Σημείωση: Σύμφωνα με την ΥΑ για αλλαγές που έχουν προκύψει πρέπει ο ΟΕΠ να έχει ενημερωθεί εντός 10 ημερών.

β) Η χρήση πολλαπλασιαστικού υλικού

Αφορά κυρίως ετήσιες καλλιέργειες ή για νέες φυτεύσεις πολυετών. Σε περίπτωση χρήσης μη βιολογικού πολλαπλασιαστικού υλικού πρέπει να υπάρχει σχετική άδεια παρέκκλισης για τους σπόρους ή τους κονδύλους πατάτας που εκδίδεται πριν την σπορά από την ΔΑΟΚ της κάθε Περιφερειακής ενότητας. Απαγορεύεται η καλλιέργεια Γενετικά Τροποποιημένων Οργανισμών.

γ) Επεμβάσεις στο έδαφος και μέτρα για την αποφυγή της Διάβρωσης

Στο σημείο αυτό ελέγχεται το αν εφαρμόζονται οι κανόνες ορθής γεωργικής πρακτικής που αφορούν την κατεργασία του εδάφους, γίνεται καταγραφή από τον Επιθεωρητή όλων των επεμβάσεων στο έδαφος βάσει του Ημερολογίου Αγρού. Τέλος, ο Επιθεωρητής ελέγχει τα αγροτεμάχια μακροσκοπικά για τον εντοπισμό μη επιτρεπόμενων μεθόδων κατεργασίας εδάφους (λχ βαθιά άροση) και ζιζανιοκτονίας (η εικόνα μετά από χημική ζιζανιοκτονία είναι χαρακτηριστική και ο Επιθεωρητής οφείλει να την αξιολογήσει). Δεν επιτρέπεται η υδροπονία στην Βιολογική Γεωργία.

Εικόνα 5. Μέτρα για την μείωση της διάβρωσης σε βιολογικές καλλιέργειες.

δ) Νερό άρδευσης

Το νερό άρδευσης πρέπει να προέρχεται από νόμιμες πηγές σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και να είναι κατάλληλο για χρήση στις καλλιέργειες. Η τεκμηρίωση για τα παραπάνω μπορεί να είναι μια ανάλυση νερού που περιέχει και πληροφορίες για την μικροβιακή επιβάρυνση ή βεβαίωση από την αρχή διαχείρισης σε περίπτωση άρδευσης από δίκτυο.

ε) Χειρισμός φυτικών υπολειμμάτων

Ο βιολογικός τρόπος παραγωγής προωθεί την ανακύκλωση των φυτικών υπολειμμάτων για τον εμπλουτισμό του εδάφους με οργανική ουσία και θρεπτικά στοιχεία. Ωστόσο δεν υπάρχει κάποιος περιορισμός πέραν του Νόμου που ισχύει για όλες τις καλλιέργειες όσον αφορά τον χειρισμό των φυτικών υπολειμμάτων.

στ) Εισροές Λίπανσης, βελτιωτικά εδάφους

Οι παραγωγοί οφείλουν να χρησιμοποιούν λιπάσματα με σύσταση που είναι σύμφωνη με το Παράρτημα Ι του Καν. (ΕΚ) 889/2008. Περιγραφικά αναφέρονται κάποιες από τις επιτρεπόμενες εισροές, για περισσότερες πληροφορίες οι γεωτεχνικοί-γεωργικοί σύμβουλοι οφείλουν να απευθύνονται στους γεωπόνους που εμπορεύονται τα σκευάσματα ή στις εταιρίες που διακινούν το κάθε προϊόν.

- Κοπριά από μη εντατικοποιημένη εκτροφή ζώων (η συνολική ποσότητα κόπρου που χρησιμοποιείται ανά εκτάριο (10 στρ) δεν πρέπει να περιέχει παραπάνω από 170 κιλά Αζώτου στο σύνολό της).
- Προϊόντα κομποστοποίησης και φυτικά μέρη ή υπολείμματα, φύκια μετά από επεξεργασία.
- Τύρφη.
- Απόβλητα καλλιέργειας μανιταριών.
- Κομπόστα γεωσκωλήκων, εντόμων, γκουανό.
- Υποπροϊόντα ζωικής προέλευσης όπως αιματάλευρα, ιχθυάλευρα, οστεάλευρα, υποπροϊόντα γαλακτοκομικών.
- Φωσφορικά ορυκτά.
- Καλιούχα ορυκτά.

- Ανθρακικό ασβέστιο και μαγνήσιο, θειικό μαγνήσιο, φυσικής προέλευσης.
- Θείο ως βελτιωτικό εδάφους.
- Ανόργανα μικροστοιχεία σύμφωνα με τον Καν (ΕΚ) 2003/2003.
- Προϊόντα μικροοργανισμών ως εδαφοβελτιωτικά.

Σε πολλές περιπτώσεις στα κατάλληλα σκευάσματα που χρησιμοποιούνται στις βιολογικές καλλιέργειες, υπάρχει σήμανση στην συσκευασία τους αναφορικά με την δυνατότητα χρήσης τους στη Βιολογική Γεωργία.

Σημείωση: Σε περίπτωση της μη χρήσης εισροών λίπανσης πρέπει να τεκμηριώνεται ο λόγος ενώ πρέπει το ύψος παραγωγής να δικαιολογείται από το δυναμικό της εκμετάλλευσης. Ο λόγος εισροών/εκροών της εκμετάλλευσης μπορεί να δώσει ιδιαίτερα χρήσιμες πληροφορίες για το αν τηρούνται ή όχι οι κανονισμοί της Βιολογικής Γεωργίας. Για την ορθή τεκμηρίωση των εισροών πρέπει να είναι διαθέσιμα από τον παραγωγό στον φάκελο των αρχείων τα τιμολόγια αγοράς.

Εικόνα 6. Αποθήκευση σκευασμάτων λίπανσης και φυτοπροστασίας κατάλληλα για βιολογικές καλλιέργειες.

ζ) Καταπολέμηση εχθρών και ασθενειών

Όταν δεν είναι δυνατή η επαρκής προστασία των φυτών από επιβλαβείς οργανισμούς ή ασθένειες με τη λήψη καλλιεργητικών μέτρων (λχ χρήση ανθεκτικών ποικιλιών, μείωση μολυσμάτων, αμειψισπορά, κλάδευμα κλπ) μπορούν να χρησιμοποιηθούν φυτοπροστατευτικά προϊόντα που έχουν σύνθεση που περιγράφεται στο Παράρτημα II του Καν. (ΕΚ) 889/2008. Περιγραφικά αναφέρονται κάποιες από τις επιτρεπόμενες εισροές, για περισσότερες πληροφορίες οι γεωτεχνικοί-γεωργικοί σύμβουλοι οφείλουν να απευθύνονται στους γεωπόνους που εμπορεύονται τα σκευάσματα ή στις εταιρίες που διακινούν το κάθε προϊόν.

- Κηρός μελισσών (για προστασία μετά από κλάδευμα).
- Φυσικές πυρεθρίνες (εκχύλισμα από το φυτό *Chrysanthemum cinerariaefolium*).
- Spinosad.
- Φερομόνες (για χρήση σε παγίδες).
- Φυτικά έλαια.
- Ενώσεις του Χαλκού με τη μορφή: α) υδροξειδίου του Χαλκού β) οξυχλωριούχου Χαλκού γ) οξειδίου του Χαλκού δ) βορδιγάλειου πολτού ε) τριβασικού χαλκού. Σημείωση: η συνολική ποσότητα δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 6 κιλά καθαρού χαλκού ανά εκτάριο ανά έτος (λχ ένα σκεύασμα που περιέχει 35% καθαρό χαλκό μπορεί να εφαρμοστεί σε συνολική ποσότητα 17 κιλών ανά εκτάριο ανά έτος).
- Πυριτικό αργίλιο (Καολινίτης).
- Διατομίτης.
- Παραφινέλαιο.
- Θείο.

Σε πολλές περιπτώσεις τα κατάλληλα σκευάσματα για την φυτοπροστασία των βιολογικών καλλιεργειών αναφέρουν στην συσκευασία το γεγονός ότι επιτρέπεται η χρήση τους στη Βιολογική Γεωργία. Η μη χρήση μεθόδων φυτοπροστασίας πρέπει να τεκμηριώνεται από την εικόνα της εκμετάλλευσης και τις συνθήκες που επικράτησαν στην περιοχή (και δεν ευνοούσαν σημαντική ζημιά στην παραγωγή από εχθρούς και ασθένειες). Ο γεωτεχνικός-γεωργικός σύμβουλος πρέπει να γνωματεύει για την χρήση σκευασμάτων φυτοπροστασίας στις Βιολογικές καλλιέργειες.

8) Προστασία από την επιμόλυνση από Συμβατικές καλλιέργειες/Προϊόντα

Οι παραγωγοί οφείλουν να λαμβάνουν μέτρα για την προστασία από την επιμόλυνση κυρίως από συμβατικές εισροές των καλλιεργειών και των προϊόντων τους. Για τον σκοπό αυτό οι παραγωγοί πρέπει:

- α) Να τηρούν ζώνες προστασίας από την επιμόλυνση (το προϊόν από τις ζώνες δεν διακινείται ως βιολογικό προϊόν και δεν αναμειγνύεται με το προϊόν που δεν προέρχεται από ζώνες, επίσης οι παραγωγοί μπορούν να αφήνουν μια ακαλλιέργητη ζώνη ανάμεσα στην καλλιέργεια τους και τα συμβατικά αγροτεμάχια).
- β) Πρέπει να υπάρχει σήμανση των αγροτεμαχίων που καλλιεργούνται με βιολογικό τρόπο (λχ με κορδέλες ή επιγραφές).
- γ) Τα γεωργικά μηχανήματα που χρησιμοποιούνται και σε συμβατικές καλλιέργειες πρέπει να καθαρίζονται επιμελώς.
- δ) Κατά την μεταφορά, επεξεργασία και αποθήκευση των βιολογικών προϊόντων πρέπει να αποφεύγεται η πιθανότητα ανάμιξης με συμβατικά προϊόντα (χωρικός και χρονικός διαχωρισμός, λχ παραγωγή ελαιολάδου σε διαφορετικές ημέρες στο ελαιοτριβείο και αποθήκευση σε διαφορετικές δεξαμενές).

Εικόνα 7. Ζώνη προστασίας από την επιμόλυνση σε ετήσιες καλλιέργειες.

Ο παραγωγός πρέπει να διαθέτει τα απαραίτητα αρχεία ώστε να τεκμηριώνονται οι πωλήσεις προϊόντων από την μονάδα του (δελτία αποστολής/τιμολόγια, αποδείξεις). Για την αποφυγή φαινομένων νοθείας βιολογικών προϊόντων, γίνεται έλεγχος του ισοζυγίου εισροών/εκροών, η λογική του ισοζυγίου είναι ότι πρέπει η παραγωγή που τελικά διακινήθηκε να δικαιολογείται από το δυναμικό της μονάδας (λχ έκταση αγροτεμαχίων με μέση απόδοση που δεν διαφέρει σημαντικά από την απόδοση της περιοχής), λαμβάνοντας υπ' όψη τις εισροές λίπανσης και τις ζημιές από τους εχθρούς και

τις ασθένειες. Πωλήσεις Γεωργικών προϊόντων με αναφορά στον βιολογικό τρόπο παραγωγής επιτρέπονται μόνο μετά την έκδοση από τον ΟΕΠ του σχετικού εγγράφου (Πιστοποιητικό προϊόντος). Αναφορικά με την σήμανση των τυποποιημένων προϊόντων, οι ΟΕΠ οφείλουν να καθοδηγήσουν τους παραγωγούς για την ορθή χρήση του σήματος (του Ευρωπαϊκού και του σήματος του ΟΕΠ).

6.9 Περιγραφή του συστήματος κυρώσεων στους Παραγωγούς-Επιχειρηματίες

Οι κατηγορίες μη συμμορφώσεων κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες α) Απόκλιση, β) Παρατυπία και γ) Παράβαση. Ανάλογα με την βαρύτητα και την επαναληψιμότητα της μη συμμόρφωσης στην ΥΑ 2543/103240/09.10.2017 αναφέρονται οι παρακάτω κυρώσεις στους παραγωγούς που εφαρμόζονται σε περιπτώσεις μη τήρησης του Κανονισμού:

- **Προειδοποίηση (ΠΡ)**
- **Υποβιβασμός Πιστοποίησης Προϊόντος (ΥΠΠ)**

Αφορά την αφαίρεση του δικαιώματος διακίνησης με αναφορά στον βιολογικό τρόπο παραγωγής για μια συγκεκριμένη παρτίδα προϊόντος για την οποία έχει διαπιστωθεί μη τήρηση του Κανονισμού κατά την μεταποίηση, στην παραγωγική διαδικασία σε ένα ή περισσότερα αγροτεμάχια από τα οποία προέρχεται το προϊόν.

- **Υποβιβασμός σταδίου πιστοποίησης αγροτεμαχίου(ων) (ΥΠΑ)**

Αφορά τον υποβιβασμό του σταδίου πιστοποίησης των αγροτεμαχίων σε συμβατικά, ο χρόνος μετατροπής μετράει εκ νέου.

- **Μερική αναστολή της Πιστοποίησης (ΜΑΠ)**

Επιβάλλεται απαγόρευση στην Εκμετάλλευση να διακινεί μια, περισσότερες παρτίδες προϊόντος ή και του συνόλου της παραγωγής με αναφορά στον βιολογικό τρόπο παραγωγής.

- **Αναστολή της Πιστοποίησης (ΑΠ)**

Επιβάλλεται απαγόρευση στην Εκμετάλλευση να διακινεί το σύνολο της παραγωγής με αναφορά στον βιολογικό τρόπο παραγωγής.

- **Ανάκληση πιστοποίησης (ΑΝΠ)**

Ανάκληση της πιστοποίησης και απαγόρευση της επιχείρησης της εμπορίας προϊόντων με αναφορά στον βιολογικό τρόπο παραγωγής τους, για χρονικό διάστημα διάρκειας από ένα (1) έως και τρία (3) έτη, με ταυτόχρονη διακοπή της σύμβαση του επιχειρηματία με τον ΟΕΠ ενώ δεν είναι δυνατή η σύναψη νέας σύμβασης με άλλον ΟΕΠ.

Πίνακας 3. Περιγραφή-Επεξήγηση των συχνότερων μη συμμορφώσεων και κυρώσεις που αυτές επιφέρουν.

6.10 Καθήκοντα Γεωτεχνικού-Γεωργικού Συμβούλου Βιοκαλλιεργητών

Τα καθήκοντα του Γεωτεχνικού-Γεωργικού Συμβούλου Βιοκαλλιεργητών είναι τα εξής:

- α) Ελέγχουν την πληρότητα της αίτησης του παραγωγού για ένταξη στο Σύστημα Ελέγχου και Πιστοποίησης ενός από τους εγκεκριμένους ΟΕΠ.
- β) Ελέγχουν και καθοδηγούν τους παραγωγούς για την ορθή τήρηση των απαραίτητων αρχείων.
- γ) Παρέχουν συμβουλές για την κατεργασία του εδάφους, το πολλαπλασιαστικό υλικό, την διαδοχή των καλλιεργειών, τις καλλιεργητικές φροντίδες, την λίπανση, την φυτοπροστασία, τους μετασυλλεκτικούς χειρισμούς και την προστασία από την επιμόλυνση των βιολογικών προϊόντων. Οι συμβουλές πρέπει να είναι συμβατές με τον Βιολογικό τρόπο παραγωγής.

- δ) Προστατεύουν τους παραγωγούς από πρακτικές που δεν είναι συμβατές με τους Κανονισμούς για τη βιολογική παραγωγή.
- ε) Αποτελούν ενδιάμεσο εφόσον χρειαστεί μεταξύ του παραγωγού και των φορέων ελέγχου.

Σύνοψη

Το εκπαιδευτικό υλικό που παρέχεται στους εκπαιδευόμενους έχει ως κύριο σκοπό να τους εξοικειώσει με τις ενισχύσεις που αφορούν τη γεωργία, το περιβάλλον και το κλίμα, με έμφαση στη βιολογική γεωργία και τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων. Το περιεχόμενο περιλαμβάνει:

- **Ενισχύσεις και Βιοποικιλότητα:** Παρουσίαση της σημασίας της βιοποικιλότητας και των γενετικών πόρων, αναλύοντας πώς η διατήρηση αυτών ενισχύει τη γεωργία και την ανθεκτικότητα στις κλιματικές αλλαγές.
- **Υδατικοί και Εδαφικοί Πόροι:** Ανάπτυξη της ορθολογικής διαχείρισης των υδατικών πόρων και του εδάφους, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για βιώσιμη χρήση στις γεωργικές πρακτικές.
- **Βιολογική Γεωργία:** Εισαγωγή στο θεσμικό πλαίσιο για τη βιολογική γεωργία στην ΕΕ, περιγραφή των κανονισμών και κανόνων που αφορούν τη φυτική και ζωική παραγωγή, καθώς και της διαδικασίας πιστοποίησης.
- **Στρατηγικό Σχέδιο Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) 2023-2027:** Περιγραφή των στόχων της νέας ΚΑΠ που περιλαμβάνει δράσεις για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, την προστασία της βιοποικιλότητας και τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της γεωργίας.

Βιβλιογραφία

Νομοθεσία:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 354/2014 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ για την τροποποίηση και διόρθωση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 889/2008 σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007 του Συμβουλίου για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων όσον αφορά τον βιολογικό τρόπο παραγωγής, την επισήμανση και τον έλεγχο των προϊόντων.

ΥΑ Αριθμ. 2543/103240/09.10.2017 (ΦΕΚ 3529/Β/2017). Καθορισμός των αναγκαίων συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007 του Συμβουλίου (ΕΕ L 189 της 20.7.2007, σ. 1) και των Κανονισμών 889/2008 (ΕΕ L 250 της 18.9.2008, σ. 1) και 1235/2008 (ΕΕ L 334 της 12.12.2008, σ. 25) της Επιτροπής, σχετικά με τον βιολογικό τρόπο παραγωγής, την επισήμανση και τον έλεγχο των βιολογικών προϊόντων φυτικής, ζωικής παραγωγής και υδατοκαλλιέργειας, καθώς και τους όρους εισαγωγής βιολογικών προϊόντων από τρίτες χώρες.

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ). (2022). *Στρατηγικό Σχέδιο Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) 2023-2027*. Διαθέσιμο από: ΥΠΑΑΤ ΚΥΑ αριθμ. 295194/22.04.09. (ΦΕΚ 756/Β/2009) Καθορισμός συμπληρωματικών μέτρων για τη χρήση πολλαπλασιαστικού υλικού στη βιολογική γεωργία σε εφαρμογή των Κανονισμών (ΕΚ)834/07 και (ΕΚ)889/08, όπως αυτοί κάθε φορά ισχύουν.

ΥΑ 8495/30-12-2020 (ΦΕΚ 5929Β), με την οποία τροποποιείται η ΥΑ υπ' αρ. 2543/103240/2-10-2017.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2018/848 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 30ής Μαΐου 2018 για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007 του Συμβουλίου.

Επιστημονικές εργασίες:

Arbenz M, Gould D, Stopes Ch (2016) Organic 3.0 – for truly sustainable farming and consumption, IFOAM Organics International, Bonn and SOAAN, Bonn.

Baker BP, Benbrook CM, Groth E, Benbrook KL (2002) Pesticide residues in conventional, integrated pest management (IPM)-grown and organic foods: insights from three US data sets. Food Addit. Contam. 19:427-446

Gomez I, Thivant L (2015) Training manual for ORGANIC AGRICULTURE (edited by Scialabba N)-Food Agricultural Organization of the UN (FAO). Available online.

Εκπαιδευτικό υλικό

Ράγκος, Α. (2023). Οικολογικά Προγράμματα (Eco schemes): Συμβουλές για προγράμματα για το κλίμα, το περιβάλλον και την καλή διαβίωση των ζώων. Διδακτική Ενότητα XII. Ινστιτούτο Αγροτικής Οικονομίας και Κοινωνιολογίας, ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ.

Ιστοσελίδες:

<http1://www.biodiversity-info.gr/index.php/2014-04-21-15-38-38>

<http2://www.inedivim.gr/images/ng-egkykpolaideia/ng-egkykpolaideia-perivalon-1-viopoikilotita.pdf>

<http3://eurlex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0511>

http4://new.ims.forth.gr/water/sites/new.ims.forth.gr.water/files/documents/papers/YDATIKOI_POROI.pdf

<http5://eurlex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1307&from=EL>

[\[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0549:0607:el:PDF\]\(http6://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0549:0607:el:PDF\)](http6://eur-</p></div><div data-bbox=)

[http7://www.agrotikianaptixi.gr/el/view_page/122](http://www.agrotikianaptixi.gr/el/view_page/122)

[http8://www.ifoam.bio/en/innovation-organic-30/organic-30-next-phase-organic-development](http://www.ifoam.bio/en/innovation-organic-30/organic-30-next-phase-organic-development)

[http9://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/organic-farming_en](http://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/organic-farming_en)

[http10://ec.europa.eu/agriculture/envir/measures_en](http://ec.europa.eu/agriculture/envir/measures_en)

[http11://publications.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/3b428e25-aa3b-4e9d-a7d4-9c640d6f5a30](http://publications.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/3b428e25-aa3b-4e9d-a7d4-9c640d6f5a30)

[http12://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/biologikgeorgiaktinotrofia](http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/biologikgeorgiaktinotrofia)

[http13://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/xorotajian](http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/xorotajian)

[http14://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32013R1305](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32013R1305)

[http15://ec.europa.eu/agriculture/rica/pdf/Organic_2016_web_new.pdf](http://ec.europa.eu/agriculture/rica/pdf/Organic_2016_web_new.pdf)

[http16://www.minagric.gr/2013-04-05-10-13-09/viologiki-georgia-](http://www.minagric.gr/2013-04-05-10-13-09/viologiki-georgia-)

[ktinotrofia/egkekrimenoi-foreis-elegxou-pistopoiisis-viologikis-georgias](http://www.minagric.gr/2013-04-05-10-13-09/viologiki-georgia-ktinotrofia/egkekrimenoi-foreis-elegxou-pistopoiisis-viologikis-georgias)